

sveriges**R**adio

Public service- redovisning 2012

1	Sveriges Radios styrelseordförande och vd har ordet.....	3
2	Sveriges Radio 2010-2013.....	5
2.1	Public service-uppdraget	5
2.2	Sveriges Radios vision	6
2.3	Redovisning av uppdraget.....	7
3	Publiken och Sveriges Radio	9
3.1	Sveriges Radios publik	9
3.1.1	Publikutvecklingen i FM	12
3.1.2	Sverige Radio på webb och i mobil	13
3.2	Publiken om Sveriges Radio	15
3.3	Publikkontakter	20
4	Här finns Sveriges Radio	24
5	Sveriges Radios utbud.....	25
5.1	Sveriges Radios totala utbud ur olika perspektiv	25
5.2	Sveriges Radios utvecklings- och förändringsarbete inom programverksamheten	28
5.2.1	Utveckling genom utbildningsinsatser	29
5.2.2	Utveckling genom särskilda publicistiska satsningar.....	29
5.2.3	Utveckling genom arbetsmetoder och nya samarbeten.....	30
5.3	Utbud per programområde	31
5.3.1	Nyheter	31
5.3.2	Samhälle.....	35
5.3.3	Livsstil	38
5.3.4	Kultur	40
5.3.5	Sport	44
5.3.6	Underhållning.....	46
5.3.7	Musik	48
5.3.8	Trafik och service.....	55
5.4	Sveriges Radios utrikesbevakning	56
5.5	Publicistiska satsningar inom fem utvalda områden	57
5.6	Spegling av hela landet	60
5.7	Mångfald i programproduktionen.....	65
5.7.1	Utomståendes medverkan.....	65
5.7.2	Samarbete med kulturinstitutioner.....	70
5.8	Det mångkulturella Sverige	72
5.8.1	Minoritets- och invandrarspråk	74
5.8.2	Sveriges Radios utlandsutbud.....	80
5.8.3	Samarbeten med nordiska public service-bolag	81
5.9	Barn och unga	82
5.9.1	Barnutbudet	82
5.9.2	Utbudet för ungdomar.....	86
5.10	Insatser för personer med funktionsnedsättning	90
5.10.1	Program	90

5.10.2	Tillgänglighet.....	92
5.10.3	Intressentdialog	94
6	Sveriges Radios programkvalitetsarbete.....	95
6.1	Public service-perspektivet.....	95
6.2	Det publika perspektivet	95
6.3	Det professionella perspektivet	96
6.3.1	Programbeställningar	96
6.3.2	Utvärdering, återkoppling och programutveckling – interna produktioner.....	97
6.3.3	Kvalitetskontroll, utvärdering och återkoppling – externa produktioner.....	98
6.3.4	Kompetensutveckling	98
6.3.5	Språkvård	99
6.3.6	Anmälningar till Granskningsnämnden för radio och tv.....	100
6.3.7	Sveriges Radios tekniska utveckling 2012	101
6.3.8	Risk- och sårbarhetsanalyser	102
7	Sveriges Radios styrning och ekonomi	103
7.1	Så styrs Sveriges Radio	103
7.2	Väsentliga händelser under året	105
7.3	Vad kostar Sveriges Radio	106
7.3.1	Ekonomiska ramar.....	106
7.3.2	Sveriges Radios medelsanvändning	106
7.3.3	Kostnadsandelar.....	107
7.4	Produktivitet.....	107
7.5	Effektivitet	108
7.6	Samarbeten inom koncernen	109
7.7	Sidoverksamhet.....	111
8	Sveriges Radios kommande verksamhet.....	113
8.1	Långsiktig strategisk planering 2010–2013	113
8.2	Företagsledningens fokus 2013	113
8.3	Utbudet 2013	114
8.4	Några exempel på utveckling/förändringar i utbudet 2013.....	114
8.5	Publicistiska satsningar och utvecklingsprojekt.....	116
8.6	Medarbetarna	117
8.7	Ekonomin.....	117
8.8	Investeringar	117
	Bilaga 1a – Sveriges Radios sändningstid 2012 på nationella minoritetsspråk, endast FM och DAB	119
	Bilaga 1b – Sveriges Radios sändningstid 2012 på nationella minoritetsspråk, alla plattformar	120
	Bilaga 2 – Sveriges Radios kanaler och nya distributionssformer.....	121
	Bilaga 3 – Definition av programområden.....	124

1 Sveriges Radios styrelseordförande och vd har ordet

Försvarminister Sten Tolgfors avgår efter Sveriges Radios avslöjande om ett svenskt stöd till byggandet av en vapenfabrik i Saudiarabien. Den medvetna satsning företaget har gjort på att frikoppla reportrar som ges tid och resurser att granska det svenska samhället och makten på djupet, det som med journalistiska termer kallas gräv, gav förutsättningarna för detta avslöjande. Givetvis i kombination med starka, målmedvetna och kunniga medarbetare, något som är signifikativt för just Sveriges Radio.

Det är kunniga och initierade medarbetare som under året gett publiken en snabb, rapp och analyserande bevakning av bland annat presidentvalet i USA och OS i London.

Trots att kampen om mediekonsumentens tid bara ökar så har Sveriges Radio en allt viktigare roll och stärker sin position bland svenska medier. Mångmiljonpubliken i FM består och ökar, även i en så nyhets-, kunskaps-, och kulturinriktad kanal som P1. Talad radio står sig starkt. Det visar också P3:s styrka i målgruppen 20-34 där guidandet till ny svensk musik är central men där Sveriges Radio också erbjuder den något yngre publiken ett talat innehåll som nästan inga andra radiobilag i Europa gör. Allt fler börjar också hitta till Sveriges Radios utbud på webben, och fokuseringen på mobilen som framtidens ”radioapparat” börjar ge resultat. Sveriges Radio har under 2012 bland annat lanserat en ny och mer modern version av SR play och en specialanpassad app för barn.

I slutet av november tillkännagavs vinnarna av Stora Journalistpriset. Sveriges Radio-reportern Daniel Öhman tilldelades för andra året i rad priset i den så prestigefyllda klassen ”Årets Avslöjande”.

Sveriges Radios starka ställning befästes också via förtroendebarometern där svenska folket för andra året i rad har högst förtroende för Sveriges Radio av alla olika företag och samhällsinstitutioner som finns i det svenska samhället.

2012 har återigen varit ett starkt radioår.

Sveriges Radio har under 2012 satsat den absoluta merparten av de pengar som lyssnarna betalar genom sin radio- och tv-avgift på nyheter, samhälle, kultur och musik. Sport och underhållning motsvarar tillsammans mindre än tio procent av programkostnaden. Publiken har bland annat fått ta del av svenska vardagsbilder, som få nog visste fanns, via satsningen ”Här och nu” där ett stort antal reportrar i hela landet beskrivit delar av vardagen som tidigare få ägnat sig åt att bevakा. Ett speciellt fokus har också under året legat på en bred och omfattande bevakning av den ekonomiska krisen i Europa och dess följdverkningar i Sverige.

Kulturnytt har börjat sända även i P4 och är därmed Sveriges största kulturprogram, och Berwaldhallen har tillsammans med P2 fortsatt att satsa på ungt, kvinnligt och svenskt. Även den yngsta publiken har stått i fokus via populära ”Nallekonserter”.

Sveriges Radio har också prioriterat att ge publiken ett klarare samband mellan globala, nationella och lokala händelser. Det är möjligt via Nordens största utrikeskorrespondentnät i nära samarbete med Ekots nyhets- och aktualitetsprogram och de 25 lokala kanalerna.

Bra och kvalitativ journalistik kräver de rätta ekonomiska och tekniska förutsättningarna samt medarbetare som får möjligheter att inhämta ny kunskap.

Sveriges Radio har under 2012 förbättrat det ekonomiska arbetet för att kunna frigöra så mycket medel som möjligt till publicistik och tekniska investeringar – investeringar som bland annat lett till att företagets unika arkiv nu snart är fullt ut digitaliserat. Arbetet har påbörjats med att skapa en programbank där medarbetarna enkelt ska kunna hämta arkiverat material för återanvändning.

Via extra miljoner till kompetensutveckling har medarbetarna kunnat erbjudas en rad nya utbildningsmöjligheter, till exempel har fokus lagts på arbetet med sociala medier och de krav det ställer på både reportrar och chefer.

2012 har varit det år då företagets medarbetare på allvar börjar arbeta enligt principen Journalistik 3.0, som innebär att publiken på ett mycket tidigare stadium och på ett tydligare sätt är involverad i produktionen och urvalet. Det så framgångsrika publiknätverket i Jämtland kopplat till den lokala kanalens nyhetsverksamhet är ett exempel på detta. Ett försök som nu kommer att få efterföljare på ytterligare tio kanaler/redaktioner runt om i landet.

Sveriges Radio är på plats och sänder där det händer när det händer. Oavsett om det handlar om en brand i Halland eller oroligheter i Gaza. Det ska vi fortsätta att göra även under 2013, då vi även ska fortsätta att dela med oss av vårt material till dem som så önskar. Sveriges Radios inbäddade spelare når idag i vissa fall en helt ny publik via andras webbplatser och bloggar.

Agneta Dreber
styrelseordförande

Cilla Benkö
verkställande direktör

2 Sveriges Radio 2010-2013

2.1 Public service-uppdraget

Sveriges Radio AB är ett företag i allmänhetens tjänst – ett public service-företag. Sveriges Radio AB ägs formellt av Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Stiftelsens uppgift är bland annat att främja programföretagens självständighet.

Verksamheten i programföretagen finansieras med medel som riksdagen anvisar från rundradiokontot. Rundradiokontots intäkter utgörs till övervägande delen av radio- och tv-avgifter.

Sveriges Radios verksamhet 2012 har byggt på det sändningstillstånd som regeringen gett för perioden 2010–2013, samt de anslagsvillkor som förelagts företaget inför år 2012.

Några av grundförutsättningarna för Sveriges Radios public service-uppdrag är:

Redaktionellt oberoende och integritet

Programverksamheten ska bedrivas självständigt i förhållande till staten, olika intresseorganisationer och andra maktgrupper i samhället. Sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i ljudradion.

Mångfald och kvalitet

Programföretaget ska erbjuda ett mångsidigt programutbud som kännetecknas av hög kvalitet och nyskapande.

Tillgänglighet för alla

Programmen ska spegla hela landet och genom mångsidighet och tillgänglighet tillgodose skiftande förutsättningar och intressen hos landets befolkning. Tillgänglighet ska särskilt beaktas för personer med funktionsnedsättning samt för språkliga och etniska minoriteter.

Stärkt kulturuppdrag

Sveriges Radio ska erbjuda ett mångsidigt kulturutbud av hög kvalitet som ska fördjupas, utvecklas och vidgas under tillståndsperioden. Sveriges Radio ska bevaka, spegla och kritiskt granska kulturhändelser i Sverige och världen.

Utöver dessa övergripande grundförutsättningar innehåller sändningstillståndet och anslagsvillkoren en rad bestämmelser som Sveriges Radio ska uppfylla. Dessa redovisas löpande i denna public service-redovisning i de avsnitt där de är aktuella.

2.2 Sveriges Radios vision

Sveriges Radio ska vara landets viktigaste medieföretag och ledande kulturskapare.

Sveriges Radio ska under tillståndsperioden ytterligare utveckla och fördjupa public service-uppdraget. Sveriges Radio ska vara nyhetsledande och initiera debatt i viktiga frågor samt ge publiken aktuell, relevant och trovärdig information i händelse av kris. Sveriges Radio ska vara en offensiv aktör i kulturlivet, vilket innefattar såväl att bevaka, granska och spegla kulturhändelser som att skapa kultur, dels tillsammans med landets kulturutövare dels genom egna ensembler. Sveriges Radio ska alltid ta det ansvar som följer med radiomediets stärka ställning och lättillgänglighet.

Sveriges Radio har formulerat ett antal strategiska mål för tillståndsperioden. De utgår från tre övergripande områden:

- Publik – Sveriges Radios unika innehåll möter uppskattning hos en engagerad publik.
- Medarbetarna – Sveriges Radio är en attraktiv arbetsplats med professionella och kreativa medarbetare.
- Ekonomin – Sveriges Radio har en stabil ekonomi och ger mest public service för pengarna.

För respektive år i tillståndsperioden fastställer Sveriges Radio ett antal prioriteringar, som ska präglia verksamheten i syfte att ständigt utveckla utbudet och möta publikens behov.

Prioriteringarna under 2012 var:

- Enklare, tydligare – tydlig strategi för vad som publiceras var (inte allt på en gång överallt)
- Nu – sända där det händer när det händer
- Närmare, viktigare – vara mer närvarande där människor är och bjuda in till samtal.

För att uppnå de strategiska målen och förverkliga företagets vision har Sveriges Radio initierat en rad utvecklingsprojekt – publicistiska satsningar inom fem områden.

Världen utanför Sverige – Sveriges Radio ger hela publiken en djup och bred bild av Europa och övriga världen. Utrikesutbudet ger upplevelser, tillfredsställer människors behov av kunskap och inspiration och ökar den egna insikten.

Kultur – Sveriges Radios kultursatsningar har bredd och stor genomslagskraft och gör Sveriges Radio till kulturens huvudscen för alla.

Lokal närvaro – Sveriges Radio tar ytterligare steg i utvecklingen av det lokala utbudet och kommer ännu närmare medborgarna.

Det svenska samhället – Sveriges Radio skapar engagemang hos hela publiken och ger oväntade bilder av verkligheten i dagens mångfacetterade Sverige. Samhällsprogrammen rör sig fritt mellan genrer, ämnen och perspektiv och utnyttjar och tänjer gränser för formspråk och tilltal.

Radions framtida tillgänglighet – Sveriges Radio tar en ledande position på webben och i mobilen genom att utveckla innehåll och form, ha ett snabbt och rikt nyhetsflöde och kontinuerligt uppdatera utbudet.

2.3 Redovisning av uppdraget

SR ska årligen följa upp och redovisa hur uppdraget fullgjorts. Redovisningen avseende 2012 ska senast den 1 mars 2013 ges in till Kulturdepartementet samt till Myndigheten för radio och tv.

Samtliga verksamhets- och programområden ska redovisas i rapporten. Kulturuppdraget ska redovisas tydligare. En särskild redogörelse ska lämnas för vilka satsningar som gjorts på att öka tillgängligheten av program ur SR:s arkiv. Till rapporten ska fogas en redovisning av eventuella sidoverksamheter som SR har bedrivit.

SR ska, i samarbete med SVT och UR, ta fram konkreta uppföljningsbara resultatlåtter baserade på tillstånds- och anslagsvillkor. Resultatlåtterna bör utformas så att de ger väsentlig information om uppdraget och förmedlar viktiga erfarenheter av verksamheten. SR ska på olika sätt stimulera en fortlöpande offentlig diskussion om verksamheten.

SR ska redovisa och kommentera hur resultaten har utvecklats med avseende på volym, kostnader och intäkter samt nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet. Samarbets- och effektiviseringsåtgärder ska rapporteras i redovisningen. SR ska utveckla arbetet med att mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet.

Programstatistiken ska utformas så att jämförelser blir möjliga över tid. Redovisningen ska uttrycka olika programkategoriers andel av den totala sändningstiden, när olika programtyper sänds samt resursförbrukningen för respektive kategori. Redovisningen ska även avse omfattningen av lyssnande och publikens reaktioner samt företagets planer för kommande år.

SR ska redovisa hur det säkerställs att all verksamhet uppfyller de krav som ställs på företaget i sändningstillstånd och anslagsvillkor.

(Anslagsvillkor för Sveriges Radio 2012)

Public service-redovisningen beskriver hur Sveriges Radio i programverksamheten uppfyller sitt uppdrag.

Den gemensamma överenskommelsen om ökad jämförbarhet mellan programföretagen Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion innebär för Sveriges Radio att jämförbara mått gäller för fyra områden:

- produktionstyp/sändningstyp
- utomståendes medverkan
- samarbete med kulturinstitutioner
- produktionskostnad, distribution och gemensamma kostnader.

Dessutom redovisas sändningstiden för nationella minoritetsspråk i ett för programbolagen gemensamt format för att ge en helhetsbild av dessa insatser. *Se bilaga 1a.*

När det gäller program för språkliga och etniska minoriteter och program om och för personer med funktionsnedsättning har programbolagen ett gemensamt uppdrag att fördela ansvaret för olika slags insatser. Dessa överenskommelser redovisas årligen till Myndigheten för radio och tv samt till Kulturdepartementet.

Inför tillståndsperioden 2010–2013 gjorde Sveriges Radio en översyn av hur sändningstiden tydligare skulle beskrivas. Beslutet blev att beskriva sändningstiden utifrån två olika mått. Dessa två sändningstidsmått speglar två olika perspektiv.

- Produktionsperspektivet – sändningstiden redovisas endast en gång oavsett på hur många parallella plattformar utbudet tillgängliggörs. Detta är originalsändningstid, tablålagda repriser ingår inte.
- Lyssnarperspektivet – sändningstiden redovisas som den totala tillgängligheten av Sveriges Radios utbud på alla plattformar, inklusive repriser.

I detta dokument används produktionsperspektivet vid redovisning av sändningstid, liksom vid beräkning av kostnad per programområde och målgrupp.

I sändningstiden redovisad enligt produktionsperspektivet ingår webb-unika sändningar – vilket betyder att de inte sänds i FM eller DAB¹. Webb-unika sändningar finns på samiska och i evenemangskanaler för sport och musik.

Minoritetsspråk samt barn- och ungdomsprogram redovisas även per plattform och/eller exklusive webb-unika sändningar, för att underlätta bedömningen av om Sveriges Radio lever upp till kraven i sändningstillståndet.

Alla belopp i public service-redovisningen är angivna i löpande priser. I redovisningen är kostnader på totalt 166,5 mnkr exkluderade: biståndsverksamheten som SR bedriver i samarbete med Sida 10,4 mnkr, medelsavståendet till Sveriges Radio Förvaltnings AB (SRF) 106,2 mnkr samt medelsavståendet till Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) 49,9 mnkr.

¹ Detta innebär till exempel att Alltid Nyheter inte räknas som webb-unika sändningar, eftersom de sänds i DAB.

3 Publik och Sveriges Radio

3.1 Sveriges Radios publik

Sveriges Radios publik är stor och nöjd. Halva befolkningen är dagliga lyssnare och under en vecka hör ännu fler, tre av fyra, något av det Sveriges Radio sänder². Lika många säger att de är nöjda med Sveriges Radios program³.

Under 2012 tog användandet av Sveriges Radio på digitala plattformar ny fart. Av de 3,8 miljoner som lyssnade på Sveriges Radios direktsända kanaler i slutet av året, lyssnade 1,1 miljoner över nätet åtminstone någon gång under en vecka. Det var 40 procent fler än ett år tidigare.

Webbplatsen sverigesradio.se är numera väl etablerad. Antalet unika besökare närmar sig en miljon per vecka. Men det var framförallt på de mobila plattformarna, mobilsajten m.sverigesradio.se och SR Play-appen, som användandet ökade under 2012. Antalet unika besökare i appen steg med 80 procent till 260 000 per vecka och på mobilsajten fördubblades antalet unika besökare per vecka till nära 220 000⁴. Genombrottet för smarta telefoner låg naturligtvis bakom, men Sveriges Radio hade också lanserat både ny mobilsajt och ny app lagom till att de smarta telefonerna blev vanliga i hela befolkningen.

Antalet som använder Sveriges Radio via mobilen ska dock jämföras med att nästan 6 miljoner lyssnar i ”vanlig” FM-radio under en vecka. De flesta som använder de digitala distributionsvägarna är dessutom redan FM-lyssnare. Men mobilen och möjligheten att efterhandslyssna gör utbudet mer tillgängligt. 79 procent av dem som använder SR Play-appen instämmer i påståendet att de kan lyssna/ta del av Sveriges Radios utbud när, var och hur det passar dem.

Under 2012 visar Sveriges Radios publikundersökningar också för första gången att det finns människor som enbart möter Sveriges Radio på de digitala plattformarna. De bidrar alltså med ett visst nettotillskott till den totala räckvidden sett över en genomsnittlig vecka⁵.

En tydlig majoritet av svenskarna säger också att de är nöjda med Sveriges Radio. 77 procent är nöjda med programmen och nästan lika många anser att Sveriges Radio är viktigt för kulturrelevelser. Ännu fler, över 90 procent, säger att Sveriges Radio är viktigt för nyhetsförmiddlingen i Sverige. Samtliga resultat är enligt företagets egen årliga publikuppföljning⁶.

Även MediAakademins årligt återkommande förtroendebarometer visar att Sveriges Radio är det företag som flest svenskar, 78 procent, har förtroende för⁷.

Radiolyssnandet

Efter flera år av sjunkande radioräckvidd i Sverige låg radions totala dygnsräckvidd kvar på strax över 71 procent under 2012. Radiomediet fortsätter alltså vara en del av livet för de allra flesta. Detta trots det numera så stora utbudet av medier och andra digitala tjänster som konkurrerar om publikens tid och uppmärksamhet.

²TNS Sifos radioundersökningar i åldern 9-79 år, 2012.

³Novus. Attitydundersökning, december 2012.

⁴Interna trafikmätningar 2012.

⁵Novus. Plattformsundersökningen december 2012.

⁶Novus. Plattformsundersökningen december 2012.

⁷MedieAkademin, Göteborgs universitet. Förtroendebarometern 2012.

Tiden som publiken lyssnar på radio ökade till och med något under 2012, från 190 minuter till nära 200 minuter. Det är dock fortfarande något lägre än år 2000 då den genomsnittliga lyssnartiden var 225 minuter.

Det är i de yngre delarna av publiken effekterna av ny konkurrens märks mest. I åldersgruppen 9-19 år är radions totala dygnsräckvidd 63,6 procent och i gruppen 20-34 år, där minskningen varit allra störst, är den nu nere på 58,9 procent. Det ska jämföras med en räckvidd på 75-76 procent i gruppen 35-64 år. Allra högst, över 80 procent, är räckvidden bland dem över 64 år. Bland de äldsta har radiomediet inte heller tappat räckvidd under 2000-talet.

Sveriges Radios lyssnarandel har varit stabil de senaste åren även i de yngre grupperna, men där har Sveriges Radio sedan tidigare en mindre lyssnarandel än den privata radion. Ska man peka på en enskild lyssnargrupp som Sveriges Radio haft svårare att nå under senare år är det snarare gruppen 50-64 år. Den gruppen skaffar sig också nya medievanor som konkurrerar med radiomediet, men det är också i den gruppen som den privata kommersiella radion haft sin tillväxt under 2000-talet.

Lyssnandet på kommersiell privat radio var i stort sett oförändrat 28 procent ett genomsnittligt dygn under helåret 2012. Sista kvartalet sjönk dock räckvidden från 28,2 till 26,4 procent.

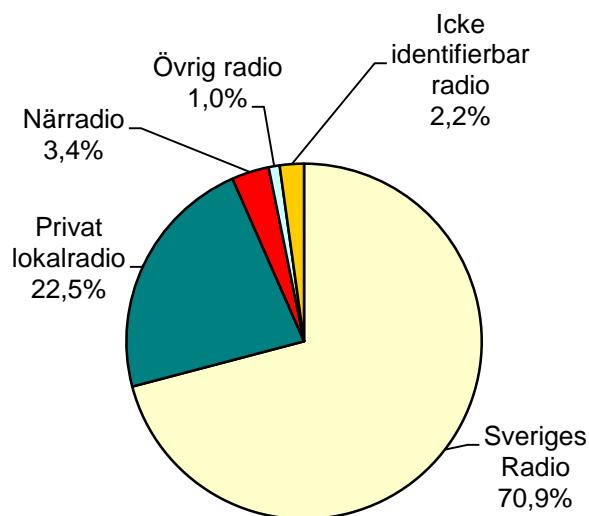
Sveriges Radios räckvidd har varit mycket stabil, runt 48 procent, under hela året fram till sista kvartalet då räckvidden ökade till 49,3 procent. Sammantaget innebär detta att Sveriges Radios andel av det svenska radiolyssnandet steg från 69,5 till 70,9 procent under 2012.

Sveriges Radio är också det enskilda svenska medieföretag som publiken ägnar allra mest tid. Det finns med andra ord grund att påstå att Sveriges Radio också är landets publikt sett största medieföretag⁸.

Marknadsandel

Sveriges Radios marknadsandel av radiolyssnandet ökade från 69,5 till 70,9 procent under 2012.

Andel av den totala lyssnartiden ett genomsnittligt dygn, mån-sön (procent), fjärde kvartalet 2012:

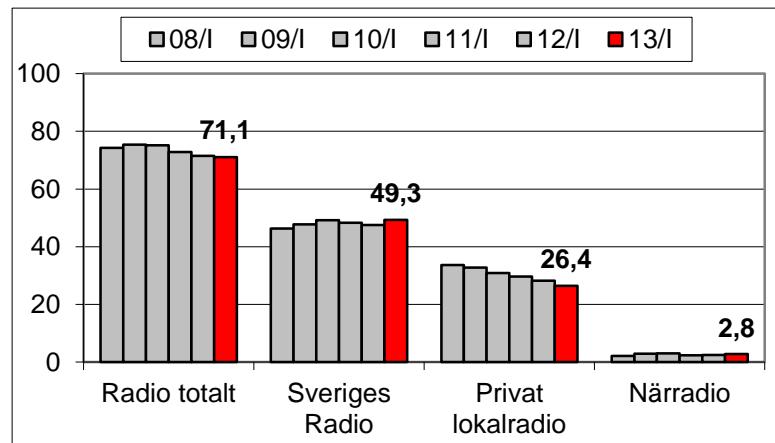

Källa: TNS-Sifo radiomätning 2013/I som avser fjärde kvartalet 2012.

⁸ Nordicom. Sveriges Mediebarometer 2011.

Räckvidd

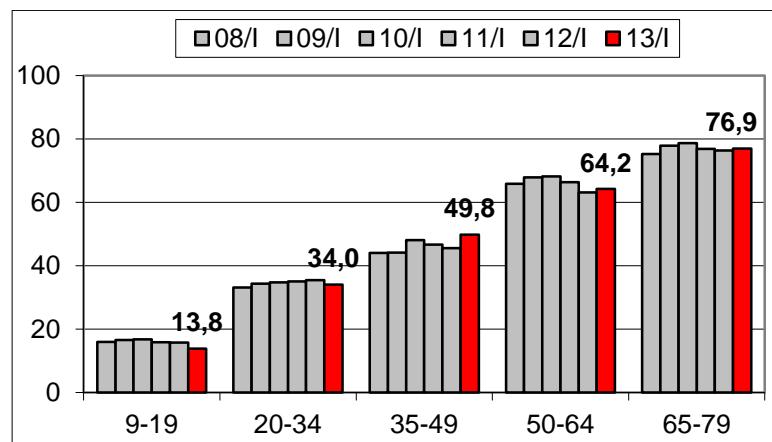
Andel (9-79 år) som hört något ett genomsnittligt dygn mån-sön (procent), fjärde kvartalet 2007-2012.

Källa: TNS-Sifo radiomätningar

Räckvidd för Sveriges Radio i olika målgrupper

Andel i olika åldersgrupper som lyssnat på Sveriges Radio ett genomsnittligt dygn mån-sön (procent), fjärde kvartalet 2007-2012.

Källa: TNS-Sifo radiomätningar.

Sveriges Radios räckvidd ökar med åldern och är störst i publiken över 50 år. I grupperna 50-64 och 65-79 år lyssnar 64,2 respektive 76,9 procent dagligen på Sveriges Radio. Men Sveriges Radio har å andra sidan en stabil räckvidd de senaste åren i gruppen 20-34 år, den grupp där radiomediet totalt sett tappat mest räckvidd. Och under 2012 var det i gruppen 35-49 år som Sveriges Radio ökade sin räckvidd.

Fortfarande är det något fler män än kvinnor som lyssnar på Sveriges Radio. Andelen män som lyssnade dagligen sista kvartalet 2012 var 51,9 procent och andelen kvinnor 46,8.

Elektronisk publikmätning – PPM – från 2013

Från och med 2013 kommer en ny metod för att mäta radiolyssnande att användas i Sverige, så kallad elektronisk publikmätning med PPM. PPM står för ”Portable People Meter” och innebär att en panel med 1 000 rapporterande personer bär mätare som registrerar vilka radiokanaler de exponeras för. Resultatet avrapporteras varje dygn till TNS-Sifo.

Hittills har lyssnarundersökningar skett med telefonintervjuer där de tillfrågade har ombetts minnas hur de lyssnade på radio dagen innan. Det blir dock allt svårare att få människor att delta i sådana undersökningar samtidigt som det också, i takt med att utbudet ökar, blir svårare för de uppringda att avgöra vilka kanaler de lyssnat på.

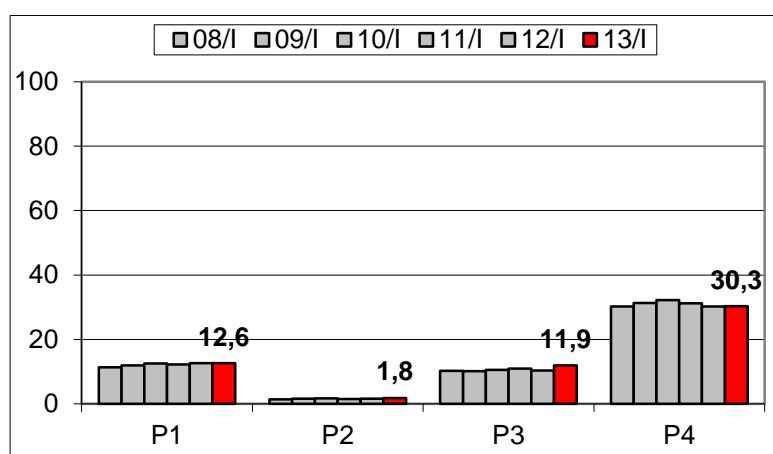
Sveriges Radio kommer från och med 2013 att redovisa lyssnarsiffror dels enligt den mätmetod som använts hittills (telefonintervjuer) det så kallade CATI-måttet, dels enligt den nya PPM-metoden.

Erfarenheter från länder där PPM använts i flera år visar att eftersom man inte minns alternativt är medveten om allt man lyssnar på, blir siffrorna för räckvidden högre med PPM-metoden där allt ljud registrerats.

3.1.1 Publikutvecklingen i FM

Räckvidd för Sveriges Radios kanaler

Andel (9-79 år) som lyssnat på Sveriges Radio ett genomsnittligt dygn mån-sön (procent), fjärde kvartalet 2007-2012.

Källa: TNS-Sifo radiomätningar

P1 hade sista kvartalet 2012 en daglig räckvidd på 12,6 procent eller något över en miljon personer i åldersintervallet 9–79 år. Nivån är oförändrad sedan samma period 2011, och P1:s lyssnarnivå som etablerats de senaste fyra åren och som är lite högre än tidigare under 2000-talet består därmed. I P1:s huvudmålgrupp, 20–79 år, är räckvidden 14,1 procent. Gruppen 30-49 år, där lyssnandet på P1 ökat lite de senaste åren, har nu en daglig räckvidd på 11,2 procent. I slutet av 2012 var P1:s dagliga räckvidd hos män 12,9 procent och hos kvinnor 12,4 procent.

Skillnaden i lyssnande mellan män och kvinnor faller inom den statistiska felsmarginalen.

P2 hade sista kvartalet 2012 en daglig räckvidd på 1,8 procent eller omkring 140 000 personer. Förändringen jämfört med för ett år sedan är inom den statistiska felmarginalen. I huvudmålgruppen 20–79 år nådde kanalen 2 procent. De flesta lyssnarna är över 50 år, och skillnaden mellan andelen män och andelen kvinnor som lyssnar faller för P2 liksom för P1 inom felmarginalen.

P3 ökade andelen lyssnare under sista kvartalet 2012 och nådde 11,9 procent eller 950 000 personer i åldersintervallet 9-79 år. Det är den högsta räckvidden kanalen haft sedan 2002.

P3:s målgrupp är i första hand gruppen 13-35 år. I den var räckvidden under hösten 2012 19,3 procent. I gruppen 20-34 år lyssnade 22,5 procent en vanlig dag. Räckvidden i denna grupp är på oförändrad nivå jämfört med sista kvartalet 2011 trots att gruppen minskat sitt totala radiolyssnande. 13,9 procent av männen och 9,8 procent av kvinnorna lyssnade på P3 en vanlig dag.

P4 hade under sista kvartalet 2012 en daglig räckvidd på 30,3 procent. Det motsvarar drygt 2,4 miljoner personer, 9-79 år, och P4 är utan konkurrens landets klart största radiokanal. Räckvidden är på samma nivå som motsvarande tid 2011. I P4:s huvudmålgrupp, 30-79 år, lyssnade 40,5 procent. Också det är samma nivå som för ett år sedan. P4 tappade lyssnare i början och mitten av 2000-talet, men sedan 2007 har räckvidden varit stabil.

P4 vänder sig till en vuxen publik, 30-79 år, men har också ansvaret att göra radio för barn. De senaste åren har andelen barn i åldern 9-12 år ökat signifikant. Den dagliga räckvidden under sista kvartalet 2012 var 6,6 procent.

Lyssnandet på P4:s lokala kanaler fortsätter också att vara högt och på oförändrad nivå. 29,6 procent lyssnade på P4:s lokala kanaler en genomsnittlig vardag sista kvartalet 2012.

31,8 procent av männen och 28,8 procent av kvinnorna hade P4 som dagligt sällskap och därmed består skillnaden i räckvidd mellan könen från fjolåret.

3.1.2 Sverige Radio på webb och i mobil

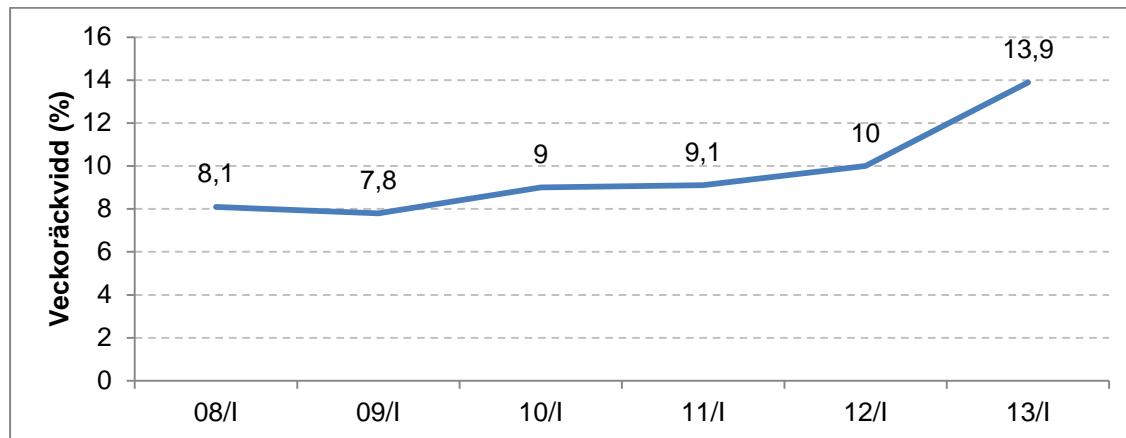
I TNS Sifos räckviddssiffror som beskriver lyssningen på Sveriges Radio ingår all lyssning på direktsänd radio, oavsett om den skett över FM-nätet eller via internet. Webblyssningens bidrag till radiolyssnandet är fortfarande relativt begränsat och räckviddstalen redovisas därför som veckoräckvidd.

Under 2012 ökade dock radiolyssningen via internet. 19,8 procent av befolkningen 9-79 år lyssnade någon gång på radio via internet en genomsnittlig vecka 2012. Det ska jämföras med 15,7 procent 2011. Under 2012 fick fler och fler tillgång till smarta mobiler med internetuppkoppling, vilket innebar fler möjliga lyssningssituationer för många.

13,9 procent av befolkningen lyssnade på Sveriges Radios kanaler via internet 2012 under en genomsnittlig vecka. Motsvarande andel år 2011 var 10 procent och 9,1 procent 2010. Det innebär att cirka 1,1 miljoner svenskar lyssnar någon gång på Sveriges Radios kanaler via internet en genomsnittlig vecka. P3 är den mest avlyssnade kanalen på webben, tätt följt av P4 och P1. 6,5 procent lyssnade på P3 via internet, 5,7 procent på P4 och 4,3 procent på P1, åtminstone någon gång per vecka i slutet av 2012.⁹

⁹ TNS Sifos radioundersökningar i åldern 9-79 år, 2012.

Andel (9-79 år) som lyssnat på Sveriges Radio via internet en genomsnittlig vecka (procent), fjärde kvartalet 2007-2012.

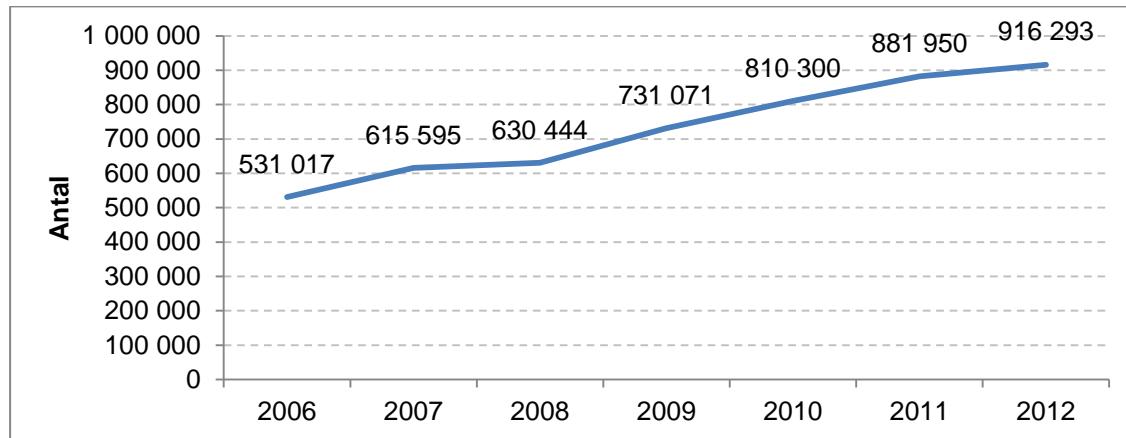
Källa: TNS-Sifo radiomätningar

Sveriges Radios webbplats, sverigesradio.se, innehåller ett både djupt och brett material, alltifrån skriven information om radioprogram och nyheter till lyssningsmöjligheter, både direkt och i efterhand. Alla som besöker webben gör det inte för att lyssna, men lyssning är ändå den vanligaste aktiviteten (direkt eller i efterhand) tillsammans med att ta del av nyheter.

Trafiksiffror i form av unika besökare som besöker sverigesradio.se redovisas löpande via KIA Index. Även 2012 visar en svagt uppåtgående trend, och under hösten 2012 var antalet unika besökare i genomsnitt cirka 920 000/vecka jämfört med 895 000 år 2011. Sett över helåret 2012 hade sverigesradio.se i genomsnitt cirka 915 000 unika besökare per vecka.¹⁰

Unika webbläsare per vecka – www.sverigesradio.se

Genomsnittlig vecka helår

Källa: KIA Index

Sveriges Radio använder också TNS Sifos Orvesto Internet som är en metod för att mäta individer i stället för unika besökare. Med Orvesto Internet kan man därför också få en uppfattning om vilka som besöker en webbplats. Sverigesradio.se hade i november 2012 en

¹⁰ KIA-index

veckoräckvidd på 18 procent i åldern 16-80 år enligt Orvesto Internet. I den räckvidden ingår alla som besöker webbplatsen, oavsett om de lyssnar eller gör annat. Fler män än kvinnor besöker sverigesradio.se och räckvidden är tydligt högre i åldersgrupperna 20-49 år än i övriga åldrar. Allra lägst är räckvidden i gruppen under 19 år.¹¹

2012 blev året då det mobila internet fick sitt breda genombrott. Med smarta telefoner blev internet tillgängligt för allt fler oberoende av var man befann sig. TNS Sifos konsumentundersökning, Orvesto Konsument, visar på en ökning av smarta telefoner från 44 procent till 52 procent i befolkningen, 16-80 år, från början av 2012 till hösten 2012. Ser man bara till gruppen 16-50 år hade cirka 70 procent tillgång till en smart mobil. Även tillgången till olika typer av så kallade surfplattor blev allt vanligare. Från 11 procent till 16 procent i befolkningen 16-80 år, vilket är en ökning på över 40 procent.¹²

Under hösten genomförde Sveriges Radio ett antal så kallade insiktsmöten för att bättre förstå hur människor använder sina smarta mobiler och sina surfplattor. Naturligtvis skilde sig deltagarna åt på många sätt, men för de allra flesta var tillgången till ständig information, nyheter och nöje i alla dess former något man uppskattade – ”att aldrig behöva leva i ovisshet” som en av deltagarna uttryckte det.

Även de mindre barnen har blivit allt mer digitala. Den årligen återkommande undersökningen ”Svenskarna och Internet” visade för 2012 att 50 procent av 3-åringarna använder internet någon gång och att det i var tredje barnfamilj finns en surfplatta.¹³

Inför lanseringen i slutet av hösten 2012 av Sveriges Radios app Radioapans Banankalas för barn i åldrarna 3-8 år genomförde Sveriges Radio en egen undersökning bland föräldrar till barn i de här åldrarna. Den visade också på att många mindre barn använder både smarta mobiler och surfplattor. 45 procent av föräldrarna i undersökningen var positiva till en app för barn från Sveriges Radio och 86 procent av dessa svarade att det var ganska eller mycket sannolikt att de skulle ladda ner appen till sina barn. Under 2013 kommer undersökningen att följas upp för att ta reda på dels om kännedomen om Radioapan har ökat, dels hur många som har laddat ner appen och hur många som använder den regelbundet.

Användandet av det mobila utbudet har haft en mycket mer positiv utveckling än användandet av sverigesradio.se under 2012. Mobilsajten hade under hösten 2012 i genomsnitt knappt 220 000 unika användare en genomsnittlig vecka jämfört med 110 000 år 2011. Under hösten 2012 hade appen Sveriges Radio Play (Iphone och Android-versioner sammantaget) knappt 260 000 unika användare jämfört med 138 000 år 2011. Egna undersökningar visar att det är åldersgrupperna 16-29 år och 30-49 år som mest frekvent använder Sveriges Radio Play. Men under 2012 ökar samtliga grupper sitt användande, inklusive de över 65 år.¹⁴

3.2 Publikens om Sveriges Radio

Sveriges Radio undersöker regelbundet publikens uppskattning av utbudet på olika sätt. Varje år görs en enkätundersökning som ställer frågor om allmänhetens förtroende för Sveriges Radio, lyssnarnas omdöme om programutbudet samt om hur viktiga publikens anser att olika programområden i utbudet är.

¹¹ Orvesto Internet, TNS Sifo

¹² Orvesto Konsument, TNS Sifo

¹³ Svenskarna och Internet 2012, .SE

¹⁴ Novus Plattformsundersökning, nov-dec 2012

För 2012 genomfördes undersökningen under tiden 28 november – 14 december.

Undersökningen görs av Novus Group på ett representativt urval ur Novus Sverigepanel.¹⁵

Panelerna är riksrepresentativa avseende ålder, kön och region i åldersspannet 15-79 år.

Undersökningen som omfattar drygt 2 500 intervjuer, följer upp motsvarande undersökningar 2009, 2010 och 2011.

Sveriges Radios programområden – viktighet respektive betyg

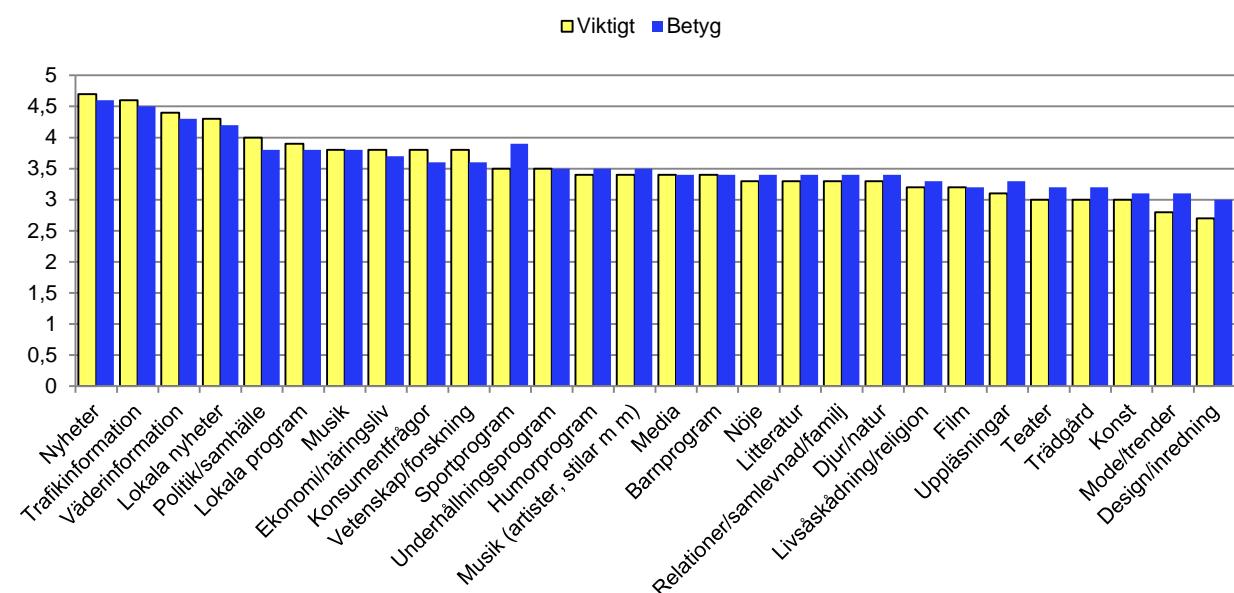
Lyssnarna har fått ange hur viktiga Sveriges Radios program inom olika områden är och därefter gett Sveriges Radio betyg på en femgradig skala inom varje programområde.

Liksom tidigare år anser lyssnarna att nyheter är allra viktigast. Den uppfattningen gäller såväl yngre som äldre, med en övervikts i de äldre åldersgrupperna. Därefter följer trafikinformation, väderinformation, lokala nyheter och politik/samhälle.

Vid en jämförelse med motsvarande undersökning 2011 är allmänhetens bedömning i stort sett oförändrad, med något undantag. Under senare år har politik/samhälle och ekonomi/näringsliv blivit lika viktiga områden som lokala program, musik och konsumentfrågor. Den bedömningen håller i stort sett i sig men ekonomi/näringsliv faller tillbaka några placeringar, framför allt när det gäller betyg och hamnar 2012 efter både lokala program och musik.

Under en period i början av 2000-talet bedömdes Sveriges Radios musikutbud som allt mindre viktigt av lyssnarna, men i undersökningen 2010 värderades musik återigen högre och den värderingen håller också i sig. Musikfrågan i undersökningen har två delar, dels en för musikflödet, dels en för musikprogram om stilar, artister och så vidare. Musikflödet värderas fortsatt något högre än programmen. Musikflödet får lika högt betyg som området anses viktigt, medan programmen om musik får marginellt högre betyg än de bedöms viktiga.

Frågor: Hur viktiga eller oviktiga tycker du att Sveriges Radios program inom följande områden är? Och Vilket betyg skulle du ge Sveriges Radios program inom följande områden?

Källa: Novus, attitydundersökning december 2012

¹⁵ Novus Attitydundersökningen nov-dec 2012

Hur bra är Sveriges Radios program?

Sveriges Radio får genomgående höga betyg, och bäst är betygen inom de områden som allmänheten anser är viktigast. Högst betyg får nyheter. Snittbetyget för det området är 4,6 på en femgradig skala. 91 procent av de tillfrågade anser också att Sveriges Radio är viktigt för nyhetsförmedlingen i Sverige.

Inom de flesta programområdena råder god balans mellan hur viktiga programmen anses vara och det betyg lyssnarna sätter på dem, men för några områden matchar inte betyget viktigheten. Det gäller till exempel politik/samhälle, konsumentfrågor och vetenskap/forskning. Det ska dock genast sägas att betygen inom dessa områden ändå är bland de högsta, men uppenbarligen bedöms ändå programområdena som ännu viktigare.

Inom andra områden å andra sidan blir betyget högre än området är rankat som viktigt. Det gäller till exempel sport, design/inredning och mode/trender.

Ett svårt område att tillfredsställa publiken inom har varit musik, men sedan 2011 balanserar viktighet och omdöme både avseende den fråga som gäller musikflödet och den som gäller program om musik. 58 procent av de svarande ger musikflödet godkänt 2012, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med 2011 men betydligt fler än under 2010 då andelen var 54 procent.

Betyg på Sveriges Radio på webben och i mobilen

46 procent av dem som uppger att de använder Sveriges Radios webb ibland anser att de lätt hittar det de söker. 50 procent anser att webbplatsen är enkel att använda. Det är färre jämfört med för ett år sedan. Det är totalt sett också färre som är nöjda med webben än som är nöjda med radiokanalerna.

De som använder Sveriges Radio i mobilen är mer nöjda än de som använder sverigesradio.se. De har dessutom blivit mer nöjda än de var för ett år sedan. Totalt sett anser 74 procent av dem som ibland använder mobiltjänsterna att de är bra, jämfört med 70 procent för ett år sedan, och 53 procent för sverigesradio.se 2012.

Mest nöjda är användarna med appen Sveriges Radio Play. 65 procent av användarna är ganska eller mycket nöjda, medan 50 procent är ganska eller mycket nöjda med mobilsajten. Hela 50 procent av app-användarna svarar dessutom att appen gör att deras inställning till Sveriges Radio blir än mer positiv.

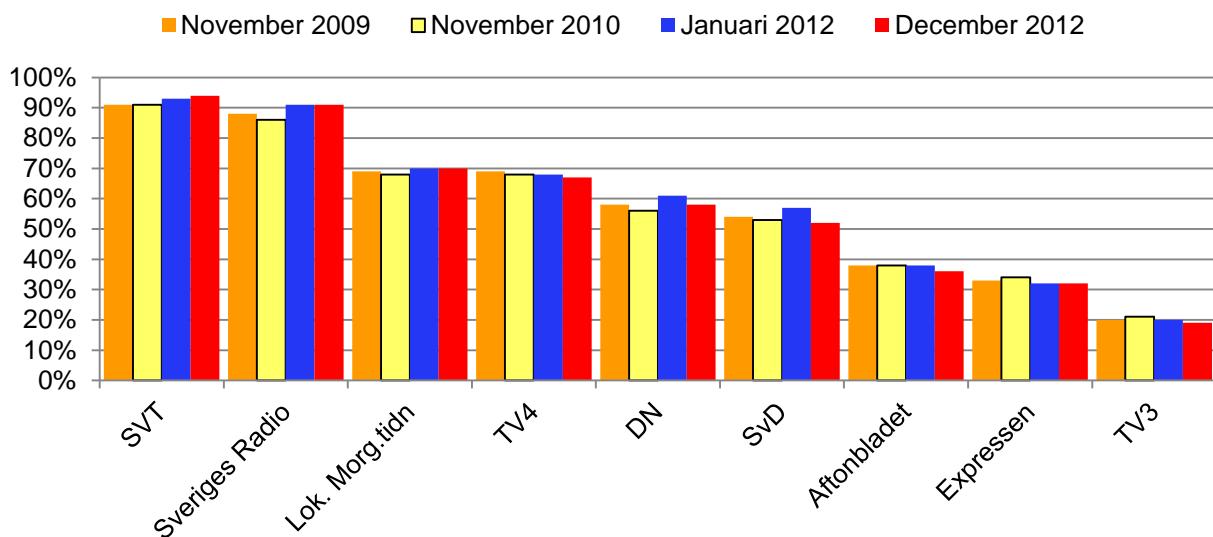
Attityder till Sveriges Radio

Det finns många tecken på att förtroendet för public service och för Sveriges Radio i synnerhet har ökat de senaste åren.

I den attitydundersökning som Sveriges Radio årligen låter Novus göra bedöms företaget som en allt viktigare nyhetsförmedlare men också som viktigare för kulturupplevelser. 2010 svarade 86 procent av de tillfrågade att Sveriges Radio är viktigt för nyhetsförmedlingen i Sverige. 2012 var andelen som svarade så 91 procent. På frågan om Sveriges Radio har trovärdiga nyhetssändningar instämmer hela 83 procent av de tillfrågade. 82 procent anser att Sveriges Radio sänder pålitlig information vid olyckor, elavbrott och oväder.

Viktiga medier för nyhetsförmedling, andel viktigt (procent)

Fråga: Hur viktiga eller oviktiga tycker du att följande medier är för nyhetsförmedlingen i Sverige?

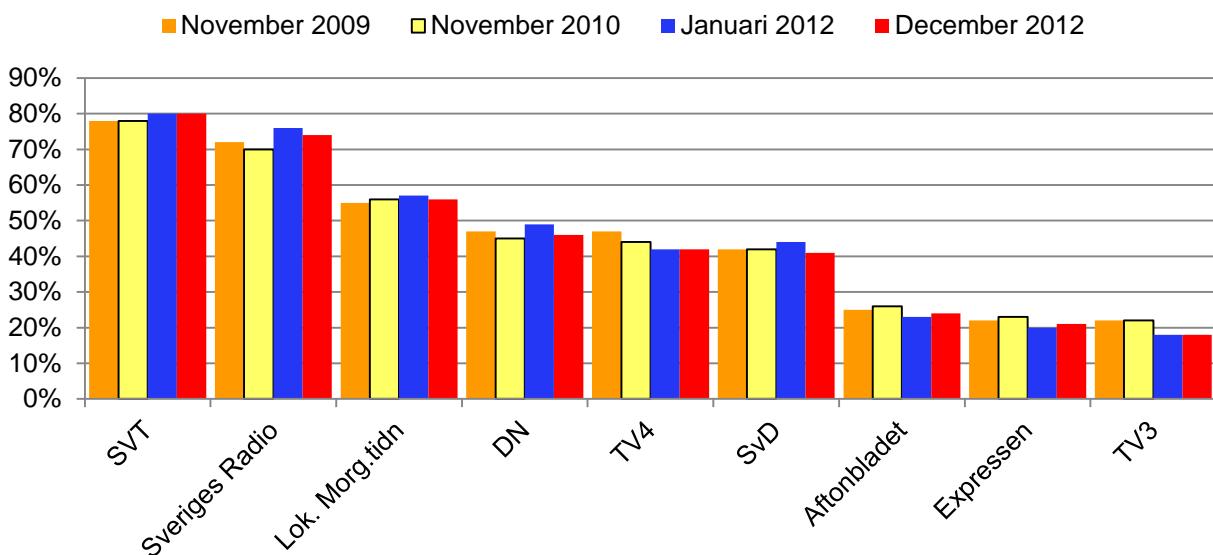

Källa: Novus, attitydundersökningar

Bilden blir ungefär densamma när frågan ställs om viktiga medier för kulturupplevelser. 74 procent anser att Sveriges Radio är ett viktigt medium för kulturupplevelser i Sverige. Endast Sveriges Television ansågs viktigare för kulturupplevelser (80 procent).

Viktiga medier för kulturupplevelser, andel viktigt (procent)

Fråga: Hur viktiga eller oviktiga tycker du att följande medier är för kulturupplevelser i Sverige?

Källa: Novus, attitydundersökningar

Att allmänheten har mycket stort förtroende för Sveriges Radio bekräftas också av MedieAkademins årliga förtroendebarometer. Sveriges Radio var 2012 det företag i undersökningen, alla kategorier, som allmänheten hade störst förtroende för.

MedieAkademins förtroendebarometer 2012

Andel (procent) av de svarande som har en åsikt, och som anser att de har mycket och ganska stort förtroende.

1. Sveriges Radio 78
2. Sveriges Television 74
3. IKEA 64
4. Universitet/högskolor 64
5. Volvo 60
6. Sjukvården 56
7. Skatteverket 54
8. Riksbanken 54
9. Google 54
10. Regeringen 53
11. Lokal morgontidning 51
12. Dagens Nyheter 50
13. Radio/TV 48
14. Riksbyn 48
15. Ericsson 45

Källa: MedieAkademien/TNS Sifo AB. 1 017 nätenkäter under perioden 8 – 14/2 2012. Andel mycket stort plus ganska stort förtroende bland personer som har en åsikt.

EU-kommissionens förtroendebarometer

I den Eurobarometer som EU-kommissionen presenterade i januari 2013 visades att svensk radio åtnjuter ett mycket högt förtroende. 80 procent av svenskarna har förtroende för radio som samhällsinstitution. Det är det högsta förtroendet som uppmätts för ett enskilt medium i något av EU:s medlemsländer. Motsvarande förtroendesiffra för svensk television är 70 procent och för den svenska pressen 43 procent. Den genomsnittliga förtroendesiffran för radio i Europa är 54 procent. Det innebär att radio i hela EU är det medium som möter störst förtroende. Andra länder där radio möter stort förtroende är Finland med 77 procent och Danmark med 73 procent. När det gäller radio kan den svenska siffran i princip översättas till förtroende för Sveriges Radio.

Specifika publikundersökningar

Sveriges Radio gör regelbundet specialundersökningar om olika programområden och/eller specifika målgrupper. Under 2012 undersöktes bland annat hur det finska/tornedalsfinska utbudet når och uppskattas av sin målgrupp. Året innan gjordes en liknande undersökning av det samiska utbudet. Den senare gjordes i samarbete med NRK, Yle och SVT och avsåg hela det nordiska public service-utbudet för samer, medan den finska undersökningen enbart avsåg Sveriges Radios utbud.

Målgrupp för Sveriges Radios finska utbud är de som har finsk bakgrund, definierat som att de talar/förstår finska/tornedalsfinska eller har föräldrar eller mor/farföräldrar som gör det.

Sammanlagt 1 000 personer i åldern 16-79 år, som uppfyllde dessa krav, ingick i undersöningen.

Resultatet visade att 73 procent kände till Sveriges Radios finska sändningar. Nio procent brukade ta del av något av utbudet minst varje vecka. Utbudet får generellt bra betyg.

Vanligaste sättet var att lyssna i P4, följt av att använda internet. Det var vanligare att den här publiken tog del av utbudet via internet jämfört med Sveriges Radios publik generellt.

Nästan 30 procent av målgruppen (även bland finsktalande) ansåg att det skulle vara en fördel om utbud som behandlar finska/tornedalsfinska frågor framförs på både finska och svenska. Bara fem procent ansåg att det skulle vara en nackdel. Flest ansåg att det inte var vare sig en fördel eller nackdel. Målgruppen tyckte också att det var viktigare med nyheter och program om finska/tornedalsfinska frågor som berör hela Sverige än med innehåll som berör geografiskt sett lokala frågor.

3.3 Publikkontakter

Journalistik 3.0

Särskild vikt har lagts vid att utveckla journalistiken i dialog med publiken och samhället i övrigt, det som har kommit att kallas ”Journalistik 3.0”. Det innebär att publikens kunskaper och reaktioner används i produktionen, utan avkall på de journalistiska kvalitetskraven. Framförallt används de sociala medierna, men olika former av publikmöten är minst lika viktiga.

Exempel från några lokala kanaler är P4 Jämtlands granskning av den interna representationen på myndigheten Tillväxtanalys, efter ett lyssnartips. P4 Göteborg byggde en granskning av bostadsmarknaden helt på samarbete med lyssnare och användare. P4 Örebro gjorde ett så kallat ”realtidsgräv” kring skolan som brottsplats. Metoden, att gräva i realtid tillsammans med publiken, kan ge helt nya infallsvinklar och kontakter för redaktionerna.

Några nyhetsredaktioner har prövat ”öppna morgonmöten”. Det innebär att ett redaktionsmöte direktsänds och att publiken kan uppmanas att bidra med till exempel bilder från en händelse eller exempel på personer som berörs av något som ska skildras.

Publiknätverket är en satsning där elva kanaler och redaktioner engagerar lyssnare som vill bidra med idéer till radio och webb. Totalt är nu flera tusen personer med i något publiknätverk i landet. Resultatet är ett större inflöde av lyssnartips och en ökad inriktning mot vardagsnära nyheter. Samtidigt utgör publiknätverken en stor kunskapsbank för redaktionerna.

Under 2012 har Sveriges Radios nyhetsredaktioner inlett organiserade och återkommande publiksamtal efter ett försöksprojekt som genomfördes av P4 Halland och Ekoredaktionen. Publiksamtalet innebär att grupper om sex till åtta lyssnare bjuds in för att under ett par timmar diskutera nyhetsrapporteringen. Det spelar upp reportage och nyhetssändningar och utifrån det diskuteras speciella frågor som till exempel begriplighet.

Sociala medier

Sociala medier, framförallt Facebook och Twitter, har blivit en del i programproduktionen och ett självklart arbetsredskap för reportrar. Tweetar och Facebook-inlägg fångas ofta upp och återges i programmen. Sociala medier i alla dess former är en viktig del i dialogen med publiken och när det gäller att förverkliga ”Journalistik 3.0”.

Twitter används också som en del i rapporteringen, till exempel under Breivik-rättegången.

Chattar med publiken och kommentarfunktioner på webben används i många sammanhang. P4 Väst har kommentarsfunktion på i stort sett allt som publiceras på webben. P4 Västernorrland ordnade chatt efter stormen Dagmar, då publiken kunde ställa försäkringsfrågor till experter. Chefen för Ekoredaktionen och reportrarna som stod för rapporteringen om Saudiaffären chattade med publiken.

Musikhjälpen gav ytterligare exempel på hur sociala medier gör det möjligt att kommunicera med publiken. För 2012 sattes målet att varje person som tog kontakt med *Musikhjälpen* skulle få ett svar och möjlighet att kommunicera. Alla händelser i sändningen knöts samman med sociala medier och blev på det sättet unika kanaler för kontakter, inte bara ”reklamfönster” för sändningen. Facebooksidan öppnades så att det blev möjligt för alla att skriva kommentarer och interagera med varandra.

Publikens medskapande och medverkan i programmen

Konflikt som anordnade en öppen hearing om antisemitism i Malmö och det nya programmet *Centrum* i P1, där de berörda är med och formulerar frågeställningarna, är två exempel på hur Sveriges Radio arbetar för att skapa dialog med lyssnarna om angelägna frågor.

Tendens/Barnen utvecklar formerna för dialog med lyssnarna så att de är med och påverkar frågeställningarna och delar med sig av sina berättelser. Första sändningen gjordes från fritidsgården i Stockholmsförorten Skärholmen och föregicks av fyra reportage, ”Barnen bakom siffrorna”, om fattigdom ur barnets perspektiv.

Också på flera andra sätt medverkar publiken i Sveriges Radios kanaler och program:

- *Ligga med P3* läser in och publicerar erotiska noveller som lyssnarna skickat in.
- P4 Kalmar flyttade ut redaktionen en vecka till bostadsområdet Midgård i Västervik där en stor del av innehållet skapades utifrån uppslag från invånarna själva.
- *Hallå Skåne* i P4 Kristianstad har varje fredagseftermiddag en gäst-sidekick, en lyssnare som kan anmäla sig i förväg för att bli radiomedarbetare för en dag.

Flera program bygger på publikens deltagande via telefon:

- P4 Kronobergs *Helgmorgen* är en resa genom Sverige genom en kedja av telefonsamtal där lyssnarna själva tipsar om vem som ska ringas upp härnäst.
- P4 Östergötland, P4 Kronoberg och flera andra lokala kanaler låter lyssnare efterlysa föremål i programmen och andra lyssnare som kan hjälpa till ringer in till programmet.
- Statsminister Fredrik Reinfeldt frågades ut av lyssnarna i ett telefonväxter i *Studio Ett* i januari.

Direkta publikmöten

Att möta publiken med sändningar från allmänna platser är ett annat sätt att låta publiken delta i programmen.

- I maj genomförde Radiosymfonikerna en oannonserad konsert på Stockholms centralstation med ”Våroffer” under ledning av chefsdirigenten Daniel Harding. Syftet var att möta en ny publik på en annan plats än i den traditionella konsertsalen. I augusti gav Radiosymfonikerna en konsert tillsammans med sångaren Ola Salo på Gustav Adolfs Torg under Stockholms Kulturfestival.
- *Människor och tro* debatterade frikyrkan på plats i Pingstkyrkan i Jönköping med inbjuden publik.
- SR Sisuradio sände *City Sisu* från Centralen en gång i månaden.

- Vetenskapsredaktionen sände direkt från Vetenskapsfestivalen i Göteborg och från Nobelmuseet och Kulturhuset i Stockholm.
- *Radiodokumentärerna* i Sveriges Radios alla fyra kanaler uppmärksammades under en helkväll på Södra Teatern i Stockholm. Sju erfarna dokumentärjournalister berättade om sina erfarenheter och om verkligheten bakom sitt dokumentärarbete. Dessutom lanserades ett nytt programformat, kortdokumentären, som diskuterades med publiken.
- I augusti genomfördes evenemanget ”Radiokorrespondenterna” på Södra Teatern i Stockholm. Publiken bjöds på flera seminarier och fika-mingel med Sveriges Radios utrikeskorrespondenter. Korrespondenterna för Mellanöstern, Asien och Norden mötte också publik i Umeå, Göteborg och Malmö för att diskutera och analysera aktuella världshändelser samt berätta om egna upplevelser från sina bevakningsområden. Samtliga seminarier finns kvar på webben för nedladdning och efterhandslyssning.

Många lokala kanaler har skapat publika evenemang som motionslopp, auktioner och loppisar till insamlingen för Världens barn som genomförs under hösten. Ytterligare exempel där Sveriges Radio mött publiken under året:

- P4 Malmöhus och Din Gata sände från Moriska paviljongen i Malmö. I ett medborgarsamtal om hur staden kan bli bättre diskuterade unga och äldre, kommunalpolitiker och ansvariga ministrar för staden viktiga frågor.
- P4 Halland genomför ett projekt för att låta grundskolelever producera egna radioprogram. I ”Lära med radio” möter Sveriges Radios medarbetare lärare och elever och inspirerar till att göra och lyssna på radio.
- P4 Värmland sände under Svenska Rallyt direkt från en mobil studio placerad mitt i publikområdet.
- P4 Kalmar genomförde en webbsändning från den stora idrottstävlingen Ironman i augusti. Under en hel dag rapporterade man från en mobil studio i centrum av tävlingsområdet.
- P4 Östergötland, P4 Jönköping, P4 Kronoberg och P4 Kalmar sände *Semester i P4* från olika platser i Småland och Östergötland under fyra veckor. Publiken bjöds in till att följa sändningarna och sjunga i ”Körkampen”.

Publikkontakter med barn

Unga Radioteatern har under året haft en mängd kontakter med barn runt om i Sverige. Det handlar i stor utsträckning om uppsökande verksamhet.

- Elever på Augustenborgsskolan i Malmö fick samtala om fantasin, berättandet, teater samt likheterna och skillnaderna mellan radioteater, film och scenteater. Varje klass fick spela in radioteater som nu finns tillgänglig för lyssning på Unga Radioteaterns webbsida.
- Ett antal klasser på Berggårdsskolan i Göteborg och Lillgårdsskolan i Linköping har under hösten fått ett paket som handlar om radioteater, berättandet och fantasin, en film på en skådespelare från föreställningen de hört samt förhandslyssning på en icke sänd föreställning.

Utöver besöken i skolor har Unga Radioteatern mött publiken i andra former av aktiviteter:

- I Ljusdal medverkade man under Kulturskola-dagen, med ”Ijudpromenaden”.
- Under Botkyrkas kulturmånad i oktober med temat ”Lyssna” i form av Radiobio på Tumba bibliotek för skolklasser.

Unga Radioteatern samarbetade med Stockholms Kulturhus och TioTretton i form av en lyssningshörna på plats och med Stockholms Stadsteater i Skärholmen i deras lyssningslounge

för skolklasser. Unga Radioteatern fanns även med i TioTrettions arrangemang under Pridefestivalen i Stockholm.

Studiebesök och ”öppna hus”

De lokala P4-kanalerna tar regelbundet emot studiebesök för att ge information om den lokala verksamheten och om Sveriges Radio i stort. P4 Uppland hade till exempel öppet tillsammans med SVT vilket lockade drygt 3 000 besökare och P4 Halland besöktes av 700 personer under öppet hus. P4 Västmanland höll öppet hus under Västerås kulturnatt och erbjöd guidade turer, livemusik och öppen mikrofon där den som ville fick gå in i studion och spela in något.

Konserthuset Berwaldhallen med ensemblerna deltog för första gången i Kulturnatt Stockholm med öppna dörrar under kvällen och bjöd på orkester- och kammarmusik.

Under 2012 togs cirka 125 grupper emot för studiebesök i Radiohuset i Stockholm. Det betyder drygt

2 400 besökare. Största besöksgruppen är gymnasieelever. På delad andraplats finns pensionärer och olika intressegrupper. Under 2012 var SFI-eleverna en ökande besöksgrupp.

Ekoredaktionens jubileum

Sveriges Radios nyhetsredaktion Ekot firade 75-årsjubileum 2012 och gjorde det tillsammans med publiken på olika sätt. Bland annat bjöd Ekot in till publicistiska seminarer och diskussioner i Radiohuset i Stockholm den 1 oktober. Stora Ekopriset delades ut inför en stor publik i den nyrenoverade entrén ”Hangaren” och var 20:e minut avgick en besöksgrupp till Ekots redaktion.

Lyssnarservice

Lyssnarservice svarar på frågor som kommer in via telefonsamtal, e-post, brev och på sociala medier som Twitter och Facebook. Det kommer omkring 50 brev per dag i e-posten med varierande frågor, till exempel varför det sänds gudstjänster, varför program kortas ner och varför det sänds så mycket repriser, eller att man letar efter ett visst program som man hört.

Till telefonsvararen, som tar hand om synpunkter från publiken 24 timmar om dygnet sju dagar i veckan, kommer också mycket varierande åsikter om vad som sägs i programmen och om språket, till exempel att det är för mycket svordomar. Det ringer också lyssnare som tycker om programmen och vill framföra hälsningar till programledare och reportrar.

4 Här finns Sveriges Radio

Möjligheterna att lyssna på Sveriges Radios kanaler och program via internet fortsätter att öka. Under 2012 har Sveriges Radio särskilt satsat på att utveckla SR Play för mobilerna. Över hälften av svenskarna använder nu smarta uppkopplade mobiler (Svenskarna och Internet 2012) och kan lyssna på program och kanaler från Sveriges Radio ännu mer oberoende av tid och rum än tidigare.

Lyssningsfunktionen på webben har fått en ny sammanhållen design. Och Sveriges Radio har under hela 2012 fortsatt att tillhandahålla programinslag via Spotify och Wimp.

Företaget har fortsatt att prioritera försöken att nå både gamla och nya lyssnare på nya sätt. Samtidigt står det traditionella radiolyssnandet fortfarande för huvuddelen av lyssnartiden och införandet av digitalradio i Sverige har under året fått förnyad aktualitet.

Den största förändringen inom mobilområdet kom när nya Sveriges Radio Play under året lanserades för Android och Iphone, med ny design och nya funktioner. Under 2012 var det också premiär för SR Play för Windows Phone.

Dessutom har två specialappar sett dagens ljus. Den första barnappen från Sveriges Radio, Radioapans barnkalas, erbjuder lek och lyssning för barn från tre år. Radiosporten har också fått en egen applikation för mobilen, med möjlighet att höra alla Radiosportens sändningar och kunna följa favoritlaget och få påminnelser när det spelar match.

Den inbäddade spelaren, som lanserades 2011 och som gör det möjligt för webbsidor, bloggar och facebookgrupper att tillhandahålla program och direktsändningar från Sveriges Radio, har etablerats under året, inte minst på tidningarnas webbplatser.

Ett arbete med att utveckla så kallad följsam design har inletts under 2012. Målsättningen är bland annat att göra det enklare för publiken att ta till sig och ta med sig Sveriges Radios innehåll via internet inom ramen för det regelverk som omgärdar programverksamheten.

Under de senaste åren har Sveriges Radios distributionsstrategi vilat på två grundpelare, å ena sidan traditionell radio i ett marknät där fortfarande den största delen av lyssningen sker, och å andra sidan radio via internet där utvecklingen går mycket snabbt och nya mervärden tillförs radion, inte minst genom kopplingen till sociala medier.

Under 2012 har behovet av en digitalisering av radions marknät uppmärksammats på flera sätt. Den statliga public service-kommittén föreslog i september att ett politiskt beslut fattas som innebär att Sveriges Radio får möjlighet att ersätta det analoga FM-nätet med ett digitalt nät.

5 Sveriges Radios utbud

SR ska erbjuda ett mångsidigt programutbud som omfattar allt från det breda anslaget till mer särpräglade programtyper. Hög kvalitet och nyskapande form och innehåll ska utmärka programverksamheten.

Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodosser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Programutbudet ska spegla förhållanden i hela landet och som helhet präglas av folkbildningsambitioner. SR ska beakta programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och utrymme ska ges åt en mångfald av åsikter och meningsyttringar.

(Sveriges Radios sändningstillstånd 2010-2013, § 9)

5.1 Sveriges Radios totala utbud ur olika perspektiv

I detta kapitel beskrivs Sveriges Radios utbud utifrån respektive programområde, *se bilaga 3*.

Den programområdesindelning Sveriges Radio använder kan på sikt behöva revideras. I takt med att konvergensen mellan olika programområden tilltar, som en följd av en journalistisk utveckling, växer behovet av att förnya begreppen. Exempelvis för områdena kultur, samhälle och livsstil finns en gräns- och genreuppluckring som gör att enskilda program är svåra att med rättvisa placera inom ett exakt och snävt begrepp, eftersom programmen i dessa områden handlar om just kultur i vid bemärkelse.

I detta kapitel ges även en beskrivning och redovisning av företagets verksamhet inom olika områden: publicistiska satsningar, spegling av hela landet, mångfald i programproduktionen och samarbete med kulturinstitutioner. Under det samlade utbudet beskrivs också det mångkulturella Sverige, barn- och ungdomsprogram samt särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning.

Sveriges Radios sändningstid 2010-2012, fördelad på sändningstyper i timmar

Produktion	2010	2011	2012	2013
Förstasändning				
FM	117 590	118 078	117 090	
KV/MV	6 972	0	0	
Webb	49 655	29 520	18 270	
DAB	45 881	46 769	47 600	
Summa förstasändning	220 098	194 367	182 960	
Reprise				
FM	5 296	4 774	4 829	
KV/MV	0	0	0	
Webb	0	0	0	
DAB	0	0	0	
Summa repris	5 296	4 774	4 829	
Totalt	225 394	199 141	187 789	

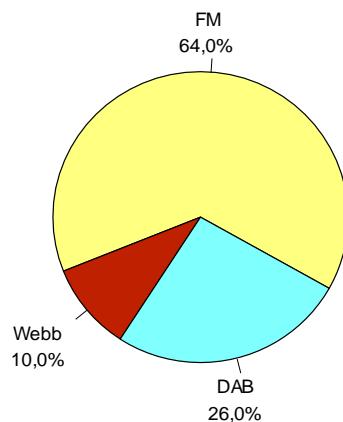
Programbolagen SR, SVT och UR har gemensamma definitioner av begrepp inom programverksamheten och redovisningen av kostnader i syfte att öka jämförbarheten mellan bolagens public service-redovisningar under tillståndsperioden. Detta innebär att jämförbara mått för produktionstyper/sändningstyper redovisas.

Minskningen av sändningstiden i FM mellan 2011 och 2012 beror på en liten minskning för varje lokal kanal, som sammantaget blir cirka 1 000 timmar. Detta har ersatts av gemensamma sändningar i P4 riks under OS.

Ökningen av DAB-sändningstiden beror i första hand på Alltid Nyheter. Den successiva minskningen av webbsändningstiden under perioden beror huvudsakligen på att tre webbkanaler med låga lyssnarsiffror – P3 Rockster, P3 Street och P3 Svea – lades ned under 2011.

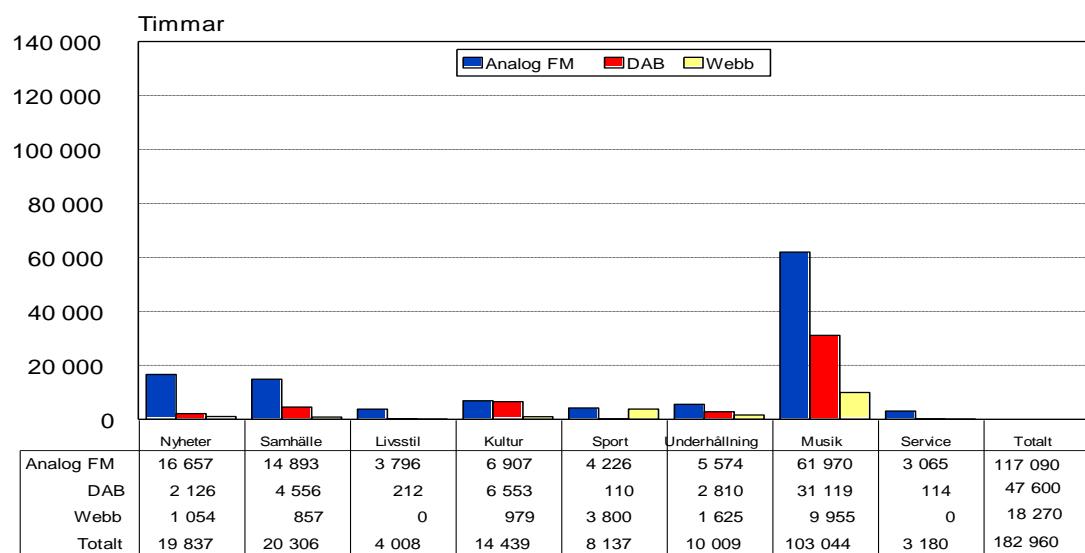
Den första november 2010 upphörde Sveriges Radios sändningar på kort- och mellanvåg. Utbud för denna målgrupp finns för nedladdning på webben. Denna förändring innebar en minskning av sändningstiden för samtliga programområden 2011.

Sveriges Radios sändningstid 2012, fördelad på distributionsplattformar i procent

Webbkanalernas andel av den totala sändningstiden har minskat från cirka 15 procent 2011.¹⁶

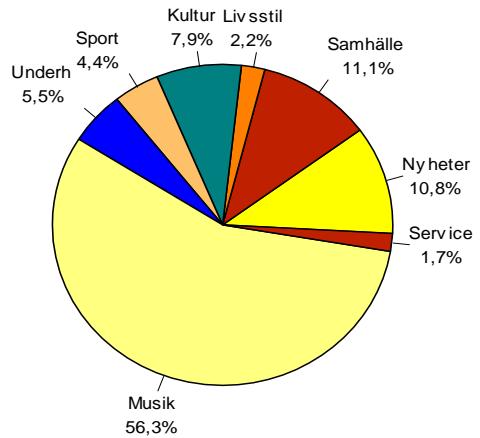
Sveriges Radios sändningstid 2012, fördelad på programområden och distributionsplattformar

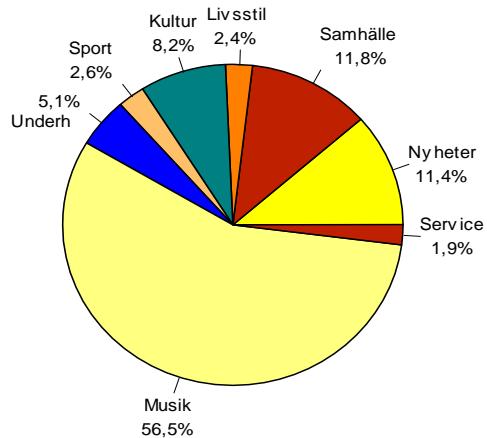
Sändningstiden för nyheter ökar jämfört med föregående år genom Alltid Nyheters sändningar i DAB. Musik och underhållning har minskat främst på grund av nedlagda webbkanaler.

¹⁶ I 2011 års public service-redovisning var andelen webb respektive DAB omkastade, DAB skulle vara 24,1 procent och Webb 15,2 procent.

Sveriges Radios sändningstid 2012, fördelad på programområden i procent inklusive webb

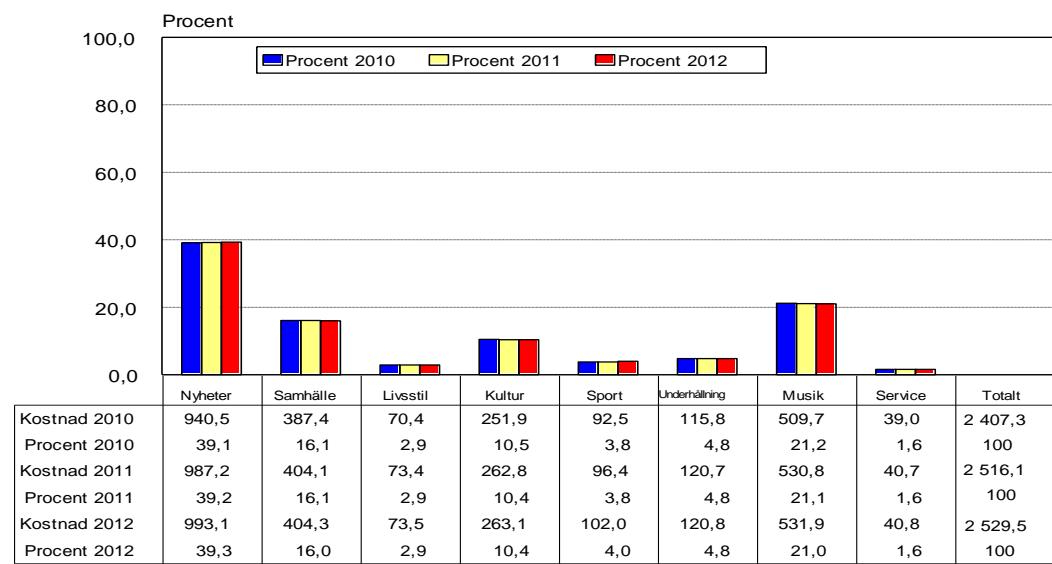

Sveriges Radios sändningstid 2012, fördelad på programområden i procent exklusive webb

Jämfört med 2011 har en viss förskjutning av sändningstiden skett mot nyheter, samhälle och kultur. De programområden vars andelar minskar när webbsändningar exkluderas är sport och underhållning.

Sveriges Radios kostnader 2010–2012, fördelade på programområden

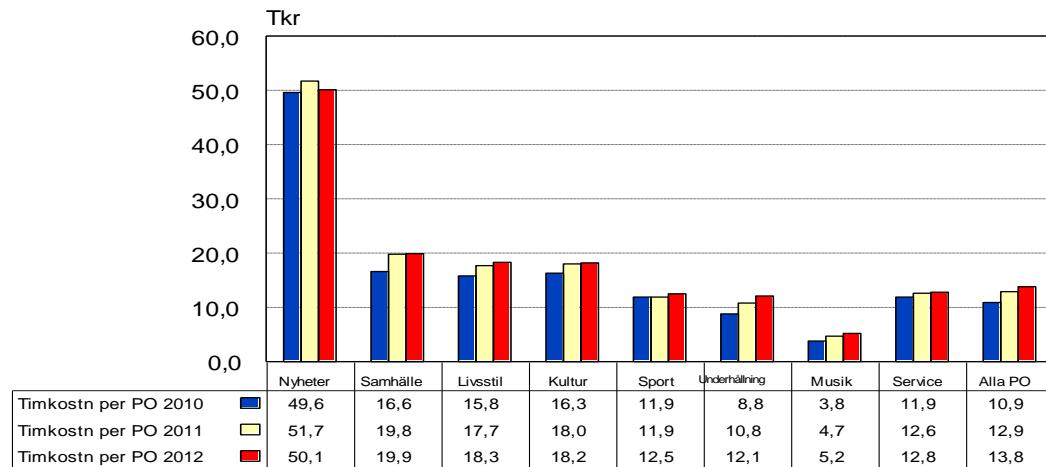

År 2012 fördelar totalt 2 529,5 mnkr, vilket är Sveriges Radios totala kostnader exklusive MDO (Media Development Office).

Av ovanstående diagram kan konstateras att drygt hälften av Sveriges Radios totala kostnader går till nyhets- och samhällsprogram.

Cirka 55 procent av Sveriges Radios utbud består av musik (fonogram och levande musik). Kostnaderna för detta är drygt 20 procent av Sveriges Radios totala kostnader. Mindre än 10 procent av resurserna går till underhållning och sport.

Sveriges Radios timkostnad per programområde 2010-2012, tkr

Kostnad per timme för flertalet programområden och totalt har ökat jämfört med 2011. Detta beror dels på att verksamheten tillförts tidsbegränsade resurser för särskilda satsningar för att utveckla programverksamheten, dels på att sändningstiden minskat.

Den jämfört med övriga programområden relativt sett höga timkostnaden för nyheter beror till stor del på den decentraliserade organisationen med 25 lokala kanaler med egna nyhetsredaktioner. Timkostnaden för nyheter har dock minskat, vilket beror på att det genom Alltid Nyheter blivit fler sändningstimmar jämfört med föregående år.

5.2 Sveriges Radios utvecklings- och förändringsarbete inom programverksamheten

Sveriges Radios utvecklingsarbete har som utgångspunkt de strategiska mål som fastställts av företagsledningen för hela tillståndsperioden.

Utvecklingsarbetet bedrivs dels genom särskilda satsningar, som beslutas av ledningen och för vilka det avsätts särskilda resurser under en begränsad tid, dels genom uppföljning och diskussioner i det dagliga arbetet.

Förnyelse och förändring i programverksamheten handlar inte alltid om att starta nya program – även om det naturligtvis också görs varje år - utan ofta om att utveckla form och innehåll i befintliga program. I stor utsträckning sker utveckling genom nya arbetsmetoder. Genom att skapa nya funktioner eller nya arbetssätt, till exempel samarbeten i nya konstellationer och involvera publiken mer, kan kvaliteten på innehållet förbättras.

Utvecklingsarbete tar tid och är långsiktigt. Det är därför naturligt att projekt och särskilda satsningar pågår under en längre tid innan det är möjligt att utvärdera dem, dra lärdomar och ta tillvara effekter. Ibland får publiken ta del av resultaten av utvecklingsarbeten samtidigt som de pågår, ibland tar det längre tid innan effekterna märks i utbudet.

Här är en sammanfattning, i listform, med exempel på utvecklings- och förnyelsearbete 2012. För flera av exemplen finns mer att läsa i andra avsnitt i dokumentet.

5.2.1 Utveckling genom utbildningsinsatser

Av alla de interna utbildningar som genomförts under året, har några haft som uttalat mål att förnya och utveckla programmen.

Dokumentärer/berättande

Under 2012 genomfördes en utbildning i berättande. En grupp medarbetare fick chansen att tillsammans med redaktionen för P1 Dokumentär utveckla en idé till en dokumentär genom en kombination av utbildning och handledning. Resultatet blev sex dokumentärer som kommer att sändas i P1 under 2013.

Sociala medier

Genom webbsändningar på Sveriges Radios intranät kunde medarbetare i hela landet ta del av föreläsningar om sociala medier. Föreläsningarna tog bland annat upp hur programmedarbetare kan hålla omvärlänskoll ("digital diarierunda") och gräva i sociala medier, hur man förhåller sig till Yttrandefrihetsgrundlagen och upphovsrättsfrågor, hur dialogen med publiken kan utvecklas samt hur "Journalistik 3.0" kan förverkligas.

5.2.2 Utveckling genom särskilda publicistiska satsningar

Sveriges Radios beslut om publicistiska satsningar under tillståndsperioden har bland annat bidragit till utveckling av prioriterade områden såsom kultur och spegling. Se vidare avsnitt 5.5.

Alltid nyheter

I utvecklingsprojektet "Alltid Nyheter" prövades ett utvidgat nyhetsbegrepp, nya former för snabba och täta nyhetssuppdateringar, för publikmedverkan och för nyhetspresentationen. En mängd erfarenheter som samlades i den utvärdering som gjordes efter projektets slut tas nu tillvara på nyhetsredaktionerna. Se vidare avsnitt 5.3.1.

Publiknätverket

Under 2011 bildades ett "Publiknätverk" på SR Jämtland med omkring 300 personer från olika delar av länet. Publiknätverket medverkade till att ämnesvalet i utbudet breddades och ökade inflödet av tips och nya perspektiv. Under 2012 har publiknätverk byggts upp på ytterligare nio lokala kanaler och en genrereditation i Stockholm.

Här och nu

Under våren inleddes satsningen "Här och nu". Avsikten har varit att skildra och granska den stora mångfald av levnadsvillkor som finns i det svenska samhället, baserade på till exempel skilda ekonomiska, sociala, kulturella eller etniska förutsättningar. Se vidare avsnitt 5.6.

Ekonomiprojektet

Under hösten startade ett ekonomiprojekt med reportrar från olika delar av Sveriges Radio. Grunden är kopplingarna demokrati-ekonomi-välfärd och hur Sverige påverkas av de ekonomiska kriserna. Sambanden skildras mellan enskilda livsvillkor och internationella omvälvningar, med särskild betoning på unga och i olika landsändar. Se vidare avsnitt 5.5.

Publiksamtal

Publiksamtalet, som är en form av fokusgrupper, var under året inriktade på nyheter med fokus på begriplighet, relevans och tilltal. Målet var att alla kanaler och redaktioner skulle genomföra

minst ett publikamtal vardera. Arbetet fortsätter med att hitta fler och andra former för publikamtal som passar andra redaktioner än inom nyhetsverksamheten.

Det nya unga

”Det nya unga” är ett projekt som studerat ungas förändrade media-användning. Bland slutsatserna kan noteras de sociala nätverkens betydelse och målgruppens musiklyssning. Projektet har lämnat ett förslag om ett nytt, samlat utbud för tonåringar i FM och i mobilen, med tonvikt på profiler och flöde, närväro vid lokala evenemang och rörlig bild som komplement till radioutbudet, vilket kommer att förverkligas under 2013.

Barn

För barnen har 2012 inneburit såväl nytt programinnehåll som nya former för tillgänglighet och publikmedverkan, framför allt genom Radioapans app. Se vidare avsnitt 5.9.1.

Det lokala uppdraget

Under hösten 2011 och våren 2012 lyssnade en grupp medarbetare på utbudet i de lokala kanalerna under en vecka, sammanställde vad de hörde och analyserade resultatet. Rapporten har legat som grund för beställningarna 2013. Målet är att de lokala kanalernas särställning i Sverige ska lyftas fram ännu bättre, genom att utbudet ska bli än mer aktuellt och samtidigt komma ännu närmare lyssnarnas vardag.

Digitala medier

Under året har Sveriges Radio fortsatt utvecklingen av webb och mobil med fokus på uppdatering, granskning och publikdialog. För att Sveriges Radios omfattande material ska vara lättillgängligt krävs att teknik, form och presentation kontinuerligt utvecklas.

Tillgängliggörande av arkiven – programbank

Den digitalisering av arkiven som beskrivs i avsnitt 6.3.7 gör det lättare för Sveriges Radios medarbetare att låta lyssnarna ta del av tidigare sända program inom ramen för nya program. *SR Minnens* hela programidé är återutsändning av äldre inspelningar från arkiven.

P3 Dokumentär bygger till stor del på arkivmaterial som redigeras om för att passa en yngre publik. *P2 Arkiv* är ett samlingsnamn för sändningar med äldre material, till exempel *P2 Arkiv Jazz* och *P2 Arkiv Folke* med folkmusik.

5.2.3 Utveckling genom arbetsmetoder och nya samarbeten

Ett sätt att förnya utbudet är att skapa nya mötesplatser och nya samarbetsformer, dels geografiskt mellan lokala kanaler dels ämnesöverskridande mellan olika genreredaktioner.

Organisation för samarbete

Den omorganisation som genomfördes inom Programenheten under 2011 har satt sig under 2012. Den nya organisationen – med en geografisk och ämnesmässig indelning – har skapat förutsättningar för mer redaktionellt samarbete både kring speciella satsningar och daglig journalistik.

Det finns många exempel i utbudet, som är en direkt följd av områdesorganisationen och samverkan såväl i samhällsjournalistikens granskande som rapporterade uppdrag.

Grävsamordnare – reporternätverk

Genom funktionen ”grävsamordnare” kan journalistik som kräver resurser, både tid och medarbetare, samordnas. Inom ”reporternätverket” genomförs projekt som samordnas inom hela Sveriges Radio och som leder till publiceringar både i rikssändningarna och i de lokala kanalerna.

Redaktion 3.0

Vid halvårsskiftet inleddes första delen av det långsiktiga projektet ”Redaktion 3.0”. Syftet är att integrera de olika redaktionella system som idag används för ljud, text och webb. Arbetet kommer att förenklas genom att dubbearbete minskas. Dessutom kommer utbudet att kunna berikas genom till exempel användning av material ur Sveriges Radios Arkiv. Ledstjärnorna är enkelhet, snabbhet och journalistisk kvalitet.

5.3 Utbud per programområde

5.3.1 Nyheter

Nyhetsverksamheten inom SR ska bedrivas så att en mångfald i nyhetsurval, analyser och kommentarer kommer till uttryck i olika program.

SR ska meddela nyheter, stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden och därvid ge den allsidiga information som medborgarna behöver för att vara orienterade och ta ställning i samhälls- och kulturfrågor.

SR ska granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna samt spegla verksamheten inom sådana organ och inom andra maktsfärer.

Nyhetsförmedling och samhällsbevakning ska utgå från olika perspektiv, så att händelser speglas utifrån olika geografiska, sociala och andra utgångspunkter.

(Sveriges Radios sändningstillstånd 2010–2013, § 11)

Särskilt värt att notera inom programområdet:

- Sveriges Radios avslöjande om den så kallade Saudiaffären var en av årets mest omtalade nyheter.
- Genom flera korta extrasändningar från *Ekot* blir nyhetsuppdateringen snabbare
- Sveriges Radios nyheter är agendasättande.

”*Ekot* kan nu avslöja att det finns långtgående planer på att den svenska myndigheten Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, i största hemlighet ska hjälpa Saudiarabiens att bygga en avancerad vapenfabrik.”

Nyhetsverksamheten har under året i hög grad präglats av granskande journalistik, där granskningen av den planerade vapenfabriken kom att dominera.

Kritisk granskning är en viktig uppgift för samtliga nyhetsredaktioner. *Ekots* grävgrupp, redaktionen bakom programmet *Kaliber* och Reporternätverket, bestående av en reporter från varje nyhetsredaktion, har ett särskilt uppdrag att granska.

Genom Sveriges Radio får publiken en relevant och allsidig information kring de viktigaste händelserna, oavsett var i världen de inträffar. Sveriges Radio har nyhetsredaktioner över hela landet och korrespondenter ute i världen. Sveriges Radios nyhetsverksamhet är internationell,

nationell och lokal. Det ger närvaro, sammanhang och bredd. Sveriges Radio sänder nyheter dygnet runt, året om, via FM, webb och mobil.

En av årets mest uppmärksammade händelser var rättegången mot Anders Behring Breivik i Oslo som bevakades på plats. Den fortsatta politiska omdaningen i arabvärlden är andra nyheter som dominérat utrikesrapporteringen.

I samband med amerikanska presidentvalet hade P3 ett speciellt utbud för ungdomar. På webben skapades en särskild sida, ”USA-valet i P3. Vem vinner – Obama eller Romney?” Där samlades all rapportering som P3 gjorde om valet i USA, både det som sänts i *P3 Nyheter* och speciellt webbmateriel. Förutom Sveriges Radios ungdomskorrespondent fanns två reportrar på plats i USA, just för P3:s räkning. De gjorde reportage från hela kontinenten före valet och rapporterade under valvakan och efteråt.

Sveriges Radio ger publiken originalnyheter som fördjupas och utvecklas i olika aktualitetsprogram, men även en snabb nyhetsrapportering. Genom Publiknätverket skapas också nyheter nära människor, som den bristande telefontäckningen i Jämtland.

Granskning

En av årets största och mest omtalade nyheter var den så kallade Saudiaffären. Reportrarna Bo Göran Bodin och Daniel Öhman avslöjade att det fanns långtgående planer på att den svenska myndigheten FOI i största hemlighet skulle hjälpa Saudiarabiens att bygga en avancerad vapenfabrik. Avslöjandet ledde bland annat till försvarsministerns avgång, diverse polisutredningar samt en kraftfull debatt om svensk vapenexport och Sveriges förhållande till diktaturer som Saudiarabiens.

P4 Halland granskade i början av september behandlingen av psykiskt funktionshindrade i Falkenberg. Utgångspunkten var en 24-åring som av kommunen hänvisats att bo på ett ålderdomshem och som nekades hjälp nattetid. Flera unga falkenbergare med funktionsnedsättning medverkade. Granskningen visade hur kommunen systematiskt underläter att leva upp till lagstiftarnas krav på skäliga levnadsvillkor för alla medborgare.

Granskningen av bensinstationernas vilja att hyra ut bilar till romer fick också stor uppmärksamhet. 22 av 64 bensinstationer runt om i landet vägrade hyra ut bilar till romer med motiveringen att inga bilar fanns att hyra ut. När svenska reportrar kom strax efteråt fanns det dock bilar att hyra.

De lokala kanalerna i Västsverige granskade EU-kontoret West Sweden. Det framkom att chefen fick 13 månadslöner, att representationen var vidlyftig och resultaten av verksamheten få. Granskningen ledde till stor debatt i de kommuner som finansierar kontoret och en omprövning av verksamheten.

Redaktionerna bakom *Mitt i Musiken* och *Kaliber* genomförde under våren en gemensam granskning av den nya musikdistributionen. Det handlade om skivbolagskoncentrationen, om hur Spotify slog ut konkurrenterna och om hur kulturföretagarna har dubblerats.

Sameradion granskade en grupsida på Facebook som startats för att ge stöd åt en våldtäktsdömd man. Det visade sig att bland andra representanter för myndigheter, en anställd på ett poliskontor och några journalister var med i gruppen

Sisuradio har gjort granskningar av hur minoritetslagen tillämpas i Sverige och hur kommuner och myndigheter lever upp till kraven.

Snabb nyhetsuppdatering

Under året utvecklades en teknik för snabb nyhetsuppdatering. P4 sänder nu korta nyhetsflashar mellan de ordinarie nyhetssändningarna för att ge publiken senaste nytt utan födröjning. Nyhetsflasharna har haft en stor bredd och handlat om allt från laguppställningar i EM-laget i fotboll och OS-guld i segling till bolaget Panaxias ekonomiska problem och prinsessan Estelles födelse. *Ekot* sänder oftare än tidigare korta extrasändningar.

Politik

Socialdemokraternas val av Stefan Löfven som ny partiledare, Saudiaffären med försvarsminister Sten Tolgfors avgång och den uppmärksammade filmen med framträdande Sverigedemokrater hör till några av *Ekots* större inrikespolitiska bevakningar. Eurokrisen har skildrats ur olika aspekter, från Bryssel och från EU:s medlemsstater. Presidentvalet i Finland bevakades gemensamt av Sisuradio och *Ekot*. Presidentvalet i USA bevakades med reportrar på plats i Washington, Chicago och Boston.

Miljö

P4 Malmöhus avslöjade att Möllebäcken i Billesholm visar på katastrofalt höga värden av miljöfarliga och giftiga ämnen. Flera redaktioner har granskat skogsindustrins miljöansvar och de motstående intressen som finns i skogen. P4 Värmland berättade att Vänerns stränder snabbt växer igen och att naturreservatet Glaskogen börjar bli kalhygget Glaskogen. Nordkalks stenbrytning och demonstrationerna mot ett nytt brott på norra Gotland följdes av P4 Gotland. P4-kanalerna Blekinge, Kristianstad, Malmöhus och Halland har rapporterat om hur kommunerna slarvar med kontrollen av strandskyddet.

Nyheter från olika delar av Sverige

I slutet av 2011 och början av 2012 skedde en rad uppmärksammade mord som satte Malmö i fokus för nyhetsrapportering och samhällsdebatten under våren. P4 Malmöhus och *Ekot* samarbetade kring bevakningen. En annan stor nyhetshändelse har varit rättegången mot serieskytten Peter Mangs. Fler exempel:

- Rapporteringen om Söderäljerättegången mot medlemmar av ett kriminellt nätverk har pågått under hela året, senast med nyheten att hela rättegången måste tas om och att samtliga förhör ska göras om.
- P4 Östergötlands mest uppmärksammade nyhet under året var att en djurskötare på Kolmården dödats av vargar.
- Fem syskon i Täby skulle vräkas av kommunen sedan deras mamma avlidit i en trafikolycka. Efter P4 Stockholms rapportering fick barnen bo kvar i lägenheten.
- P4 Skaraborgs nyhet om en tabletmissbrukande kvinna som avlidit i poliscell, och som trots tydliga tecken inte blev kontrollerad, ledde till debatt inom polisen.
- Den uppmärksammade rättegången efter att en student i Uppsala kidnappades bevakade av P4 Uppland.
- P4 Kristianstad berättade för lyssnarna att jämställdheten på musikfestivaler är dålig. Stadsfestivalen i Kristianstad hade 41 manliga musikanter och bara sju kvinnliga.
- 3 oktober nåddes P4 Värmlands lyssnare av chockbeskedet att Volvo Buss i Säffle lägger ner sin fabrik och flyttar produktionen till Polen. Nästan 400 personer förlorar sina jobb.

- Försäljningen av Saab Automobiles konkursbo och alla dess konsekvenser har dominerat P4 Västs bevakning.
- P4 Västernorrland och P4 Gävleborg bevakade händelseförloppet då en man med machete attackerade en kvinna i Sundsvall och därefter kapade en minibuss på E4:an.

I slutet av året fick P4 dagliga **kulturnyheter** som sänds två gånger om dagen.

Nyheter för barn och unga

Programmet *Junior i P4* sänder nyheter för barn varje lördag. Motsvarande uppdrag för unga har *P3 Nyheter* som sänder varje timme dagtid under vardagar. Se vidare avsnitt 5.9.

Alltid Nyheter

Under hösten 2011 startades ett utvecklingsprojekt med nyhetskanalen ”Alltid Nyheter i Sveriges Radio”. Projektet fortsatte under våren 2012 fram till 1 juni då projektet avslutades enligt plan. Målet var dels att utveckla nyhetsverksamheten, dels att hålla den nyhetsintresserade publiken ständigt uppdaterad och ge en ännu bredare och snabbare service vid stora nyhetshändelser.

Kanalen har från och med 23 januari sänt närmare 80 timmar direktsänd talad nyhetsradio varje vecka. Hela Sveriges Radios samlade nyhetsproduktion från lokala kanaler, genreredaktioner och utrikeskorrespondenter hördes dagligen i kanalen, som sände via mobilen, på webben och i digitalradion DAB+.

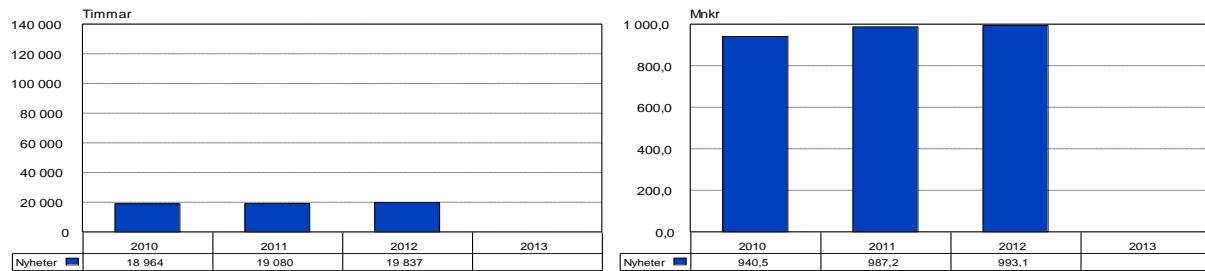
Under 2012 fick en större publik ta del av Alltid Nyheter i ett tiotal planerade ”fönster” i P1 och P4. Sändningarna genomfördes för att göra kanalen mer känd och därmed få ett bredare underlag av publikreaktioner. Vid flera större nyhetshändelser var det Alltid Nyheter som tillsammans med Ekots reportrar höll i extrasändningarna i P1 och P4.

Projektet har utvärderats och erfarenheterna tas nu tillvara av Sveriges Radios nyhetsredaktioner. En effekt är att Ekot har infört flexibla nyhetstider och nyhetslängder på kvällstid, vilket även kommer att ske nattetid. Beredskapen för extrasändningar i FM och på webben även vid övriga tider på dygnet har höjts. Publikdialogen på Ekot har fått en högre prioritet, och delar av de tekniska erfarenheterna som gjordes under projektets gång har tagits tillvara, bland annat av utrikeskorrespondenterna.

Agendasättande

Ett av Sveriges Radios strategiska mål är att vara agendasättande. Under 2012 följdes agendasättandet i nyhetsverksamheten upp på flera sätt: ur publikens perspektiv, ur andra mediers perspektiv samt ur Sveriges Radios egna interna perspektiv. Enligt mediebevakningsföretaget Retrievers mätningar citerades Sveriges Radios nyhetsredaktioner av andra medier 176 000 gånger, vilket är nästan fyra gånger så många som 2010.

Nyheter – sändningstid och kostnader i mnkr

5.3.2 Samhälle

Sveriges Radios samlade samhällsbevakning ska fördjupa, granska och ge perspektiv samt förmedla och skapa upplevelser. Samhälls- och aktualitetsbevakningen i samtliga kanaler tar vid där nyheterna slutar och skapar sammanhang och analys i det stora flödet av lokala, nationella och internationella händelser.

Särskilt värt att notera inom programområdet:

- Det dokumentära berättandet utvecklas och dokumentärer hörs i alla kanaler.
- De lokala kanalernas samhällsbevakning rymmer allt från berättelser om ensamkommande flyktingbarn till hur det samiska samhället påverkas av utvinning av naturresurser i Sápmi-området.
- Den ekonomiska krisen har skildrats, både ur internationellt och ur lokala perspektiv.

Samhällsprogrammen fördjupar

Stora nyheter och världshändelser följs upp och analyseras i samhällsprogrammen.

I samband med rättegången mot den terrormisstänkte Breivik, gav Nordenkorrespondenten fördjupade bilder av offer och skildrade samhällsförändringar i Norge till följd av terrordåden. Flera program uppmärksammade rättegången och årsdagen.

Presidentval, det amerikanska såväl som det kinesiska, ger ett fokus och därmed intresse för analyser av de samhällen som ska gå till val. Med hjälp av utrikeskorrespondenternas reportage har Sveriges Radios lyssnare fått fördjupade bilder.

Den växande mänskliga katastrofen i Syrien har skildrats löpande under året. I P4 Upplands aktualitetsmagasin hördes syriska flyktingar om sina erfarenheter och *Människor och tro* i P1 gav flera perspektiv på konflikten.

Somalia och den stora mängd flyktingar från det krigsutsatta landet till bland annat Sverige har varit ett tema i P1-programmet *Konflikt*.

Ekonomibevakning

Sveriges Radios bevakning av den ekonomiska utvecklingen i Sverige och världen har förstärkts. Inte minst förhållandena i Europa, och hur beslutsfattarna i EU tacklat situationen, har fått stort utrymme i nyheter och andra program.

Ambitionen har varit att klarlägga samband och skildra effekterna på olika nivåer i samhället och för enskilda människor. En speciell satsning på konsekvenserna för Sverige har hörts i reportage i alla kanaler.

Dokumentärserien ”Kluvet land” skildrade klyftor inom Sverige geografiskt och ekonomiskt. Serien rapporterade om arbetsmarknadens villkor och gav lyssnarna bilder från en verklighet som sällan skildras.

Granskning

Det granskande programmet *Kaliber* har bland annat avslöjat hur magsårsmedicinen Cytotec regelmässigt använts vid behandling av missfall och svårstartade förlossningar – med nedblodade badrum, blodtransfusioner och vård i respirator som följd.

P1 dokumentär skildrade och granskade serieskytten Mangs, ett inträngande porträtt av den komplexa och motsägelsefulla människan – popmusikern som förvandlades till rasistisk seriemördare.

En av vår tids stora rättsfall genomlystes i *Studio Ett* i en uppmärksammad hearing om fallet Sture Bergwall/Thomas Quick. En hearing som blev upprinnelsen till en debatt om svenskt rättssystem.

I *Medierna* granskades både Sveriges Radios och andra mediers verksamhet.

Övrig samhällsbevakning

- Om fördomar och synen på den andre handlar *Tendens*-serierna ”Dom kallar oss white trash” och ”Dom kallar oss white trash – Uppföljaren”.
- ”Fadime – tio år efter mordet” fokuserade på de svenska ungdomar som fortfarande är rädda för att bli bortgifta.
- *Tendens*-serien ”Bevakad av hemlandet” om flyktlingsionage i Sverige handlade om tusentals människor som bevakas av sina forna hemländer. Under de senaste tio åren är det minst ett 20-tal länder som bevakat och pressat oppositionella.
- I *Korrerapporten* i P3 hörs utrikeskorrespondent Robin Olin som ger unga lyssnare bilder från ungas verklighet, bland annat i krisens Grekland eller om abortdiskussionerna i Polen.
- I *P4 Extra* möter programledare Lotta Bromé varje dag en aktuell person. Det kan vara Andreas Lundstedt som berättar om att leva med hiv eller Håkan Juholt mitt i stormens öga. *P4 Extra Helg* har fördubblat antalet sändningar och sänder nu aktualiteter både lördag och söndag eftermiddag. Utrikesmaterialet är en viktig del.
- *P4 Norrbotten* granskade fetma ur ett samhällsperspektiv med anledning av att svenskarna och norrbottningarna blir allt fetare.
- *P4 Västerbotten* har gjort en serie om ensamkommande flyktingbarn, deras egna berättelser i reportage och direkt i studion, barn som mirakulöst tagit sig hit och nu är sin familjs och släkts stora hopp.
- Sameradion har under året granskat hur samhället i norr, inklusive det samiska samhället, påverkas av alla naturresurssatsningar som sker i norra Sverige och Sápmi-området.

Det dokumentära berättandet

I P1-programmet *Barnen* sändes ”Barnen bakom siffrorna”, en serie reportage om barn, ur barnets perspektiv – om vad det betyder att inte ha pengar, eller att vara hemlös. En tolvårig

pojke berättar om sju år utan fast bostad, utan egen nyckel och drömmen om att bli ishockeyproffs så han kan köpa en bostad till sig och sin mamma.

P1 Dokumentär om idrottens olika villkor förenade sportens specialkunskaper med dokumentärens gestaltningsförmåga och kunde presentera porträtt av framstående idrottare för en bred publik.

För 30 år sedan inträffade det första dödsfallet i aids i Sverige. I *P1 Dokumentär* hördes tre program som skildrade svensk samtidshistoria om hiv och aids.

P2 Dokumentär är ett folkbildande program med ljudliga resor i världen och fantasin. I programmen medverkar förutom musiker av olika genrer även musikvetare och författare.

P3 Dokumentär fortsatte att skilda hänsyn utanför Sverige som påverkat vår samtids uppfattning om världen, som skolskjutningen på Columbine High School och Falklandskriget

P4 Dokumentären "Smärtan där under" är berättelsen om Ifrah Kiris omskärelse. Den väckte uppmärksamhet bland somalier både i Sverige och i världen.

Vetenskap

Sveriges Radios Vetenskapsredaktion har under året arbetat med nyheter som att Vasaskeppet bryts ner snabbare än väntat, att nya grisvirus är möjliga pandemihot samt att tunn is i Arktis kan ge hård vinter. Utöver den ordinarie nyhetsbevakningen har redaktionen också gjort särskilda granskningar:

- Ekonomivetenskapen – en serie som ledde till en omfattande tvärvetenskaplig diskussion i sociala medier bland ekonomer och andra samhällsvetare.
- Miljöprogrammet Klotet har granskat kolanhändningen och lagring av koldioxid.
- Vetandets värld och Klotet har granskat det svenska skogsbruket.
- *Vetenskapsradion Forum* special har granskat svensk forskningspolitik.

Kossornas Planet i P4 har på ett tvärvetenskapligt sätt presenterat bland annat de senaste rönen om rädsla, plaståtervinning och rymdforskning.

I P3 tar det populärvetenskapliga programmet *Institutet* upp berättelser från mäniskor som upplevt säregna vetenskapliga fenomen och kombinerar dem med forskarintervjuer och forskningsrön.

Sameradion har uppmärksammat forskning som pekar på att samernas förändrade levnadsvanor kan öka risken för cancer.

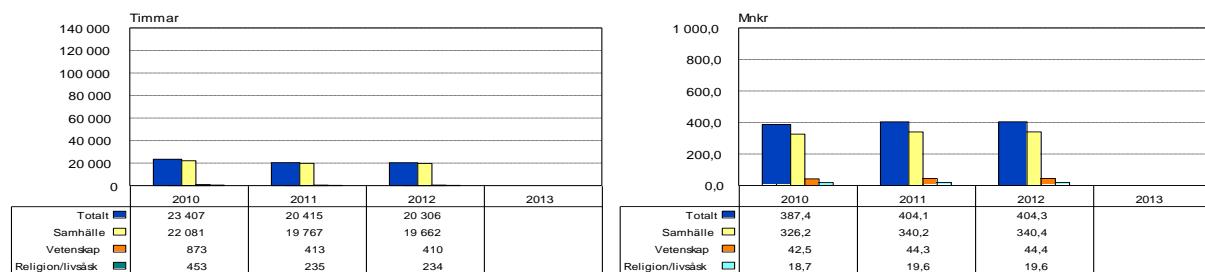
De flesta lokala kanaler bevakar regelbundet frågor av vetenskaplig karaktär. P4 Västerbotten till exempel sänder varje vecka ett vetenskapsmagasin. P4 Skaraborg hade en sändning om populärvetenskap med en forskarpanel som svarade på lyssnarfrågor i vitt skilda ämnen inför publik från Skövde högskola.

Livsåskådning

- *Människor och tro* i P1 har under året skildrat aktuella religionsfrågor och debatterat religionskritik – ”vad får sägas i religionens namn”. Programmet har också uppmärksammat och problematiserat den växande antisemitismen och islamofobin i Sverige.
- *Människor och tro*, *Filosofiska rummet* och *OBS* har gemensamt undersökt och skildrat nyateismen.

- *Filosofiska rummet* hade en specialsändning i samband med domen mot Anders Behring Breivik i Norge där grunderna för Breiviks tankevärld undersöktes, för att öka insikten om de uppfattningar som domineras inom högerextremismen i Sverige och Europa idag.
- Sveriges Radio har sändt program som uppmärksammar judiska och muslimska högtider. Programmen är gjorda med ett inifrånperspektiv, inte om den religiösa högtiden utan vad den betyder för den enskilda individen. En markering om vikten av att minoriteten hörs på samma villkor som majoriteten.

Samhälle – sändningstid och kostnader i mnkr

5.3.3 Livsstil

Livsstilsprogrammen i Sveriges Radio innefattar program och inslag om ämnen från människans vardag. Det handlar om att skildra de frågor som ligger nära publikens vardag och som engagerar. Programmen ska vara till glädje och nytta för publiken, komma med de praktiska tipsen och hjälpa lyssnarna att göra de kloka valen.

De mellanmänskliga frågorna, de vardagliga gemenskaperna, det sociala samspelet och livsvillkoren står i centrum. Livsstil är ett viktigt område i de lokala kanalerna där nära frågor och vardagsbilder spelar en stor roll i sändningarna på förmiddagarna. De teman som dominerat under 2012 är relationer och familj, mat och dryck, hälsa och fritid.

Relationer och gemenskap

I P4 Jämtlands eftermiddagsprogram diskuteras varje vecka vardagsfrågor tillsammans med en coach. Ett exempel under året var hur man kan planera en sommar som blir rolig för hela familjen, utan att kosta för mycket. Relationer har en given plats under förmiddagarna i många lokala kanaler, till exempel i P4 Skaraborgs *Förmiddag* och P4 Kronobergs *Västergatan*.

I P4 Västmanlands *Dokusåpan Nygården* földe en reporter några boende på ett älderdomshem i Köping. I fem program fick publiken ta del av deras längtan efter barnbarnen, prat om övernaturliga upplevelser, kamp mellan glädje och hopplöshet, veckans bowlingmatch, provning av rullstolar och inte minst frågan om maten egentligen är god eller smaklös.

I P4 Värmlands *Vi värländer* och *Mitt Värmland* fick publiken ta del av berättelser om att leva i Värmland/Sverige idag med olika drömmar, möjligheter och livssituationer. Tillsammans med historikern Jonas Lundmark har P4 Norrbotten i en reportageserie berättat om historiska personer med en koppling till Norrbotten och händelser i deras liv.

Sisuradios *Senioreilta senioreille – Av seniorer för seniorer* – var en serie i tio delar om åldrande, sexualitet och ömhet.

Familj

För frågor som handlar om familjen och särskilt om barn medverkar experter och paneler i många av programmen i de lokala kanalerna. I P4 Västerbotten finns *Familjecoacherna* som pratar om barn och familj en gång i veckan. Även i P4 Örebro, P4 Dalarna, P4 Kristianstad och P4 Skaraborg finns familjepaneler som satts samman på olika sätt.

P4 Gotland sände fyra halvtimmesprogram om kvinnor och graviditet, förväntningarna från omgivningen om att skaffa barn och svårigheter att stå emot pressen när man inte vill leva upp till gällande normer.

Mat och dryck

Program om mat är en viktig del i livsstilsutbudet.

- *Meny* i P1 är ett matprogram som utvecklats under åren. 2012 har olika gästkök satt sin egen prägel genom olika inriktning på matlagningen. Det har till exempel handlat om mat från olika kulturer, mat och klass, vegetarisk mat, fisk och soppor.
- I P4 Skaraborgs *Förmiddag i P4* tar man upp vardagsmat och lokal ekomat.
- *Matprat* i P4 Värmland, *Grannlagat* i P4 Sjuhärad och P4 Dalarna har veckovisa teman om mat, recept och lokal mat.
- De lokala kanalerna i södra Sverige gjorde en serie matprogram i åtta delar – *Matresan*.

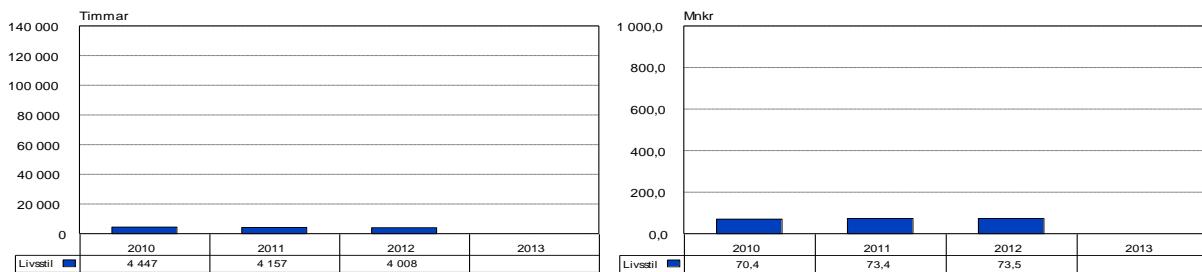
Hälsa och fritid

Under våren hade P4 Stockholm en ”cykelvecka” med olika aspekter på att cykla i stan, från olyckor till fajten med bilisterna och hur man sköter cykeln. Temat gick genom alla program i tre dagar. P4 Norrbotten sände en fiskeskola för nybörjare på svenska och en serie om att se naturen som hälsokraft på meänkieli. P4 Östergötland sände serien *Under bar himmel* om frågor som rör jakt och fiske.

Friskvård och motion har tagits upp i ”Jogga med Radioteatern” i P1 där Radioteatern samarbetar med Friskis & Svettis. P4 Sjuhärad har haft en serie om träningsformer samt sänd serien ”Radioaktiv”. P4 Västerbotten har regelbundet ”hälsocoachen” som tipsar om såväl mat som träning. P4 Norrbotten sände också under våren debatter och diskussioner om friskvård och motion i olika former i morgenprogrammet.

I P1-programmet *Kropp och själ* får lyssnaren tips om hur man kan sköta sin hälsa och må bra. Trender och vetenskapliga rön diskuteras i programmet, ofta med experter. Exempel på ämnen under 2012 var amning, hälsohets på jobbet, biverkningar av samtalsterapi och vilka konsekvenser för hälsan en västerländsk livsstil har fått i Indien.

Livsstil – sändningstid och kostnader i mnkr

5.3.4 Kultur

SR ska erbjuda ett mångsidigt kulturutbud av hög kvalitet. Detta utbud ska fördjupas, utvecklas och vidgas under tillståndsperioden.

SR ska bevaka, spegla och kritiskt granska kulturlivets olika områden i Sverige och i andra länder.

Särskild vikt ska läggas vid dramaproduktion av hög kvalitet. En viktig del är att spegla de många olika kulturer och kulturytringar som finns i Sverige.

SR har ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället. SR ska tillhandahålla ett mångsidigt utbud av program av hög kvalitet på det svenska språket.

(Sveriges Radios sändningstillstånd 2010–2013 § 10 och § 12)

Särskilt värt att notera inom programområdet:

- *Kulturnytt* startade sändningar i P4 och är Sveriges enskilt största kulturprogram.
- *Lundströms bokradio* fångar läsintresset hos publiken med ett vardagligt tilltal i samtal med både författare och läsare.
- Radioteatern sände ett trettiotal Strindbergsföreställningar och förde samtidigt samtal med publiken via communitygrupper som ett sätt att tillgängliggöra kulturen.

Kulturlivet finns överallt – från en lokal konsthall till en världsomspänrande diskussion om samtidens ödesfrågor i skärningspunkten mellan identitet, religion och demokrati; Lars Vilks omdebatterade rondellhund hör hemma i båda sammanhangen. På ett liknande sätt rör sig Sveriges Radios kulturutbud. De lokala kanalerna sänder årligen drygt 25 000 kulturinslag. *Kulturnytt* recenserar i en löpande kritisk granskning över 500 verk per år. Och när Sveriges Radio under året ytterligare förstärkt den internationella kulturbekvämningen får publiken ett utbud med unik spänning mellan lokalt och globalt – och sammanhangen däremellan.

Några av årets nyheter

- Sveriges Radio har **fördjupat** utbudet genom att öppna kulturtablån för nya, specialiserade ämnen som arkitektur, stadsplanering och digital kultur. Kulturlivet utanför Sverige har bevakats och fördjupats i särskilda säsongsprogram som *Europeisk höst*, om Europas kulturliv i skuggan av den ekonomiska krisen. *Apropå* har gått på djupet i enskilda verk, och *Klassikern* har introducerat utomeuropeisk kultur.

- Sveriges Radio har **utvecklat** utbudet genom att renodla *Kulturdokumentären*. *Lundströms bokradio* har startats för att fånga det stora läsintresset hos en bred allmänhet med ett kunnigt och samtidigt vardagligt och nära tilltal. Radioteatern har utvecklats genom fler och kortare produktioner som *Möjliga samtal* och *Surdegshotellet*.
- Sveriges Radio har **vidgat** utbudet genom att bredda *Kulturnytt*, som under året startade sändningar i P4 och nu är Sveriges enskilt största kulturprogram. 2013 fortsätter utbyggnaden med sändningar i P2 och fler sändningar i P1. Breddningen av kulturdebatten genom en mångfald av röster har fortsatt genom att *Nya vågen* i ännu större utsträckning under året sänds från olika orter – Umeå, Göteborg, Malmö, Luleå och Stockholm. Med *PP3* har Sveriges Radio skapat ett ungt, trendigt kulturprogram där publikens delaktighet är en av de bärande delarna av programmet. På de digitala plattformarna har *Kulturguiden* och *Kulturnytt* byggts samman, och användarna får nu en kulturnyhetstjänst och en översiktlig guide till hela Sveriges Radios kulturutbud på samma plats.

Bevakning, speglar och granskning

Hur bevakar, speglar och granskar man ett fält eller ämne som rör sig så bekymmersfritt över gränser? Sveriges Radios kulturjournalistik finns på många geografiska platser och i ett större antal program. Dels bevakas det lokala kulturlivet flitigt av de lokala kanalerna, många av dem har också särskilda kulturreportrar. Dels arbetar kulturredaktionen i Stockholm både med den nationella och internationella kulturen och har flera medarbetare vid radiohusen ute i landet. Dessutom arbetar Sveriges Radios korrespondenter i allmänhet och kulturkorrespondenten i synnerhet åt kulturprogrammen. Till sist tillkommer en stor andel extern medverkan från frilansjournalister och kulturutövare både inom och utanför landets gränser.

Kulturjournalistiken i Sveriges Radio har ofta både ett bevakande, ett speglande och ett granskande perspektiv i varje enskild del. Kulturradions *Stad*, en serie i fyra delar om stadsplaneringens utmaningar, kan tjäna som exempel: den bevakar på det sätt att den följer aktuell diskussion om hur vi planerar och utvecklar våra städer, den speglar genom att många röster – såväl arkitekternas och stadsplanernas som de boendes – hörs i programmen, och den granskar genom att kritiskt syna trender och utsagor.

Primärt har Sveriges Radios **bevakning och speglar** av kulturlivet skett i:

- *Kulturnytt* bevakar löpande flertalet genrer dels i recensionens form, dels i rapporterande inslag. Under året har *Kulturnytt* exempelvis tagit upp skolbiblioteken, samverkansmodellen i den statliga kulturpolitiken, händelseutvecklingen kring Pussy Riot, ägarfrågor i bibliotekens värld och kulturens utveckling i Syrien.
- Lokala kanaler bevakar kulturlivet i nyhetssändningar och lokala program. Den här bevakningen är av naturliga skäl mycket omfattande. Exempelvis har P4 Halland prioriterat kultur utanför tätorterna och bland annat rapporterat från konsthallen i Hishult och den internationella teaterfestivalen i Tokalynga i Gunnarp. P4 Värmland har följt debatten kring och invigningen av Lars Lerin-museet i före detta dansrestaurangen Sandgrund. P4 Dalarna har i *Gomorron Dalarna* bjudit in publiken att recensera helgens arrangemang. Många lokala kanaler har fasta program eller programpunkter som bevakar och diskuterar den lokala kulturen, som *Kulturspaning* i P4 Örebro, *Nilsson* i P4 Sjuhärad, kulturpanelen i P4 Kristianstad och P4 Gotlands kulturmagasin.
- *Nya vågen* bevakar och sätter agendan i kulturdebatten från fem olika orter. Frågor som diskuterats under 2012 var exempelvis upphovsrätten och vad den betyder för musikbranschen, debatten kring bilden av färgade i Tintin och i Stina Wirséns barnböcker, public service-utredningen samt kulturarvet – vems arv sparar vi?

- *Lundströms bokradio* bevakar och pratar med författare och läsare om böcker. Marie Lundström och redaktionen har träffat författare som Junot Diaz, Linn Ullman och Samar Yazbek. Bengt Olsson, Susanna Alakoski och Bodil Malmsten har varit på besök i studion. Programmet har tagit upp ämnen som pappaskildringar, bokbyar och ordskrot, samt haft bokcirklar kring Franz Kafkas ”Processen” och Scott F Fitzgeralds ”Den store Gatsby”.
- *Din Gata* – Sveriges Radios kanal för ung publik i Malmö – har under året speglat debatter om musikartisters privatliv, biljettpreiser etc.
- *PP3* rör sig ofta i tv-seriernas och datorspelens värld men har också tagit upp frågor som åldersgränser på bio, rockfestivalernas kris/krig och ögonbrynstrender.
- *Kino* är Sveriges Radios filmmagasin som bevakar den svenska filmindustrin, repertoaren samt svensk och internationell film. *Kino* har varit på plats på filmfestivalerna i Cannes, Berlin, Sundance och Venedig. Programmet har speglat barnfilmens ställning, det dokumentära berättandet och utvecklingen inom sitcom-genren.
- *Apropå* följer och fördjupar trender framför allt på teaterns, konstens och litteraturens scener och har under året undersökt teman som flickkroppen, självpörträtt och tragedier.
- *Mitt i musiken* bevakar under vardagar musiklivet och har rapporterat om exempelvis musikens roll i olika proteströrelser, EU-politiken och upphovsrätten samt yttrandefriheten för musiker.

Granskningen av kulturlivet går att dela upp i två delar. Dels finns den kritiska granskning som, ofta löpande och bevakande, sker utifrån en särskild kunskap – inom någon av konstarterna som litteratur, film eller konst, eller inom ett särskilt fält inom kulturlivet som kulturdebatten eller filmpolitiken. I denna granskning är analysen och kommentaren viktiga redskap. Dels finns den granskning som utgår från metodik och är av nyhetsjournalistisk karaktär och som syftar till att exempelvis presentera nya fakta eller påvisa missförhållanden.

Till den första kategorin hör den dagliga kritiken i *Kulturnytt*, i många fall fördjupad i *Apropå*. Dit hör också kulturdebatten i *Nya vågen*, diskussioner i *Kino* och idédebatten i *OBS* – under året exempelvis serier om Europas identitet och Republikansk ideologi samt inlägg om allt från Vatikanens makt till e-bokens genomslag.

Till den andra kategorin hör *Kulturnytts* granskningar av Riksteaterns arbetsmiljö och ledning, Lars Vilks samröre med den högerextrema organisationen Sion samt kartläggningen av gager och löner inom kulturlivets jetset. På samma sätt har *Mitt i musiken* granskat kontrakten som binder unga artister i tv-talangjakter som ”The Voice”. *Mitt i musiken* har också visat hur kommuner återkommande kör över alkoholhandläggare för att gynna musikfestivaler och kartlagt vem som har makten över musiken efter digitaliseringen. *Kino* har granskat den svenska filmdistributionen och vad monopolsituationen på biomarknaden betyder för vad publiken får se. Vidare har *Kino* återkommande synat jämställdheten i den svenska filmbranschen och hur filmstödet fördelas. Även lokala kanaler granskade kulturlivet i sin nyhetsverksamhet – exempelvis har P4 Norrbotten granskat Tornedalsteaterns verksamhet och debatterat teaterns koncentration till Pajala.

I ett visst avseende finns en tredje kategori – granskning i konstens form. Radioteaterns *Möjliga samtal*, där mäniskor som borde tala med varandra i fiktionens form faktiskt gör det, syftar till att granska aktuella frågor om moral och etik, om värden och värderingar. *Möjliga samtal* har flera gånger väckt debatter och direktsändes som en del av *Studio Ett* under Almedalsveckan.

Produktion och kulturskapande

Radioteatern är Sveriges största scen. Huvudverksamheten är delad i två delar: klassiker och samtid. Under 2012 har Radioteatern också producerat *Möjliga samtal*, satiren *Surdegshotellet* och 30 Strindbergsföreställningar.

- På klassikersidan kan nämnas Eyvind Johnssons ”Krilontrilogi”, Clarice Lispector ”Stjärnas ögonblick”, Stendahls ”Rött och svart” och Cora Sandels ”Alberte och Jakob”.
- Inom ramen för samtidsdramatiken har teatern gjort två stora satsningar, en under rubriken ”Människor utan klass” och en med rubriken ”Jorden runt på 80 dagar”. Under dessa rubriker har ett tjugotal premiärer sänts som genom olika vinklar gett nyanser till aktuella debatter om etnicitet, nationalism och det nya klassamhället.
- De hängivna Strindbergslyssnarna har under året kunna lyssna sig igenom ett trettiootal av Strindbergs totalt sextio dramer, samt flertalet av hans brev. I samband med Strindbergsåret har Radioteatern också skapat 30 communityteatergrupper med människor som lyssnat på Strindbergs pjäser, och därefter fört ett samtal om dem som spelats in och sänts i samband med föreställningarna. Detta är också en verksamhet som hör till Sveriges Radios uppdrag att tillgängliggöra kulturen.
- Radioteaterns produktion av klassiker och samtidsdramatik sker förutom i Stockholm även i Luleå, Malmö och Göteborg och engagerar därmed kulturskapare över hela landet.
- Radioteatern har ökat sitt samarbete med kultur- och andra institutioner, alltifrån teatrar, museer och bibliotek till SJ och simhallar.

Eniktig del av Sveriges Radios kulturskapande sker i de lokala kanalerna, ofta med en delaktig publik.

- P4 Västerbotten har sändt en interaktiv deckare där lyssnarna varit med och löst mordgåtan i direktsändning.
- Sameradion har gjort en serie diktprogram i 25 delar.
- P4 Örebro har producerat en följetong med en lokal författare, Gun Molinder.
- P4 Värmland samarbetade med kulturredaktionen i Stockholm när Sveriges Radios romanpris, vars vinnare utses genom diskussioner i en lyssnarjury i programmet *Romanpriset*, delades ut på Arvika bibliotek.
- P4 Östergötland har producerat fyra stycken kortpjäser – ”Strindberg på fem minuter”.
- SR Norrbotten utsåg med publikens hjälp vinnaren av Sveriges Radios novellpris – Arkan Asaad, som liksom övriga nominerade specialskrivit en novell för Sveriges Radio.

Eniktig del av Sveriges Radios kulturproduktion är samarbetet med kulturinstitutioner, se avsnitt 5.7.2. Därtill är naturligtvis en stor del av programområdet Musik i vid mening en del av det kulturskapande uppdraget.

Utbud inom detta område för barn och unga redovisas i avsnitt 5.9.

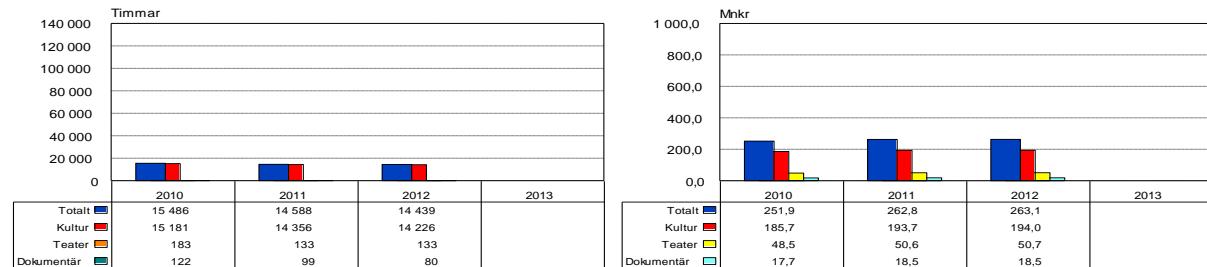
Tillgängliggörande

Sveriges Radios arbete med att göra kulturen tillgänglig kan grovt delas in i fem slag:

- Förnyelse av form och tilltal i program som behandlar traditionella genrer. *Lundströms bokradio* är ett tydligt exempel.
- Publiken bjuds in till medskapande och diskussion, som i *Romanpriset* och Novellpriset.
- Etablerade program utvecklas för att låta en ny publik möta kulturen i nya kanaler och på nya tider – *Kulturnytt* i P4 är ett exempel.

- På Kulturguiden, www.sr.se/kultur, samlas kulturmaterialet utifrån ämne, tvärs över kanal- och redaktionsgränser, för att guida publiken och visa bredden i hela Sveriges Radios kulturutbud.
- Sveriges Radios många samarbeten med kulturinstitutioner över hela landet är i flera avseenden den tydligaste vägen för att tillgängliggöra kulturen, och möta publiken.

Kultur - sändningstid och kostnader i mnkr

5.3.5 Sport

Särskilt värt att notera inom programområdet:

- Sändningarna från sommar-OS integrerades med andra program och starttiderna för nyhetssändningarna var flexibla, så att händelser på arenorna kunde följas.
- Villkoren för idrottare skildrades i flera dokumentärer.
- De lokala sportevenemangen bevakas både inom ramen för *Sportextra* och särskilda webbsändningar.

2012 var ett idrottsår som slog det mesta och som satte stor prägel på Sveriges Radios utbud, under både sommaren och in på hösten.

Under OS i London genomförde Sveriges Radio sändningar på ett sätt som till viss del inte gjorts tidigare. En stor del av utbudet i P4 byttes ut under de två OS-veckorna. Som en del av sändningarna genomfördes istället samarbeten mellan redaktioner och kanaler i en större utsträckning än som gjorts tidigare. Tempot var högre med de mer sammanlänkade samarbetsformerna mellan redaktionerna och närvaron var dessutom större med fler referenter på plats.

Under OS-veckorna integrerades *P4 Extra* med OS-sändningarna. Det innebar möjlighet till snabba växlingar mellan aktualiteter och referenterna på plats på arenorna i London.

Med *Ekot* utbyggdes samarbetsformerna kring de flexibla starttiderna på nyhetssändningarna så att lyssnaren ständigt och just i stunden fick ta del av det mest intressanta, vare sig det var nyhetsuppdateringen från *Ekot* eller ett avgörande läge i London. I P4 infördes flexibla starttider för nyheter även i samarbete med de lokala kanalerna.

Sportsändningarna i OS integrerades också i P3, med en fast Radiosportsändning för den yngre målgruppen i kanalen under eftermiddagarna från 16.30 till 17.00. P3 satsade också på ett eget OS-magasin som ramade in Radiosportens live-referat från OS-arenorna. Magasinet sändes på vardagseftermiddagar, totalt 15 timmar under två veckor.

Efter OS i London följde Paralympics med dagliga nyheter, reportage, intervjuer och material på webben.

Fotbolls-EM i Polen och Ukraina i juni och juli blev ingen svensk succé när Sverige inte ens gick vidare från gruppsspelet, men det innebar ändå en stor produktion för Sveriges Radio. Samtliga matcher i turneringen direktsändes.

De publikstora idrotternas serieomgångar är numera splittrade över de flesta veckodagarna. Radiosportens direktrapporter från arenorna konkurrerar om sändningsutrymme med andra program. Även här krävs det nya samarbetsformer mellan kanalerna för att minimera konsekvenserna av programkollisioner.

Under 2012 har Radiosporten fortsatt programserien *Juniorsporten*, med inriktning att beröra och fånga intresset hos lyssnare från 9 år och upp till nedre tonåren. *Juniorsporten* sänds på söndagar, inom ramen för *Sportextra*, cirka 35 avsnitt per år.

Dokumentärer

Under rubriken ”Idrottens olika villkor” sändes dokumentärer med målet att skildra idrottens olikartade villkor inför OS, Paralympics och EM i fotboll. Serien porträtterade Jeffrey Ige, kulstötare med intellektuell funktionsnedsättning, ett porträtt av en ung man som kämpar i världseliten i Paralympics och samtidigt letar efter sin pappa. Ige fick senare Radiosportens pris 2012 för ”Årets stjärnskott” bland idrottare med funktionsnedsättning.

En dokumentär om friidrottaren Susanna Kallur sändes både i P1 och P4. Radiosporten porträtterade också Maja Reichard, blind toppidrottare i striden om medaljer i Paralympics/simning.

”Laget som försvann” handlade om ett ungdomslag från Sierra Leone som hoppade av i Finland. En illustration av idrottens olika villkor, en bild av det hårdas livet i slummen i Sierra Leone, mötet med Finland och det svåra valet att stanna eller återvända hem.

Inför fotbolls-EM sändes serien ”Den orätvisa sporten” om damfotbollens villkor.

Lokal bredd och samarbeten

Omkring 15 av landets 25 lokala kanaler sänder varje söndag lokal sport inom ramen för söndags-Sportextra. I det sammanhanget är de lokala ”fönstren” en spegelning av bredden inom Sveriges Radios totala sportutbud. Dessa ”fönster” kompletteras av en stort antal webbsändningar. Samtliga 25 kanaler sänder kontinuerligt matcher och evenemang i sin helhet på webben, vilket ger möjlighet att lyfta idrotter och idrottare som inte har samma självklara utrymme hos andra medieaktörer.

En majoritet av kanalerna är också involverade i någon av de webbsändningar som ger referat kring de hetaste omgångarna i speedway, superettan och hockeyallsvenskan. De flesta lokala kanaler har fasta punkter för sport i sina för- eller eftermiddagsprogram med sportpaneler, intervjuer och reportage.

I samband med större lokala evenemang görs lokala sändningar. Några exempel:

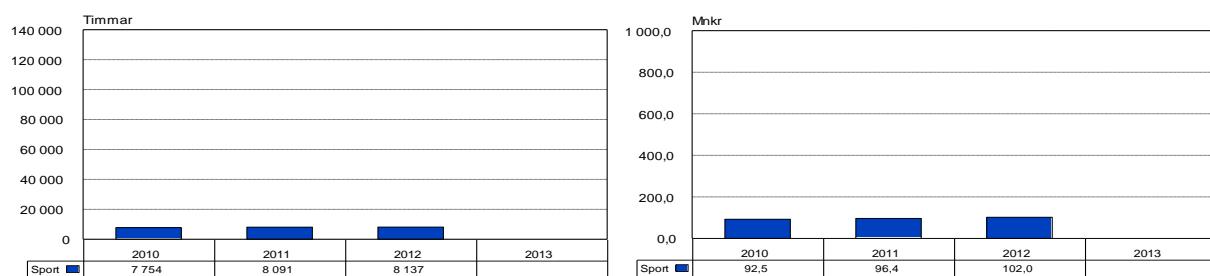
- P4 Gotland har gjort en två timmar lång extrasändning från Gotland Grand National, världens största endurotävling.
- P4 Göteborg direktsände från Göteborgsvarvet, en av de största löpartävlingarna med såväl elit- som motionsidrottare.
- P4-kanalerna i område Norr bevakade tillsammans SM i vintersporter i Östersund och sände via webben.
- P4 Jönköping har genomfört en webbsatsning på en stor ungdomsturnering i handboll.

- P4 Kristianstad har under 2012 i sitt område haft två lag i damallsvenskan i fotboll och har direktsänt alla hemmamatcher i sin helhet på webben.

Över 1 000 matcher och evenemang i sin helhet på webben och i mobilen

I ett samarbete mellan Radiosporten och de lokala kanalerna webbsänds årligen mer än 1 000 matcher och evenemang i sin helhet, bland annat samtliga elitseriematcher i ishockey och samtliga matcher i fotbollsallsvenskan, men också många matcher i damallsvenskan i fotboll och de lägre divisionerna i de stora idrotterna. I webbsändningarna bevakas också bland annat handboll, basket, bandy och innebandy.

Sport - sändningstid och kostnader i mnkr

5.3.6 Underhållning

Underhållning inom Sveriges Radio har en lång tradition och är en viktig förutsättning för Sveriges Radios breda förankring bland lyssnarna. Redaktionerna arbetar med att förädla de etablerade och klassiska underhållningsprogrammen och samtidigt med att ta fram nya format. Programmen med underhållningskaraktär i Sveriges Radios olika kanaler skiljer sig åt, utifrån kanalens målgrupp och inriktning. Här ges några exempel.

Särskilt värt att notera inom programområdet:

- *Bit för bit med Loa och Badrumssångarna* var två nya underhållningsprogram i P2.
- *Carpe Fucking Diem (CFD)* med både etablerade och oetablerade komiker var P3:s största humorsatsning.
- Sveriges äldsta topplisteprogram *Svensktoppen* firade 50 år.

P1

Sommar i P1 kan numera ses som en institution och är ett av Sveriges Radios populäraste program. Ett av de mest avlyssnade sommarprogrammen 2012 gjordes av utförsåkaren Anja Pärsson. Under julhelgen sändes syskonprogrammet *Vinter i P1* med åtta vinterpratare, som önskats av publiken.

I *Spanarna* kombineras underhållning och humor med ett seriöst engagemang.

På minuten är frågeleken som improviseras fram av fyra paneldeltagare under ledning av Ingvar Storm. Programmet spelas in inför publik.

Nordegren & Epstein i P1. Thomas Nordegren och Louise Epstein ger fyra dagar i veckan sina perspektiv på aktuella frågeställningar och fenomen. Under året sändes programmet också en vecka från Malmö och en vecka från Kiruna.

P2

I *Bit för bit med Loa* leder operasångaren och skådespelaren Loa Falkman en musikalisk associationslek med frågor om och kring klassisk musik.

Under julhelgen hade *Badrumssångarna – en musiktävling ända in i kaklet* premiär. Programmet bygger på två lags kunskaper i klassisk musik och förmåga att kunna känna igen stycken när de återges av amatörer.

P3

Morgenpasset i P3 med Martina, Kodjo och Hanna fortsätter att nå en storpublik. Under 2012 lyssnade varje morgon över en halv miljon på morgenprogrammet. Varje dag bjuds publiken in att vara en del av innehållet. Programmet arbetar aktivt med att nå ut på sociala medier.

Carpe Fucking Diem (CFD) är P3:s största humorsatsning under 2012. Programmet har som mål att ge både etablerade och oetablerade komiker en möjlighet och en plats att skapa sketcher och situationskomik. CFD bygger en stor del av innehållet kring sketcher, parodier och imitationer kring kändisar, skvaller och vardagsliv/privatliv.

Humorhimlen Lab är P3:s experimentverkstad för ny humor. I labbet får oetablerade komiker och några av Sveriges största komiker göra humor i helt nya sammanhang. En projektledare arbetar aktivt med att hitta nya talanger och producera programmen. En stor del av redaktionen som gör programmet CFD började i humorhimlen Lab.

P4

Ring så spelar vi är Sveriges mest avlyssnade radioprogram. Programmet bygger helt på publikens samtal och lätsamma frågetävling med programledaren Lisa Syrén och den spelade önskemusiken. En ständig utveckling pågår och har bland annat lett till att flera kända artister, skådespelare och mediastjärnor numera bjuds in som gästprogramledare tillsammans med Lisa. Redaktionen sänder årligen några program inför publik på olika platser i Sverige.

Sveriges äldsta topplisteprogram *Svensktoppen* fyllde i oktober 50 år. Det firades bland annat med en konsert i Berwaldhallen, arrangerad och dirigerad av Anders Berglund. Sångarna och tillika Svensktoppsstjärnorna Svante Thuresson, Jessica Andersson och Sonja Aldén framförde tillsammans med Sveriges Radios Symfoniorkester egen och andras listettor från 1962 och framåt.

I satirprogrammet *Sist med det senaste med Lantz* har man granskat nyhetsflödet ur ett humoristiskt perspektiv. I det nya humorprogrammet *Systrarna i P4* har skådespelarna Malin Cederbladh, Tova Magnusson och Sylvia Ruan samt skådespelaren och manusförfattaren PaulaMcManus och dramatikern Sofia Fredén skojat om tillvaron ur ett kvinnligt perspektiv.

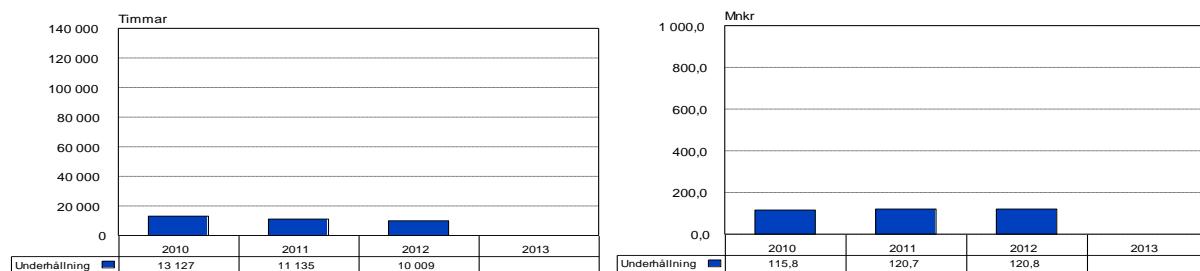
I talkshowerna *Jansson & Wester i P4* och *Nanne i P4* på fredagseftermiddagarna har huvudpersonerna på ett högst personligt sätt vrudit och vänt på såväl viktiga samhällsfrågor som rena trivialiteter.

Också i de lokala kanalerna brukar fredagseftermiddagar ägnas åt underhållning. Tre exempel:

- I *Framåt fredag*, som är ett renodlat satirprogram i P4 Väst, skapas nya texter till musik.
- I P4 Kronobergs *Afterwork* hörs livemusik, gäster och publik.
- För fredagspubliken som vill ha underhållning och avkoppling sänds *Fredagsfabriken* i P4 Örebro.

I Norrbotten sänds önskeprogrammet *FinnMix* på tre språk – mäenkieli, finska och svenska.

Underhållning - sändningstid och kostnader i mnkr

5.3.7 Musik

Särskilt värt att notera inom programområdet:

- SR Metropol skapade musiktävlingen *Är du Stockholms nästa stora artist?*
- P2 beställer nyskriven musik av svenska tonsättare och strävar efter en större andel kvinnliga upphovsmän.
- Sveriges Radio-evenemangen P3 Guld och Östersjöfestivalen firade tio år.

Musik är en stor del av Sveriges Radios kulturuppdrag, och det rika musikutbudet finns för alla lyssnare. Ungefär hälften av Sveriges Radios utbud utgörs av musik. Musik finns både som flöde i gängse program och med fördjupat fokus i olika specialprogram om genrer, epoker, artister och som konserter. Sveriges Radio främjar musicalisk utveckling och introducerar ny musik och nya talanger men speglar också musicaliska traditioner.

Musikutbudet präglas av stor bredd och allsidighet, av kulturell och språklig mångfald och spänner över många olika genrer som pop, rock, r&b, dansmusik, klassisk musik, modern konstmusik, opera, jazz, folkmusik, äldre former av populärmusik – musik från hela världen och från Sveriges alla hörn.

Sveriges Radio tar ett särskilt ansvar för musik av svenska upphovsmän, med svenska artister/utövare och för musik på svenska språket. I hela det svenska radiolandskapet är det endast Sveriges Radio som sätter egna, tydliga mål för hur stor andel av det totala musikutbudet som ska vara svenskproducerat.

Sveriges Radio är dessutom Sveriges största konsertscen. I uppdraget ingår att sprida levande musik till hela landet, och Sveriges Radio har därför en omfattande egen produktion och utsändning av livemusik i form av konserter och andra evenemang.

Genom Sveriges Radios Symfoniorkester och Radiokören förfogar Sveriges Radio, och inte minst radiolyssnarna, dessutom över en kultur- och musikinstitution av hög konstnärlig kvalitet.

Musik i P2

”Den musikbärande delen av P2 vänder sig till publiken som söker ett varierat musikutbud bortom den aktuella populärmusiksfären. P2 erbjuder därför både lättare musikflöden och särskilda musikupplevelser med större djup” (ur P2:s Musikpolicy, 2012).

P2 är Sveriges Radios kanal för konstmusik, jazz och traditionsmusik. Musiken i P2 utgörs av breda flöden, hela konsertkvällar, operasändningar och specialprogram. Den levande musiken är en betydande del av P2, och både svenska och internationellt musikliv speglas genom egen liveproduktion och samarbetet med den Europeiska radiounionen, EBU. Berwaldhallen, med Sveriges Radios symfoniorkester och Radiokören, har en särställning i utbudet och samtliga produktioner sänds i P2.

P2:s kulturbärande uppdrag består bland annat av beställningsverk från svenska tonsättare. Tonsättare 2011-2012 är Andrea Tarrodi och Ida Lundén och P2:s artist är cellisten Hanna Dahlgren. Samtliga har varit flitigt förekommande i kanalen under året.

Det pågående arbetet med att öka andelen kvinnliga upphovsmän fortsätter och en djupdykning i ämnet kvinnliga svenska tonsättare genererade ännu en serie program i P2:s pågående projekt ”Tonsättarinnor i ett manligt musikliv”.

Inför 2013 har det pågått ett förändringsarbete av P2:s tablå och programutbud som involverat stora delar av redaktionen SR Musik. I förändringen ingår att skapa det nya *Kulturnytt* där redaktionerna för dagens *Mitt i musiken* och *Kulturnytt* slås ihop. Därmed skapas ett nytt program med ett breddat kulturutbud där också musik ingår i bevakningsområdet. Programmet kommer att sändas i P1 och P2 från årsskiftet 2012/2013.

Nyskrivet

Förutom den breda klassiska musiken har också nutidens musik hörts i kanalen, bland annat genom *Destination Festival*, en livekväll där två svenska festivaler för nutida musik speglas: GAS-festivalen i Göteborg och MADE-festivalen i Umeå.

Nyskriven svensk opera har till exempel varit urpremiären av Anders Eliassons första opera ”Karolinas sömn” från den nya operascenen Artipelag på Värmdö utanför Stockholm, ”Elefantenmannen” av Carl Unander-Scharin från Umeå och ”Efter tidens ände” av Jonas Bohlin och Johan Ullén, inspirerat av mayaindianernas beräkning av att tidens ände inträder vid vinter solståndet 2012 och aktuell forskning kring dödsögonblicket.

Den internationella tonsättarfestivalen Rostrum, med 20-talet delegater från EBU, hölls i Radiohuset i Stockholm. Sverige stod för första gången som värd i samarbete med International Music Council (Unesco).

Musik i P3

P3 riktar sig till en ung publik och spelar därför i första hand musik med olika uttryck för den senaste och nyskapande populärmusiken. I P3 är nästan två tredjedelar av kanalens innehåll musik och kvalificerade musikprogram. Att välja musik med integritet, nyfikenhet och kunskap är ett av P3:s viktigaste uppdrag. P3:s roll som fristående och oberoende kraft är det som ger kanalen dess betydelse i det unga svenska musiklivet. Omkring 40 procent av kanalens musikutbud utgörs av svensk musik.

Sedan några år tillbaka har P3 samlat musikbevakningen för unga under rubriken *Musikguiden i P3*. *Musikguiden i P3* sänds alla dagar i veckan, från flera produktionsorter, med en sammanlagd

veckosändningstid på 33 timmar. Programmet innehåller ny musik, inslag, intervjuer, konsertupptagningar, gästredaktörer, dj-set, publikmedverkan, porträtt med mera. Det är lätt att via webbsidan återkoppla det man hört, att dela sådant man tycker är intressant i till exempel sociala medier och på så vis själv bli en musikguide.

Under 2012 har *Musikguiden i P3* haft som mål att komma ännu närmare lyssnarna och vara ännu mer relevanta för den unga publiken. Till exempel har man producerat reportageserien *Med örat mot ...* där man gjort nedslag runt om i Sverige och tagit pulsen på ortens 20-25 åringar och vad de lyssnar på för musik. Dessutom styr lyssnarna musikurvalet en kväll i veckan i *Din playlist*.

Musikguiden i P3 har gjort ett flertal större direktsändningar från konserter och festivaler. Detta ökar tillgängligheten för den unga publiken över hela landet till annars ganska exklusiva evenemang. *Musikguiden i P3* har också gjort temasändningar kring olika fenomen eller artister, däribland den amerikanske soulartisten The Dream. Temasändningarna består både av guidning och samtal om musik, intervjuer och oftast även konserter.

En annan del av *Musikguiden i P3* är underrubrikerna *Session* och *Sommarsession*, P3:s egna konsertarrangemang inför publik som inbjuds att interagera med de medverkande artisterna. På vår och höst arrangeras *MGiP3 Session* i Göteborg, Stockholm och Malmö och under 2012 även i Umeå.

Under sommaren kommer *MGiP3 Sommarsession* ut till publiken, via de sex största musikfestivalerna i Sverige. *Session* och *Sommarsession* har under året erbjudit 36 egenproducerade konserter med över 60 unga svenska artister och band.

Musikevenemang i P3

Kanalens största musikevenemang *P3 Guld* firade 10 år i januari och direktsändes från Lisebergshallen i Göteborg. Förutom direktsändningen i P3 tv- och webbsändes galan precis som tidigare i samarbete med SVT. *P3 Guld* är en viktig plattform för ny, ung, svensk musik.

I samband med 10-årsjubileet producerade SR Göteborg två musikdokumentärer, *Historien om den svenska hiphopen* och *Historien om svensk indie* som spelades upp som radiobio i ett minievenemang på Bio Rio i Göteborg dagarna före galan.

För femte året i rad sände P3 evenemanget *Musikhjälpen*, denna gång från Malmö. Årets tema var barns rätt till rent vatten i slumområden. Programmet bygger på att lyssnarna önskar låtar och skänker pengar i samband med detta. Ett 40-tal artister framträdde med livemusik.

Musik i P4

P4 vänder sig till den vuxna befolkningen i Sverige och musikutbudet i kanalen återspeglar detta. Musiken utgör knappt hälften av det totala utbudet, och det som utmärker P4 är den stora variationen i musiken. Att göra ett relevant musikutbud som tilltalar tre olika generationer är en utmaning. För att stödja P4:s musikredaktörer görs kontinuerliga musikundersökningar för att få en bättre bild av hur publiken önskar att musiken ska låta i P4.

Musiken i P4:s lokala kanaler

I P4 uppmärksamas särskilt de lokalt förankrade artisterna i de olika kanalerna. Flera kanaler har program där lokala musiker framträder, till exempel i P4 Kronobergs *Afterwork*, P4 Värmlands *Värmlandstoppen* och P4 Skaraborgs *Replokalen*. P4 Skaraborg anordnande också en

direktsänd *Musikdag* från torget i Lidköping med livemusik, intervjuer och samtal, allt för att lyfta fram Skaraborgs breda musikscen.

Alla kanaler bevakar på sitt eget sätt det lokala musiklivet. P4 Dalarna har bland annat följt och producerat material från två sinsemellan olika musikevenemang, den klassiskt inriktade Vinterfest och Rockstad Falun. Andra kanaler sänder regelbundet livemusik i de ordinarie programmen, till exempel P4 Jämtland som varje måndag har med en lokal artist i sitt morgonprogram. P4 Malmöhus gör på liknande sätt i sitt förmiddagsprogram. P4 Norrbotten har följt den lokala men också riksbekante artisten Brolle på hans landsbygdsturné där han valde att besöka orter som sällan eller aldrig får besök av nationella turnéer.

Under 2012 har flera av de lokala kanalerna erbjudit publiken att delta i direktsända musikevenemang. Några exempel är *Allsången i Gränna* som är ett samarbete mellan P4 Jönköping och P4 Östergötland samt P4 Radio Stockholms fredagsprogram *Musikplats Stockholm*. P4 Kristianstad bjuder också på *Allsångskväll* under sommaren.

P4:s stora gemensamma musikevenemang är *Svensktoppen nästa!* som 2012 genomfördes för femte gången. Syftet med evenemanget är att spegla, stimulera och lyfta fram det lokala musiklivet på den nationella arenan. *Svensktoppen nästa!* är en landsomfattande talangjakt där 25 finalister vaskas fram av de lokala kanalerna vid olika evenemang. Av dessa går åtta till riksfinalen. Segraren vinner en chans att bli testad till *Svensktoppen* samt att för första gången delta i en av Melodifestivalens deltaglingar. Sveriges Radio får årligen över 1 000 nyskrivna bidrag från oetablerade låtskrivare och artister runtom i hela landet.

Musikprogram i P4:s riksutbud

Under 2012 startade programmet *Kajs spellista* med Kaj Kindvall. Det bygger på den välkände programledarens musikaliska associationer och stora kunskap. Han knyter ihop olika teman och presenterar olika infallsvinklar på ny och ”gammal” musik på ett personligt sätt. *Kajs spellista* alternerar varannan vecka på lördagskvällarna med *P4 Rock*. Ett annat mer genreinriktat musikprogram är *Country* som spelar den countrymusik som är besläktad med folkmusik och visa.

I riksutbudet hörs även konserter varje vecka i programmet *P4 Live*, inspelningar med både internationella och svenska artister i en bred blandning. I år har P4-lyssnarna kunnat höra bland annat Paul Simon, Kalle Moraeus, Sophie Zelmani, Jill Johnson och Mikael Wiehe. Bland sommarens olika festivaler märks Sweden Rock som är en stor satsning för P4 med både direktsändningar och inspelningar för *P4 Live*.

Ett populärt musikevenemang under året var *Guldklaven*, P4:s dansbandsgala som sändes från Malung under Dansbandsveckan i juli. Dansbandsmusiken bevakas i övrigt under året i programmet *P4 Dans* lett av profilen Tomas Deutgen. I programmet hörs också levande musik med de stora, populära dansbanden.

P4 gör också temaprogram under rubriken *P4 Musik*, där innehållet kan spänna mellan djupdykningar i Julio Iglesias och Charles Aznavours karriärer till historien om Kraftwerk och den elektroniska musikens intåg i popen. Självklart har Beatles 50-årsjubileum uppmärksammats i en miniserie i tre delar inom ramen för *P4 Musik*.

De lokala kanalerna Din Gata och Metropol

I Malmö respektive Stockholm sänds utöver P4 två lokala kanaler med inriktning på unga, mångkulturella storstadsbor. Din Gata och Metropol bygger därför en stor del av sin identitet kring musiken. De har båda en urban musikprofil och SR Metropol gör också egna musikprogram som *En kärleksattack på svensk hiphop*. Båda dessa kanaler har under 2012 också lyft ut sina sändningar i olika typer av evenemang för att finnas där publiken finns.

Metropol skapade också musiktävlingen ”Är du Stockholms nästa stora artist?” där vem som helst kunde delta med en egen text och melodi/rap till ett färdigt beat som kunde laddas ner från Metropols webbsida. Texten skulle handla om Stockholm och den som ville delta skulle göra en enkel video med till exempel mobilkamera och posta sitt bidrag på Youtube samt skicka en länk till kanalen. Tävlingen avgjordes genom att publiken röstade. Vinnaren fick sin låt spelad regelbundet i kanalen under en period.

Musikutbud på webben och i DAB

Publiken har via digitala medier och plattformar vant sig vid att hitta renodlade musikutbud i olika genrer. Sveriges Radio sänder ett kompletterande utbud med musikkanaler på webben, i mobilen och i digitalradion. Genrer och uttryck som lättlyssnad klassisk musik, världsmusik eller barnmusik har begränsade sändningstider i FM-kanalerna eftersom så mycket ska rymmas där. På nätet, via mobil-appen SR Play och i digitalradion får publiken möjlighet att lyssna på dessa musikgenrer i ett flöde när lyssnaren själv vill.

Under 2012 bestod Sveriges Radios musikkanalsbukett av P2 Världen, Radioapans knattekanal, P3 Star och P2 Klassiskt. Den tillfälliga kanalen P4 Melodifest återkom under perioden från Melodifestivalen fram till Eurovision Song Contest (februari-maj). I december sändes de två tillfälliga säsongskanalerna P4 Bjällerklang och P2 Klassisk jul vilket blivit något av Sveriges Radios årliga julkapp till lyssnarna.

Minoritetsspråken och musiken 2012

I P2 har folkmusikprogrammet *Folke* dels sört en serie med musik från våra inhemska minoriteter under året, dels uppmärksammat minoriteternas musik vid andra tillfällen.

I *P2 Live* har minoriteternas musik fått stort utrymme under året med sändningar från både Urkultfestivalen och Korröfestivalen.

SR Sisuradios musikutbud bygger på ett breddat och varierat utbud av finsk populärmusik. SR Sisuradio uppmärksammar och spelar in musik av talanger som har möjligheter att slå i det musikaliska livet i Sverige, det här året bland andra trubaduren Mika Tahvanainen i Göteborg. Sisuradio arrangerade även detta år Musalista-tävlingen för nyskriven sverigefinsk dansmusik. De bästa låtarna samlas till en Musalista-CD. Det tvåspråkiga programmet *Finska pinnar* lyfter fram populära svenska rock- och popband med sverigefinska och torndealsfinska medlemmar. Sisuradio sänder också från finska musikevenemang som till exempel Mokoma.

Musiken i Sameradions program, som utgör ungefärligen en tredjedel av det totala utbudet, består till största delen av samisk musik och jojk samt världs- eller annan ursprungsbefolkningsmusik. Sameradion sänder dessutom levande musik inom sina bevakningsområden. Under året gjordes åtta liveinspelningar av musik eller jojk med samiska artister. Tre av dessa har sänts under våren och under julhelgen sändes konserter med Sofia Jannok, Simon Marainen, Adjágas, RolfFa och Jarjaja. Sameradion bevakar också ny samisk musik på skiva likväld som man sänt kultur- och musikgalorna ”Sápmi Grand Prix” och ”Sápmi Awards”.

Radioteatern

Musik ingår som en naturlig del i många av Radioteaterns pjäser. Operan ”Rhesus” var ett ny-skrivet beställningsverk av Magnus Bunnskog med libretto av Ölegård Golos. Sveriges Radios Symfoniorkester medverkade i föreställningen.

Radioteatern har också gjort musikaler, bland andra ”Ett barn” av the Tiny och ”Delfinen av badkaret” av America Vera Zavala och Janne Tavares (inom serien *Möjliga Samtal*).

Andra exempel från Radioteatern är SRc:s *Finnissage musik*, ett ljudkonstverk av bland andra Natalie Salas och Europasoppan, i samarbete med Stockholms Stadsteater.

Konserthuset Berwaldhallen med ensembleerna

Året inleddes med det som blivit en tradition - Trettondagskonserterna. I 2012 års konsert möttes två av våra största svenska artister, Tommy Körberg och Elin Rombo i en mix av populärmusik och konstmusik.

Östersjöfestivalen firade 10-årsjubileum 2012. Festivalen inleddes med en multimediashow av ”Tristan och Isolde” dirigerad av festivalens konstnärlige ledare Esa-Pekka Salonen. Det var en föreställning som kombinerade videokonst med Richard Wagners dramatiska musik.

Festivalen fortsatte sedan med en jubileumskonsert dirigerad av Esa-Pekka Salonen och Valery Gergiev med musik av Richard Strauss, Peter Tjajkovskij samt ”Sirens” av Anders Hillborg med Europapremiär. Nytt för året var Baltic Composers Project där nyskapande musik av tre Östersjötonsättare presenterades under ledning av Susanna Mälkki. Festivalen hyllade poeten och Nobelpristagaren Tomas Tranströmer med en konsert där dikt och ton vävdes samman av operasångerskan Nina Stemme och skådespelaren Krister Henriksson som läste dikter. Även 85-årsjubilerande Herbert Blomstedt, hedersdirigent för Radiosymfonikerna, hyllades i en konsert där han dirigerade orkestern och Radiokören i Ludwig van Beethovens *Symfoni nr 9*. Samtliga konserter sändes i Sveriges Radio P2 och via EBU till ett stort antal länder runt om i världen.

Under våren ”drabbades” Berwaldhallen av ”pianofeber” och gästades av världspianister som Menahem Pressler, Maria João Pires, Paul Lewis, Evgeni Bozjanov samt den svenska pianisten Peter Friis Johansson.

Tillsammans med Symfoniorkestern och Radiokören ges nutida svenska tonsättare utrymme att framföra sin musik. Under 2012 uppfördes flera verk av Andrea Tarrodi, bland andra ”Zephyros”, ”Camelopardalis” och ”Liguria”.

Radiokören uruppförde ”Animalisk hymn” av Mirjam Tally, ”Salve Regina” av Staffan Björklund och ”Andrum i juli” av Andrea Tarrodi. Under en kammarkonsert i studio 2, med musiker från Radiosymfonikerna och sångare från Radiokören, uruppfördes också ”Pieces for violin and cello” av Sven-David Sandström.

Under 2012 genomförde Radiokören ett flertal turnéer, både i Sverige och utomlands. I juni åkte kören till Japan med chefsdirigent Peter Dijkstra och nio a cappella-konserter uppfördes. I augusti var Radiokören med och öppnade sommarfestivalen i Luzern tillsammans med bland andra Bayerska Radions kör. I september var det dags att åka till Belgien för nio konserter tillsammans med B’Rock Belgian Baroque Orchestra. Även Gamleby, Tingsryd, Växjö, Örebro, Sundsvall, Härnösand och Gävle har fått njuta av Radiokören under året.

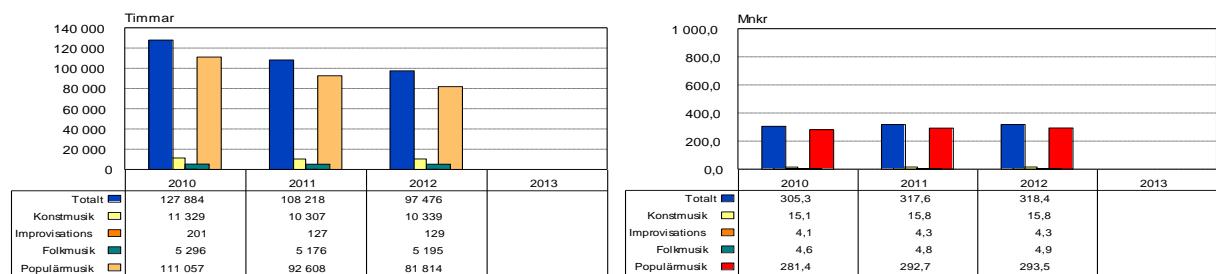
Inom ramen för konceptet Svenska stjärnor, där populärtillverkade artister möter Sveriges Radios Symfoniorkester, medverkade bland andra Ola Salo, Veronica Maggio och Frida Hyvönen.

Samarbeten med fokus på barn och ungdomar är en del i Konserthuset Berwaldhallens och ensembleernas verksamhet. ”Nallekonserterna” hade 2012 Alfons Åberg fyller år och Nalles Julkonsert som teman. Idén har lånats från Malmö Symfoniorkester där ”Nallekonserterna” har en mer än 30-årig tradition.

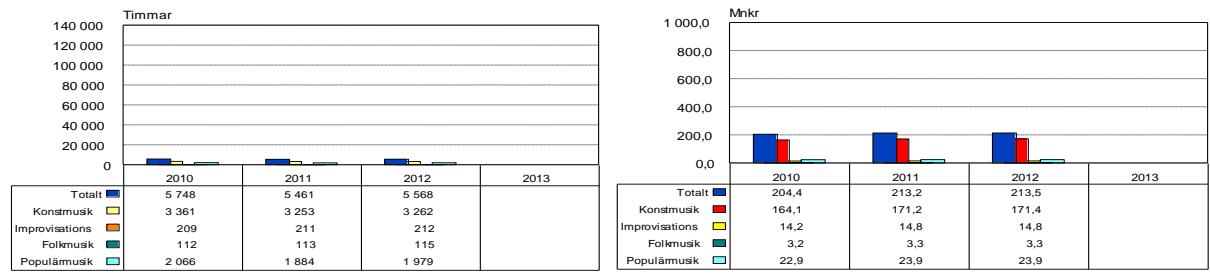
Samarbetet med Kulturskolan Stockholm har fortsatt. Ett gemensamt projekt utmynnade i en konsert där över 200 barn och ungdomar från Kulturskolan spelade tillsammans med Radiosymfonikerna, under ett ”Öppet Hus” i Berwaldhallen. Besökarna fick också träffa musiker, prova instrument, prova på att dirigera en orkester och bli guidade bakom kulisserna. Nytt för i år var en kompositionsvärkstad där barnen fick komponera egen musik tillsammans med två tonsättare.

Musik – sändningstid och kostnader i mnkr

Fonogrammusik - sändningstid och kostnader i mnkr

Levande musik - sändningstid och kostnader i mnkr

5.3.8 Trafik och service

Särskilt värt att notera inom programområdet:

- Genom lyssnarnas stora delaktighet med tips kan Trafikredaktionen ge rapporter med en unik kvalitet.

Trafikredaktionens sändningar i P4 står lyssnarna särskilt nära i vardagen. Det kan handla om olyckor, oväder, information om trafiken och om när vattnet är tillbaka i ledningarna. Ibland kan något av de runt 100 000 tipssamtalen in till redaktionen per år bokstavligen handla om liv och död.

Trafikreportrarna får ofta samtal från personer på olycksplatser som upplevt chockartade händelser. Det är viktigt att då kunna varna andra trafikanter från att orsaka fler olyckor och att skydda personer och räddningspersonal runt olycksplatsen.

Ett exempel är den bilolycka som skedde på E4:an vid Harmånger strax norr om Hudiksvall, då den person som körde bilen hotade dem som stannade för att hjälpa till. Med hjälp av en machete försökte han tvinga till sig en bil. Trafikreportern varnade bilister för att stanna vid olycksplatsen och mannen kunde senare gripas.

Kontakten med publiken genom tipsnumret 020 - 999 444 ger trafikrapporterna en unik kvalitet med ögonblicksbilder från platsen och ofta den första upplysningen om vad som händer och fortlöpande information.

Häromåret infördes en automatisk positionering av den som ringer in på tipsnumret så att den inringande automatiskt kopplas till rätt trafikreporter för det aktuella området. Under året har det kompletterats med en möjlighet att kunna lyssna på de senaste trafikrapporterna för Stockholms län – om man befinner sig där eller i angränsande län. På samma nummer kan man alltså nu få både information och lämna tips.

Organisationen Motormännens Riksförbund gav under året Trafikredaktionen utmärkelsen ”Årets Hjulklapp” där en del av motiveringen lyder: Trafikredaktionen vid Sveriges Radio bidrar på ett närvarande och aktivt sätt till att öka framkomligheten och minska olyckorna på landets vägar.

Trafikinformation är en stor del av redaktionens arbete, och då ingår självklart kollektivtrafiken. Även serviceinformation om störningar på samhällets infrastruktur är nyttig och viktig i medborgarnas vardag. Det kan handla om el- eller teleavbrott, störningar i vattenförsörjningen eller fjärrvärme och liknande.

Information om annalkande oväder och viktiga upplysningar när stormen eller snökaoset är ett faktum är en annan del av redaktionens vardag. I december 2012 kom stora snömängder och orsakade ett mycket besvärligt vägtag utefter hela östkusten och i Skåne. Ett elavbrott för drygt 80 000 abonenter i södra Storstockholm i kyla ned mot 20 minusgrader orsakade stora problem. Vid dessa tillfällen samarbetar Trafikredaktionen och de lokala kanalerna i ordinarie program och extrasändningar.

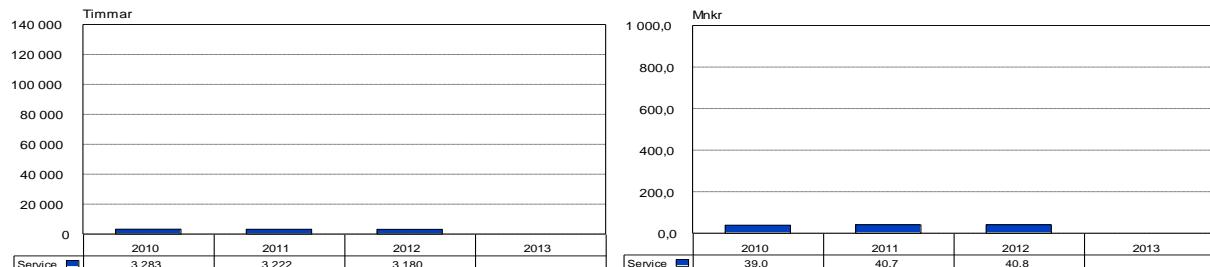
Trafikredaktionen ansvarar också för ”Viktigt Meddelande till Allmänheten” och varnar för faror som giftig rök, explosionsrisk, hälsofarligt dricksvatten med mera. Ett tjugotal ”VMA” sänds årligen i Sveriges Radios FM-kanaler och genom Trafikredaktionens försorg även i den privata lokalradion i det berörda området. Meddelandet förmedlas också till SVT och en rad tv-kanaler.

Så var fallet i september vid den stora branden i Halmstad hamn då ett kemikalielager brann under flera dygn. Räddningsledaren begärde flera gånger att Sveriges Radio skulle varna för att

den giftiga röken kunde svepa in över centrala Halmstad. Tillsamman med SR Halland informerade Trafikredaktionen om läget.

Trafikredaktionens information finns även på webben och i mobilen och i någon mån på Facebook och Twitter.

Trafik och service - sändningstid och kostnader i mnkr

5.4 Sveriges Radios utrikesbevakning

Sveriges Radio har 17 utrikeskorrespondenter. Av dem är tretton stationerade i sina bevakningsområden runt om i världen. Det är korrespondenterna i Berlin, Helsingfors, London, Bryssel, Moskva, Istanbul, Kairo, Hongkong, Peking, Maputo, Santiago, Washington och New York. Fyra korrespondenter reser från Stockholm. Det är dels korrespondenten för Sydeuropa, som har ansvar för de västliga medelhavsländerna och även för bevakning av migrationsfrågor, dels de tre särskilda ämneskorrespondenterna, som har specialområdena "Ungt perspektiv", "Kultur" respektive "Global ekonomi".

Korrespondenterna medverkar i såväl Ekots nyhetssändningar som i andra program, i första hand i rikskanalerna men även i lokala kanaler. Under 2012 har de tillsammans rest över 1 200 dagar för att rapportera om händelser och skeenden i världen. Från andra redaktioner görs också många reportageresor i utlandet varje år.

Utöver korrespondenterna har Ekoredaktionen en utrikesgrupp på tio personer i Stockholm. Det är dels arbetsledare för utrikesverksamheten, dels repotrar som reser i världen och som kompletterar korrespondenternas rapportering. Även under 2012 har den förstärkningen till stor del koncentrerats till arabvärlden.

Utrikesrapporteringen har haft stor bredd under 2012:

- Många reportage och analyser om Europas ekonomiska kris, med tyngdpunkt på Grekland och Spanien.
- Korrespondenter och utsända utrikesrapotrar har nära följt utvecklingen i Syrien och Gaza samt den övriga arabvärlden.
- Presidentvalet i USA och ledarskiftet i Kina har krävt förstärkt rapportering, så också terroristrättegången i Oslo.
- I Asien har Sveriges Radios korrespondent på plats skildrat bland annat den politiska utvecklingen i Burma och den japanska återuppbyggnaden efter tsunamin och atomkatastrofen. En reporter har rapporterat inifrån Nordkorea.
- Korrespondenten i Afrika, ständigt på resa över kontinenten, har medverkat inifrån exempelvis Zimbabwe, Nigeria och det krigsdrabbade östra Kongo.
- Moskva-korrespondenten har under resor i bland annat Vitryssland och Ukraina skildrat kampen mellan demokratiska och totalitära intressen i det forna sovjetväldet.

5.5 Publicistiska satsningar inom fem utvalda områden

Sveriges Radios ledning har valt ut fem områden där satsningar görs under tillståndsperioden för att nå företagets strategiska mål. Nedan beskrivs uppdraget för varje område med exempel på vad som har gjorts under 2012.

Världen utanför Sverige

Uppdrag: *Sveriges Radio ger hela publiken en djup och bred bild av Europa och övriga världen. Utrikesutbudet ger upplevelser, tillfredsställer människors behov av kunskap och inspiration och ökar den egna insikten.*

Vetenskapsradion har under året genomfört programserien ”De nya forskningsländerna”. Redaktionen har besökt och förmedlat nya kunskaper från andra länder än de traditionellt tunga forskningsländerna, till exempel Brasilien, Indien och Kina. Resorna ger även långsiktiga effekter genom nya kontakter och kunskaper som kommer publiken till del i framtida produktion av vetenskapsprogram.

Ekot genomförde under våren en granskning av Swedfunds satsning i Sierra Leone, som för en stor del av lokalbefolkningen lett till fattigdom och hunger sedan deras mark tagits i anspråk för framställning av etanol.

Sveriges Radios ämneskorrespondenter medverkar med reportage och kommentarer i både rikskanaler och lokala kanaler. De medverkar i nyheter, fördjupande samhälls- och aktualitetsprogram, kulturprogram och även underhållning.

Korrespondenten för Sydeuropa och migrationsfrågor har rapporterat om den ekonomiska krisen och hur den påverkat människor och politik i framförallt Spanien, Portugal och Italien. Det franska presidentvalet och den nya regeringens politik i Frankrike har följts, liksom strävanden efter självständighet i spanska provinser. De politiska omvälvningarna i Tunisien och G20-mötet i Mexico har också bevakats. Såväl politiska processer som enskilda människors upplevelser har skildrats.

Ungdomskorrespondenten har skildrat Europas förändring, särskilt hur den ekonomiska krisen i Portugal, Spanien och Grekland påverkar en ung generation. Situationen leder till såväl entreprenörskap som främlingsfientlighet. Han har rapporterat från England om den framväxande antimuslimska rörelsen och om vardagsrasism i Finland, men också om så kallad ”god nationalism” i Skottland och lokalpatriotismen på Åland. Även unga i Ryssland och USA har skildrats, och från Bryssel har EU-kritiska ungdomar intervjuats. En fråga som ställts är varför en så stark känsla av nationell stolthet uppstår hos unga idag, i en allt mer globaliserad värld? Särskilt P3:s lyssnare har fått mer utrikesrapportering genom denne korrespondent, men också i andra kanaler har de ungas situation runt om i världen speglats.

Den globala ekonomikorrespondenten har rapporterat om den ekonomiska situationen från många olika platser. Från Grekland har utvecklingen med bland annat två nyval stått i centrum för världens uppmärksamhet. Den ekonomiska utvecklingen i Japan efter jordbävningskatastrofen samt i utvecklingsländer som Sydafrika och Tanzania har beskrivits. World Economic Forum i Davos liksom IMF:s vårmöte i Washington har bevakats. Utöver den löpande ekonomirapporteringen har korrespondenten medverkat i olika program där han förklarat ekonomiska sammanhang. Han har under året också ofta anlitats av lokala kanaler för att ge ett globalt perspektiv på lokala nyheter, särskilt kring näringsliv.

Kultur

Uppdrag: *Sveriges Radios kultursatsningar har bredd och stor genomslagskraft och gör Sveriges Radio till kulturens huvudscen för alla.*

De publicistiska satsningarna inom kulturgenren har under 2012 integrerats med den utveckling av hela kulturutbudet som beskrivs mer utförligt under programområde Kultur i avsnitt 5.3.4. Satsningarna har framför allt varit av strukturell art, till exempel utbyggnaden av *Kulturnytt* med nya editioner i P2 och P4 samt fler editioner i P1. Andra exempel är satsningen ”Hela Sveriges kultur”, som byggt ut kulturbekvämningen runt om i landet och som framför allt hörts i program som *Kulturnytt* och *Nya vågen*, samt ”Internationellt perspektiv i kulturutbudet” som bland annat hörts i *Kulturdokumentären* och kulturradiions serier och fördjupningar. Satsningarna har även syftat till att vidga kulturutbudet, som i programmet *Lundströms bokradio*.

Kulturkorrespondenten har rapporterat från barnboksmässan i Bologna, OS i London och filmfestivaler i till exempel Utah och Venedig. Han har gjort reportage om hur nationella identiteter manifesteras på museer, bland annat från Los Angeles och Petersburg. Eller hur museernas ställning kan bidra i återskapandet av nationell identitet som i Sarajevo.

Kulturkorrespondenten har bevakat teater, film och konst i Berlin, New York och London. Han har även deltagit i bevakningen av den ekonomiska krisen i Europa, med inslag om dess kulturella konsekvenser från Aten, Slovenien och Portugal. Också denna ämneskorrespondent hörs i många olika program i flera kanaler.

Lokal närvär

Uppdrag: *Sveriges Radio tar ytterligare steg i utvecklingen av det lokala utbudet och kommer ännu närmare medborgarna.*

Med P4 Jämtlands publiknätverk som förebild i startades under hösten publiknätverk på ytterligare nio lokala kanaler och Samhällsredaktionen i Stockholm. Avsikten är att stärka redaktionernas publikkontakter och inflödet från publiken av underlag för nyheter och program. Samtidigt leder publiknätverken till ökad dialog med lyssnarna om radions utveckling och vad som upplevs relevant och angeläget i vardagen.

Under våren inleddes satsningen ”Här och nu”, med målet att skildra och granska den stora mångfalden av levnadsvillkor som finns i det svenska samhället. Satsningen förbereddes genom bland annat en omfattande socioekonomisk undersökning i samarbete med Statistiska Centralbyrån, SCB. Alla lokala kanaler och redaktioner bidrog under året utifrån sina speciella uppdrag och förutsättningar. Exempel på vad som gjorts inom ramen för denna satsning ges i avsnitt 5.6 om spegling.

De lokala kanalerna har stärkt närvaren i sina spridningsområden med hjälp av nya tekniska hjälpmedel. P4 Kronoberg och P4 Värmland till exempel har gett reportrar tillgång till sändning via satellit och möjlighet att producera direktsända och inspelade inslag från hela länet.

Karlavagnen har gjorts med förändrat programkoncept, nya programledare och nya sändningsorter (Uppsala, Göteborg, Jönköping och Halmstad). Det nya konceptet innebär att programmet i högre utsträckning tar avstamp i aktuella händelser – fortsatt med lyssnarnas berättelser, erfarenheter och reflektioner som programmets grundpelare.

Det svenska samhället

Uppdrag: *Sveriges Radio skapar engagemang hos hela publiken och ger oväntade bilder av verkligheten i dagens mångfacetterade Sverige. Samhällsprogrammen rör sig fritt mellan genrer, ämnen och perspektiv och utnyttjar och tänjer gränser för formspråk och tilltal.*

I ”Klondyke i norr” har Sameradion och P4 Norrbotten rapporterat om en gruvnäring på högvarv. Berättelserna har, förutom betydelsen för näringsutvecklingen, handlat om hur gruvatsningarna på gott och ont påverkar människors vardagsliv och framtidsdrömmar i norra Norrland. Kommun- och landstingsanställda såsom vårdare och lärare har lämnat sina jobb för mer välavlönade i gruvnäringen, en stor mängd yrkesfolk pendlar till övre Norrlands arbetstillfällen – både svenskar och personer från andra länder – med åtföljande bostadsproblem.

Under rubriken ”Romska berättelser” skildrades romernas situation i Sverige och Europa i nutid och förr, romsk musik och kultur, romsk identitet och tytnad kring romskt ursprung, resandes berättelser, romers språk och religion, kulturkrockar och integrering. I projektet, som riktade sig till majoritetsbefolkningen, samarbetade flera av Sveriges Radios redaktioner och lokala kanaler.

Under hösten startade ett ekonomiprojekt med reportrar från olika delar av Sveriges Radio. Satsningen pågår till och med mars 2013. Grunden är kopplingarna demokrati-ekonomi-välfärd och hur Sverige påverkas av de ekonomiska kriserna. Sambanden skildras mellan enskilda livsvillkor och internationella omvälvningar, med särskild betoning på unga i olika landsändar. I projektet medverkar reportrar i Stockholm, Kiruna, Falun, Skövde, Norrköping och Malmö.

Ekots grävgrupp, Reporternätverket, *Kaliber* och tips till ”Radioleaks” hade i mitten av oktober bidragit till ett 40-tal publiceringar i Sveriges Radios rikssändningar och lokala sändningar.

Sveriges Radios reporternätverk har genomfört flera olika projekt under året. Här kan nämnas granskningen av högskolornas kostnader för representation, bristen på sjukvårdstolkar vilket utgör ett hot mot patientsäkerheten och uppföljningen av förra årets uppmärksammade granskning av lokalpolitikernas generösa pensioner.

Kaliber i P1 har utökat sina sändningar under året och sänder såväl traditionellt undersökande program som serier med särskild granskning av en omdebatterad och aktuell samhällsfråga. Ett exempel är granskningen av polisens interna kultur som vållade uppmärksamhet när den visade på en utbredd rädsla att kritisera polisen internt och externt.

SR International har granskat basketsporten och hur det kommer sig att just denna idrottsgren lyckas behålla unga flickor från invandrarhem långt upp i åldrarna, samtidigt som andra sparter noterar svårigheter att behålla flickor i träning och lag spel efter 13-årsåldern.

Radions framtida tillgänglighet

Uppdrag: *Sveriges Radio tar en ledande position på webben och i mobilen genom att utveckla innehåll och form, ha ett snabbt och rikt nyhetsflöde och kontinuerligt uppdatera utbudet.*

Under året har Sveriges Radio fortsatt utvecklingen av webb och mobil med fokus på uppdatering, granskning och publikdialog. Samtliga kanaler och redaktioner arbetar aktivt med webbsidor och publikdialog. Exempel på detta finns i hela public service-redovisningen. Här beskrivs några särskilda framtidsinriktade projekt.

I projektet ”Det nya unga” har skissats förslag om ett nytt utbud för tonåringar. I förstudien är slutsatserna att utbudet måste renodlas och fungera i såväl mobilen som i FM-radio. Det ska ha tonvikt på profiler, flöde, musik och målgruppsanpassat innehåll. För att i högre grad nå publiken ska lokala evenemang arrangeras över hela landet.

Vid halvårsskiftet inleddes första delen av det långsiktiga arbetet ”Redaktion 3.0”, med syfte att integrera och förenkla olika redaktionella system – samtidigt som utbudet berikas och i ökad omfattning blir tillgängligt för publiken. Till exempel ingår publikens förbättrade möjligheter att på webben och i mobilen ta del av Sveriges Radios arkiv.

Ett omfattande arbete med omstrukturering av Sveriges Radios webbpubliceringar har inletts. Avsikten är att göra webben mer överskådlig och lätnavigerad och ge högre prioritet åt uppdatering och nyheter/aktualiteter på förstasidan. Samtidigt har en övergång till så kallad följsam design påbörjats. Det innebär att publiceringar görs med *en* teknik, oavsett om plattformen för publicering är webb, mobil, surfplatta etc. Innehållet på webbplatsen anpassas efter besökarens plattform.

5.6 Speglingskraven i programbeställningarna

Att mångsidigt och relevant skildra och granska det svenska samhället ur olika perspektiv ligger i journalistikens grund. Nästan all produktion i Sveriges Radio omfattas av olika krav på speglingskraven, sociala skillnader, geografisk spridning, jämställdhet, etnicitet och kulturell mångfald, livsåskådning, funktionsnedsättning, sexuell läggning samt ålder.

Kravet på speglingskraven finns formulerade i styrdokument för nyhets- och programverksamheten och konkretiseras i uppdrag och beställningar. Sveriges Radio finns idag på 43 orter i landet. Den bredden gör det möjligt att nå och spegla företeelser och människor från hela landet. Sveriges Radio har också uppmärksammat det globala perspektivet och dess påverkan på de nationella och lokala sammanhangen.

Speglingskraven i programbeställningarna

Speglingen ur olika aspekter säkerställs genom att kraven skrivs in i programbeställningarna till redaktioner och kanaler. Kraven i beställningarna följs upp genom kontinuerlig återkoppling inom respektive redaktion samt i årliga uppföljningsmöten med beställare och ansvarig chef. Här följer några exempel på hur speglingskraven formuleras i programbeställningarna:

- *Junior i P4*, nyhetsprogrammet för barn som sänds från Växjö: Programmets uppdrag är att spegla hela landet (och världen!). Ett återkommande inslag är juniorkorrar från olika delar av Sverige som rapporterar om något som hänt i just deras del av landet och i deras värld.
- *Studio Ett* i P1: Andra orter än Stockholm ska stå för en betydande del av innehållet. Perspektiv, ämnen, vardagsröster och experter från olika delar av landet ska med självklarhet inkluderas i sändningen. De medverkande ska ha jämn könsfördelning och i programmet ska det märkas att en stor del av Sveriges befolkning har invandrarbakgrund.
- *Nya Vågen*: För att bättre skildra och spegla de kulturevenemang och kulturdebatter som pågår i hela Sverige ska Nya Vågen nio gånger per år sändas från Göteborg och Malmö och fyra gånger per år sändas från Umeå/Luleå.
- *P2 Live*: P2 ska i sina livevällar spegla konserter och festivaler från hela landet, utöver sändningar från konserthus, operahus och scener i Stockholm.

Från och med 2013 förstärks speglingskraven i alla programbeställningar.

Organisation och sätt att arbeta

Sedan 2011 har programverksamheten i Sveriges Radio verkat i en ny och decentraliseringad områdesorganisation. Syftet med denna förändring var att skapa bättre möjligheter till publicistisk samverkan mellan kanaler och redaktioner. Nya samarbetsformer har utvecklats som i sig skapat bra förutsättningar för spegling av hela landet i utbudet.

Den tekniska utvecklingen och en medveten publicistisk satsning har gjort det möjligt för Sveriges Radios reportrar att spela in, redigera och sända från i stort sett vilken plats som helst i Sverige. Detta har gett nya förutsättningar att skildra människors vardag även utanför de orter där Sveriges Radio har redaktioner.

Ett effektivt sätt att spegla händelser och företeelser på olika platser samtidigt är genom Reporternätverket, ett organiserat samarbete med Sveriges Radios 35 nyhetsredaktioner fördelade över hela landet. Förhållanden och skeenden kan förmedlas och jämföras vilket ger en bra bild över samhällets likheter och olikheter.

Lunckeot i P1 sänder varje dag en översikt med lokala nyheter som produceras av de lokala kanalerna. Det blir ett nyhetssvep med knappt tusen lokala nyheter över året. I P1:s och P4:s Ekosändningar finns också lokala inslag och telegram producerade ute i landet.

Elva reportrar och tre researcher, som gör inslag till nyheter och program i rikskanalerna, har sin arbetsplats utanför Stockholm, med placering i Malmö, Göteborg, Jönköping, Växjö, Örebro, Umeå och Luleå.

Här och nu

Under 2012 har alla Sveriges Radios kanaler och redaktioner varit engagerade i projektet ”Här och nu”. Avsikten har varit ”att skildra och granska den stora mångfalden av levnadsvillkor som finns i det svenska samhället, baserade på t ex skilda ekonomiska, sociala, kulturella och etiska förutsättningar. Vi ska ge en mer heltäckande nutidsbild av hur människor i Sverige lever”.

Här följer ett axplock av vad som gjorts inom ramen för ”Här och nu”:

- En reportageserie med hundra personporträtt producerades av de lokala kanalerna i Sydöstra Sverige. I reportagen skildrades inkomstförhållanden, boende, etnisk mångfald, barnfattigdom med mera, och människor som vanligtvis inte hörs i radio kom till tals.
- P4-kanalerna Göteborg, Väst, Sjuhärad och Skaraborg bildade en gemensam grupp av reportrar med uppgift att ge dokumentära bilder av levnadsvillkoren för människor i västra Sverige. Målet var att ingen intervjuad skulle ha medverkat i medier tidigare.
- De lokala kanalerna i Södra Norrland och Bergslagen samlade in 120 röster från de fyra länen som fick dela med sig av sina livsberättelser i en publikinteraktiv serie. Ingen hade tidigare medverkat i radio.
- De lokala kanalerna i Skåne, Halland och Blekinge granskade strandskyddet kring kustremsan från norra Halland till Blekinge i söder.
- I ”Skånska liv” och ”Skånska hem” skildrades landskapets mänskliga mångfald. En mängd jämförelser gjordes utifrån SCB-materialet mellan åren 1990 och 2012. Omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning granskades i kommunerna.
- Kanalerna i Mälardalen satsade på dokumentärer och reportage kring människoöden och företeelser som Stockholms hemlösa, unga bönder på Gotland, döende bruksorter med mera.
- I Norr valde kanalerna att i hög grad göra publiken medskapande. Det blev nya röster från kaféredaktion i Vännäs, eritreaner i Junsele och simultanöversättningar i direktsändning.

- Ekot satsade på resor i Lubbe Nordströms spår (skildringarna av ”Lortsverige” 1938) med resor till Katrineholm, Eskilstuna, Borlänge och Linköping. I nyheter och reportage fick lyssnarna följa med till områden runt dessa städer, med en stor andel invånare som lever i arbetslöshet, där många unga saknar utbildning och med flyktinginvandrare som inte kan läsa eller skriva.
- Ekot skildrade tillvaron för hundratals ensamkommande barn och ungdomar som lämnat sina boenden för att hålla sig gömda undan utvisning – ett liv med tunnelbanetågen som sovplats. Lyssnarna fick höra resonemangen bland boende i Vallentuna och Mockfjärd om hur bostadsfrågan för ensamkommande barn och ungdomar kan eller inte kan lösas.
- Sisuradion inledde under hösten en programserie om de finska invandrarna på 70-talet genom att följa deras liv idag, med tillbakablickar på alltifrån skola till arbets- och familjeliv under årtionden i Sverige.
- SR International skildrade Sverige som attraktivt invandringsland för invandrare från Väst- och Östeuropa, hur dessa togs emot och bemöttes samt deras erfarenheter av Sverige som gradvis förändrades.

P4 Gävleborg har gett 57 röster, som tidigare inte hörts i radion, utrymme att berätta om sitt liv i länet och därmed ge en tydligare, sannare och framförallt en mer mångfasetterad bild. Lyssnarna har fått ta del av andra Gävleborgares livsöden, glädjeämnen, drömmar och perspektiv, till exempel om hur man, kanske som flykting undan krig, hamnade i Delsbo.

Program i rikskanalerna som speglar hela landet

Samtliga program från Samhällsredaktionen speglar hela landet i all dess mångfald. Stor vikt har under året lagts vid att ta hjälp av lyssnarna med att formulera frågorna för att öka graden av angelägenhet.

P1 har sändt flera program som är resultat av samarbeten mellan redaktioner i Stockholm och lokala kanaler, till exempel:

- I *Tendens* serie om ”Min skog” och ”Vems är skogen?” berättades om känslor och relationer till skog och till den egna marken.
- *Tendens* sände från Pajala kommun där jakten på arbetskraft och stigande bostadspriser blivit en del av vardagen. Detta har granskats och speglats på många sätt, bland annat i en sju timmar lång direktsändning på meänkieli och svenska.
- I *Barnen* sändes fyra reportage i serien ”Barnen bakom siffrorna”, som skildrar barnens verklighet med anledning av en omdiskuterad rapport om barnfattigdom.
- Gudstjänsterna ger en bild av det religiösa livet runt om i Sverige. I programmen *Helgmål* har lyssnarna möjlighet att höra sin egen lokalt inspelade kyrkklocka ringa i P1. De medverkande i *Tankar för dagen* kommer från hela Sverige och ger sina reflektioner utifrån sin specifika horisont i *P1 Morgen*.

Ekonomiprojektet, som beskrivs i avsnitt 5.5, har gett många inslag i rikssändningar som speglar förhållanden i olika delar av landet.

I *Sportextra* speglas dagligen sporthändelser från hela landet. Redaktionen har 13 medarbetare spridda över hela landet som rapporterar från idrottshändelser och idrottsevenemang från sitt bevakningsområde. Sport sänds numera inte enbart i FM utan mycket sänds också via webben där hela matchomgångar eller annan direktsänd sport från hela landet levereras till lyssnarna.

Kulturredaktionens debattprogram *Nya Vågen* sänds numera varannan vecka från orter utanför Stockholm: Malmö, Göteborg, Luleå och Umeå.

Vetenskapsredaktionen i P1 produceras i Uppsala men hämtar sina experter från alla svenska lärosäten, framförallt från de större universiteten i Uppsala, Göteborg, Lund, Stockholm och Umeå. Redaktionen har förstärkts med en medarbetare i Lund och en i Umeå vilket gjort att bevakningen och medvetenheten om vad som sker vid dessa lärosäten har ökat.

P4 Extra produceras i Stockholm men speglar i stor utsträckning hela landet. I programmet medverkar regelbundet reportrar från olika delar av landet, och även när programledare sitter i Stockholm finns ofta intervjuade personer och andra gäster i lokala kanalers studior. I programmet *Vaken med P3 och P4* speglas hela landet varje natt genom lyssnarkontakt, nyheter och trafik/service till lyssnarna. I P4 sänds lyssnarnas största ring in-program *Ring så spelar vi* med cirka 1,5 miljoner lyssnare varje lördagsmorgon – från norr till söder skapas bilder av livet i de svenska hemmen genom programmet.

SR Musik gör programmen *Folke* och *Felicia* som speglar hela landet genom inslag från lokala kanaler som sänds rikstäckande i P2.

Lokala kanalers medverkan i riksprogram

Sveriges Radios lokala kanaler producerar och sänder dagligen program och nyheter från norr till söder. De 25 kanalerna speglar sina respektive sändningsområden utifrån P4-updraget. Kanalerna är flexibla och ständigt redo att anpassas efter nyhetshändelser. Beredskap finns för att kanalerna ska vara på plats och sända själva och/eller bistå vid rikssändningar alla dagar dygnet runt. Här några exempel från 2012 års lokala verksamhet:

- P4 Väst har haft en speciell bevakning kring SAAB som genererat inslag i en rad riksprogram.
- P4 Jämtland har samarbetat med programmet *Kaliber i P1* kring granskningen av arbetsmiljön på polismyndigheten.
- P4 Kronoberg och andra lokala kanaler medverkade för andra året i en serie på åtta avsnitt i *Kluvet Land* i P1 om det splittrade Sverige, skillnaden mellan stad och land.
- P4 Örebro producerar *Samtal i P1*. Programmet speglar många delar av landet genom personer som vanligen inte kommer till tals.
- P4 Värmland gör programmet *P4 Granskar* och har bland annat speglat den infekterade vargfrågan som berör många olika delar av landet.
- P4 Uppland samordnar *P4 Dokumentär* som speglat Sverige på en mängd olika plan. Programmet har i år rört sig mellan Göteborg, Skåne, Nyköping, Vilhelmina, Stockholm och Småland. Dokumentärerna har bland annat handlat om utbredningen av drogen GHB i Lindome, om glasrikets avvecklande i Småland, om en konstnär i de värmländska skogarna och om unga män i Vilhelmina som blir kvar trots arbetsbrist.

55 procent-målet

Den andel av allmänproduktionen i SR:s rikssändningar som produceras utanför Stockholm ska uppgå till minst 55 procent.

(Anslagsvillkor för Sveriges Radio 2012, § 12)

Andel allmänproduktion utanför Stockholm 2010 - 2012

	Egen produktion		Produktionsbolag		Timmar totalt	55 %-mål
	Stockholm	utanför Stockholm	Stockholm	utanför Stockholm		
2010	6 909	9 983	1 433	1 057	19 382	57%
2011	6 997	9 881	1 498	992	19 369	56%
2012	6 978	10 078	1 561	920	19 537	56%

I allmänproduktion ingår FM-sändningar dag- och kvällstid i Sveriges Radios riks kanaler:

- P1 – Samtliga programområden¹⁷, exklusive nyheter och sport.
- P2 – Alla sändningar på dags tid med undantag av levande musik producerad i Stockholm, inklusive sändningar på nationella minoritetsspråk, men exklusive sändningar på invandrarspråk.
- P3 – Samtliga programområden¹⁷, exklusive nyheter och sport.
- P4 – Riksutbudet¹⁸ exklusive nyheter och sändningar från Radiosporten.

Huruvida en produktion hör till orter utanför Stockholm avgörs med följande kriterier:

- Programmet läggs ut på en redaktion utanför Stockholm.
Exempel: *Ligga med P3* som beställs från Område Syd.
- Programmet läggs ut på ett produktionsbolag utanför Stockholm.
Exempel: *OBS* som beställs från Umami Produktion i Malmö.
- Programmet läggs ut på en redaktion i Stockholm, men i programbeskrivningen anges explicit att programmet helt eller delvis ska produceras av medarbetare utanför Stockholm eller ha ett innehåll som helt eller delvis speglar Sverige utanför Stockholm.
Exempel: *Musikguiden i P3: Sommarsession* produceras av ett produktionsbolag med säte i Stockholm, men spelar in på sex olika musikfestivaler runt hela Sverige och speglar aktivt det unga kulturlivet utanför huvudstaden.
- Exempel: *P2 Live* beställs av SR Musik i Stockholm, men med vidareutlägg till de största musikstäderna i Sverige: Göteborg, Malmö, Umeå och Växjö.
- Beställaren bedömer att programmet innehåller material som speglar Sverige utanför Stockholm.
Exempel: *P4 Dokumentär* projektleds från SR Uppland men programmen produceras av olika lokala kanaler i landet och av externa produktionsbolag.

¹⁷ De programområden som ingår i begreppet allmänproduktion är Samhälle, Livsstil, Kultur, Underhållning, Musik samt Service. Nyheter och Sport ingår inte.

¹⁸ Riksutbudet är det som sänds i P4 över hela riket, alltså ej lokala kanalers sändningar vardagar.

5.7 Mångfald i programproduktionen

5.7.1 Utomståendes medverkan

SR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Vid sidan om en betydande egen programproduktion ska utläggningar, samarbetsprojekt och inköp av program bidra till denna variation liksom utomståendes medverkan i den egna programproduktionen.

(Sveriges Radios sändningstillstånd 2010–2013, § 17)

Sveriges Radio är en av landets största arbetsgivare för kulturarbetare och journalister. Varje år bidrar en stor mängd externa medarbetare till att bredda mångfalden i programutbudet. De är musiker, skådespelare och andra kulturarbetare, men också specialister inom olika områden, externa producenter, frilansjournalister och produktionsbolag. Samtidigt som Sveriges Radio erbjuder uppdrag och arbete bidrar de medverkande till kvalitet i programmen.

Mångfalden yttrar sig på olika sätt och olika tydligt i olika delar av produktionen. En övervägande del av Sveriges Radios samlade utbud är moderna nyhets- och aktualitetsflöden som produceras av företagets redaktioner i hela landet. Utvecklingen gör att dessa produktioner görs av allt mer specialiserade medarbetare i integrerade redaktionella nätverk för att stärka kvaliteten på ett effektivt sätt.

I denna verksamhet bidrar utomstående som särskilda resurser i den integrerade produktionen för att skapa ökad kvalitet, men inte mätbar kvantitet, på grund av produktionens integrerade särart.

I andra och mindre delar av utbudet finns en mer traditionell tablålagd programradio där det är tydligare hur utomstående medverkande och bolag berikar i både kvantitativ och kvalitativ bemärkelse.

I båda produktionsformerna bidrar utomstående med stora värden i form av kreativitet och kvalitet. Sveriges Radio slår vakt om och är beroende av denna mångfald för en fortsatt positiv utveckling.

I många redaktioner är programanställda medarbetare viktiga personer som bidrar med både för djupning och bredd, ofta inom olika specialområden eller med speciella bevakningsuppdrag. Formerna för utomståendes medverkan varierar. Ett antal av Sveriges Radios programuppdrag läggs ut på externa produktionsbolag som levererar färdiga program. Flera välkända programledare och radioprofiler arbetar också via större eller mindre bolag. Populära *Melodikrysset* och *Da Capo* produceras av Anders Eldemans bolag. Ofta anlitade programledare, till exempel Alexandra Pascalicou, Henrik Torehammar, Johanna Koljonen, Ulf Elfving, Tomas Tengby, Anna Mannheimer, Anders Jansson och Johan Wester engageras via bolag.

För kulturprogrammen är utomståndes medverkan nödvändig för att ge lyssnarna bredd, specialistkunskaper och en mångfald av röster och synpunkter. Program som *Bokcirkeln*, *Nya Vågen*, *Lundströms bokradio*, *Kulturdokumentären* och *Dagens dikt* är alla beroende av de många författare, regissörer, konstnärer, debattörer med flera som bidrar till och medverkar i programmen. Minst hälften av Radioteaterns pjäser görs av utomstående regissörer och dramatiker. Radioteatern är också varje år uppdragsgivare för en lång rad skådespelare.

I program som *Tendens* och *Barnen* är bidraget från frilansmedarbetare viktiga och i P1:s livsåskådningsprogram, såsom *Tankar för dagen*, *Vid dagens slut*, *Gudstjänsten* och *Filosofiska rummet*, engageras många röster från olika delar av samhället. Likaså skulle inte Sveriges Radios musikredaktion kunna ge specialisering och ett rikt musikutbud utan medverkan från producenter

och kulturarbetare utanför radiohusen. Här finns programexempel som *Det svenska dj-undret* i P3, *Tonsättarpappor* i P2, *Drömmen om hundramannaorkestern* i P2 och *Med örat mot ...* i P3.

Även i de 25 lokala P4-kanalerna är medverkan från utomstående viktig för mångfald och variation i utbudet. I P4 Kalmar medverkar regelbundet en arkeolog från Länsmuseet och en frilansjournalist med expertkunskaper om EU. P4 Stockholm ger föräldrar råd om barn med hjälp av barnmorskan Louise Hallin och psykologen Malin Alfvén. P4 Västmanland sänder *Ordförrådet* och *Tänkvärt* där kulturarbetare och andra personligheter från länet medverkar.

Också lokala produktionsbolag levererar program, serier eller speciella bevakningsuppdrag till de lokala P4-kanalerna. I Halland bidrar det lokala produktionsbolaget KommuniKathinka med 35 reportage till förmiddagsprogrammet. Programmen *Sportsnack* och *Tre kvart med Jocke* i P4 Östergötland görs av externa produktionsbolag. I P4 Kristianstad bidrar en lokal kulturarbetare med åtta veckors *Sommar-förmiddag* och i P4 Jönköping heter den externa sommarsatsningen *Danielsson&Hagberg*.

Den gemensamma P4-satsningen *P4 Dokumentär* får också åtskilliga bidrag från externa frilansjournalister, som programmen ”Kaffe, metadon och sisterskap” av Gunilla Kracht, ”Monica och de Sydowska morden” av David Rune, ”Jag är min diagnos” av Karine Mannerfeldt och ”När glasugnen släcks” av Simon Moser.

Musikermedverkan från alla slags musikgenrer är förstås också nödvändigt i Sveriges Radios stora produktion av livemusik, alltifrån de stora operainspelningarna till vis-, pop- och rockartister som spelas in på mindre musikscener och stora festivaler runtom i Sverige.

Sveriges Radio köper av externa bolag såväl färdiga sändningsklara programserier som enstaka program inom de flesta genrer och till de flesta kanaler inom företaget. Det som inte läggs ut på externa producenter är rena nyhetssändningar eller kompletta nyhetsprogram då dessa uteslutande produceras av interna redaktioner.

Sveriges Radio har under 2012 samarbetat med många olika produktionsbolag och här följer några axplock ur den gedigna flora av externt producerade sändningsklara programserier som sänds i Sveriges Radio under året:

- A-One Produktion AB har producerat ungdomsprogrammen *P3 Star*, *P3 Spel*, *P3 Browser* och *P3 Sommarsession*. Bolaget har också producerat webbinnehåll till P3 och porträttprogram till programserien *Svenska Storheter*.
- Dokumentärserien *OS som förändrade världen* och *Dejting i P1* med Nour El-Refai skapades av Basta Produktion HB
- Programserien *Medierna*, som sänds varje lördagsförmiddag i P1, produceras av Tredje Statsmakten Media AB
- Produktionsbolaget Filt AB har bland annat producerat *Stil i P1*, *Eldorado*, *Upploppet*, *Verkligheten* och *Kropp & Själ*.
- Produktionsbolaget Munck AB har bland annat producerat humorserien *Lilla Al-Fadji*, *Ligga med P3*, *Meny i P1*, *Sommarfesten*, *Institutet* samt inslag till barnprogrammet *Junior i P4*.
- Svenska Medietjänster AB har bland annat producerat programserierna *P4 Premiär*, *Plånboken i P1*, *Hultling och Röör i P4* och *Ulf Elfving möter*. Svenska Medietjänster AB producerade även finalen av programmet *Svensktoppen nästa* som sändes inför publik på Liseberg i Göteborg.
- Produktionsbolaget Massa Media i Piteå AB har bland annat producerat reseprogramserien *P3 Planet*, *Guldklaven*, *Hallå P3 Sommar*, *Musikguiden* och *P4 Dans*.
- Firma Klippan Produktion producerade matprogramserien *Meny med Mustafa Can*.

- Libeck Lindahl Produktion AB skapade tio program av musiktävlingsprogrammet *Bit för bit med Loa Falkman* som sändes i P2 på lördagar under sommaren.
- Programserierna *Vetenskapsradion Forum* och *Vetenskapsradion Historia* producerades av Prata AB.
- *Mysterier i Blekinge* har producerats av firma Hans Törnblad.
- Lokatt Media HB har skapat *Stadens Musik – fem afrikanska städer* och *Mellansnack med Emil Jensen*.
- Beppo Ljudproduktion har för P3 producerat humorprogramserien *Cirkus Kiev*.
- *John, Paul, George och Ringo – 50 år med the Beatles* är en programserie som sänds i P4 och är gjord av Olander Music & IT AB.
- *Vi värlänningar* är en programserie som sänds i P4 Värmland och som köpts av Ekonomisk Förening Kontoret Mediabyrå Karlstad.
- Rundfunck Media AB producerade programserien *Det svenska dj-undret*
- Företaget Carl Wisborg AB producerade bland annat sommarprogrammen *Allsång i Gränna hamn* för Sveriges Radio P4 Jönköping.
- Malmöföretaget Umami Produktion AB har under 2012 producerat programserien *OBS* som sänds i P1.
- Programserien *P3 Dokumentär* har producerats av bland annat Tredje Statsmakten Media AB, A-One Produktion AB, David Mehr Produktion och Bang Ljudproduktion.
- Produktionsbolaget Tintenfisch producerade under året *Ström i P2*, en programserie med elektronikamusik.
- Massa Media har producerat Språkinformation från Finland med Johanna Koljonen och Thomas Lundin i tio delar åt SR Sisuradio.
- Firma John Kuoljok producerade lulesamiska sändningar åt Sameradion.
- Barnprogram i Sameradion producerades av Driva Produktion.

Utomståendes medverkan i Sveriges Radio 2010-2012 i mnkr

Medverkande och programanställda inom produktionen	2010	2011	2012	2013
Medverkande	50,2	47,4	53,7	
Programanställda	106,2	97,5	90,5	
Summa	156,4	144,8	144,3	
<hr/>				
Andra slags produktionssamarbeten				
Svenska				
Produktionsutläggningar	178,4	180,9	187,7	
Samproduktioner	1,6	2,2	2,1	
Förvärv av sändningsrätter	1,5	0,0	0,0	
Summa	181,5	183,0	189,8	
Totalt	337,9	327,9	334,1	
<hr/>				
Sveriges Radios kostnader för musikrättigheter	114,9	121,1	121,9	
Totalt utomståendes medverkan	452,8	449,0	456,0	

Programbolagen SR, SVT och UR har gemensamma definitioner av begrepp inom programverksamheten och för redovisningen av kostnader, i syfte att öka jämförbarheten mellan bolagens public service-redovisningar under tillståndsperioden. Detta innebär att jämförbara mått för utomståendes medverkan redovisas.

Tabellerna är jämförbara på en övergripande nivå. Bolagen har delvis olika innehåll i de underliggande kategorierna. Sveriges Radios definition av produktionsutläggning bestäms av om det är en juridisk person som utfört uppdraget. Av den totala kostnaden för produktionsutläggningar betalas cirka 35 procent till enmansbolag.

Under 2012 uppgick utomståendes medverkan till 456 mnkr, inklusive musikrättigheter.

Utomståendes medverkan exklusive musikrättigheter uppgick till 334,1 mnkr. Målet ligger i huvudsak på samma nivå som 2009, vilket för 2012 innebär 317,8 mnkr. Det högre utfallet hittills under innevarande tillståndsperiod beror på de tidsbegränsade särskilda satsningar som görs.

Mer än hälften av Sveriges Radios utbud består av musik. Kostnaderna för musikrättigheter utgör också en betydande del av programkostnaderna. Det är pengar som betalas ut till upphovsrättsorganisationerna STIM, IFPI och SAMI och som kommer kompositörer, textförfattare, musikförläggare och artister tillgodo. Under 2012 betalade Sveriges Radio 121,9 mnkr för musikrättigheter.

Kostnaderna för medverkande och programanställda sammantagetet 2012 var i nivå med år 2011. Det har skett en förskjutning från programanställda till medverkande. Minskningen mellan 2010 och 2011 beror på att Sveriges Radio i större utsträckning använde visstidsanställning.

Antal arvoderade medverkande i Sveriges Radio 2010-2012

År	2010	2011	2012	2013
Antal	2 600	2 928	2 745	

Tabellen visar antalet arvoderade medverkande, exklusive programanställda. Medverkande som deltar i flera program är i tabellen redovisade endast en gång. Utöver dessa medverkar en mängd experter, företrädare för organisationer och företag, politiker med mera i Sveriges Radios kanaler utan att de arvoderas.

Antal anlitade bolag för programproduktion i Sveriges Radio 2010-2012

	2010	2011	2012	2013
Stockholm	1 102	1049	1079	
Berwaldhallen	137	122	149	
P4 Blekinge	17	18	20	
P4 Dalarna	24	18	17	
P4 Gotland	14	15	19	
P4 Gävleborg	32	34	24	
P4 Göteborg	224	250	245	
P4 Halland	29	24	23	
P4 Jämtland	22	31	36	
P4 Jönköping	25	26	32	
P4 Kalmar	29	33	30	
P4 Kristianstad	36	41	37	
P4 Kronoberg	57	49	51	
P4 Malmöhus	166	189	187	
P4 Norrbotten	102	99	50	
P4 Sjuhärad	16	18	18	
P4 Skaraborg	40	46	37	
P4 Stockholm	98	136	123	
P4 Sörmland	17	18	18	
P4 Uppland	61	115	89	
P4 Värmland	39	34	29	
P4 Väst	30	25	32	
P4 Västerbotten	49	59	56	
P4 Västernorrland	26	29	34	
P4 Västmanland	33	26	19	
P4 Örebro	42	41	35	
P4 Östergötland	30	25	25	
SR Programteknik	9	15	11	
Total	2 506	2 585	2 525	

Tabellen visar antalet anlitade bolag per redaktion. Några bolag har anlitats av flera redaktioner vilket innebär att de i tabellen förekommer på flera ställen. Om beställningarna från flera redaktioner enbart räknas en gång blir summan anlitade bolag 2 038 (1 998 år 2010 och 2 047 år 2011).

Mängden produktioner skiljer mellan bolagen, några har levererat många program/serier medan andra endast haft enstaka programuppdrag. Merparten av anlitade bolag är enmansbolag. Till de största leverantörerna av program hör Filt AB, A-One Produktion AB, Massa Media AB, SMT Radio AB och Produktionsbolaget Munck AB som sammanlagt sysselsätter ett 70-tal personer.

För de olika formerna av utomståendes medverkan samt musikrättigheter använde Sveriges Radio således 456 mnkr

5.7.2 Samarbete med kulturinstitutioner

SR ska, själv och i samarbete med utomstående producenter och utövare i det svenska kulturlivet, svara för en omfattande produktion av kulturprogram.

SR ska göra föreställningar, konserter och andra kulturhändelser tillgängliga för hela publiken genom samarbeten med kulturinstitutioner samt fria kulturproducenter på skilda kulturområden i hela Sverige.

(Ur Sveriges Radios sändningstillstånd 2010–2013, § 12)

Två av Sveriges Radios långkörare fyllde 75 år under 2012. Det var *Ekot* och *Dagens Dikt*. Programmen är kanske varandras ytterligheter, men båda programmen valde att samarbeta med kulturinstitutioner i samband med sina jubileer. Ekoredaktionen genomförde seminarier och direktsände *Dagens Eko kvart i fem* från Stadsbiblioteket i Malmö och från Kulturhuset i Luleå. Kulturredaktionen samarbetade med kulturhuset Moriska Paviljongen i Malmö i samband med *Dagens Dikts* jubileum.

Under hela året samarbetade Radioteatern, P4 Gävleborg och Folkteatern i Gävle i ett projekt med anledning av Strindbergsåret. Sammanlagt spelades 31 Strindbergspjäser upp för lika många lyssnargrupper och efter genomlyssningen ledde Folkteatern ett samtal om föreställningen. P4 Gävleborg spelade in samtalens, och de sändes därefter i samband med att föreställningen sändes i P1. En kortare version av samtalens sändes dessutom på fredagarna i P4 Gävleborg.

I samarbete med kulturinstitutioner räknar Sveriges Radio in alla kulturproducerande institutioner och aktiviteter som får statligt stöd, landstingsstöd eller kommunalt stöd, till exempel opera- och teaterinstitutioner och de statligt finansierade symfoniorkestrarna samt även musikanordnare som länsmusiken och musikhögskolorna liksom fria kulturgrupper. Till kulturinstitutioner räknar Sveriges Radio även bibliotek, museer och kulturföreningar samt sändningar från eller inspelningar vid festivaler.

Samarbeten i P1

- *Filosofiska rummet* sände under året inför publik från Lunds universitet, Dunkers kulturhus i Helsingborg, konstmässan Supermarket på Kulturhuset i Stockholm, Göteborgs stadsteater och Dramaten i Stockholm. Ämnena varierade från ”I evighetens väntrum – hur förhåller vi oss till ändligheten?” till ”Om kapitalism och konsumism – Vilken makt har individen över ekonomin?”
- Sveriges Radios Samhällsredaktion, Radioteatern, Radiokören och Dramaten har samarbetat vid tre tillfällen under året. Det första samarbetet var en specialproducerad kväll som innehöll debatt om klassbegreppet, uppspel av Radioteaterns dramatisering av boken ”Yarden” och poesiläsning, allt tillsammans med publik. En andra kväll handlade om fattigdom och P1-dokumentären ”Ingen är vän med en fattig” spelades upp för publik i Målarsalen. Därefter fick publiken ta del av nyskriven dramatik baserad på de kommentarer och den debatt om fattigdom som följt efter sändningen av dokumentären. Ekonomi stod i fokus den tredje kvällen under temat ”De misslyckade konsumenternas afton”. Kvällen tog sin utgångspunkt i den världsekonomiska krisen. Här gavs föreställningen/debatten ”Spelet om världens framtid”, Radiokören framförde ”Rekviem för en demonstrant” och *Filosofiska rummet* anordnade ett filosoficafé med publiken som deltagare.
- P1 Dokumentären ”En promenad på gott & ont” arbetades fram i samarbete med Unga Riksteatern.
- Varje år sänds ett flertal musikgudstjänster från olika kyrkor runt om i Sverige.

- Kulturredaktionen samarbetade med Musik & Teatermuseet i Stockholm om tre teatersamtal inför publik.

Samarbeten i P2

- *Art's Birthday Party* är en manifestation för det senaste inom experimentell musik, elektronika och klubbmusik och har blivit ett populärt evenemang i Stockholm, där festen görs i samarbete med Södra Teatern. *Art's Birthday Party* är initierat av EBU:s Ars Acustica-grupp och sänds över Europa.
- I samarbete med Uppsala Konsert & Kongress sändes dels en konsert med Kronos Quartet, mottagare av Polarpriset 2011 och ett ”Sjostakovitj-maraton”, då Brodskykvartetten spelade Sjostakovitjs samtliga stråkkvartetter under en helg.
- *Jazzkatten*, Sveriges Radios jazzgala med pris till årets mest framgångsrika jazzmusiker, genomfördes i samarbete med jazzklubben Fasching i Stockholm.
- Jazzfestivalen ”Sandviken Big Band Bang, i folkmun mer känd som Bangen.
- Folk- och världsmusikgalan i Malmö genomfördes i samarbete med Malmö Konserthus och Musik i Syd.
- Final i tävlingen för unga solister som Sveriges Radio gör i samarbete med Kungliga Musikaliska Akademien, Musik i Syd och Göteborgs Symfoniker. Publik i radio och på plats i Berwaldhallen röstade vid sidan av juryn fram sin favorit av de tre finalisterna.
- Tre av Sveriges Radios direktsända operor ingick i EBU:s operasäsong. Alla tre sändes i samarbete med operahus i Sverige:
 - Richard Wagners ”Parsifal”, direktsändning från premiären vid Malmö Opera
 - Antonín Dvořáks ”Rusalka”, direktsändning från premiären vid Göteborgsoperan
 - Giuseppe Verdis ”Maskeradbalen”, direktsändning från premiären vid Kungliga Operan i Stockholm.

Samarbeten i P3

- P3 hade ”festivalsändningar” från sex musikfestivaler i Sverige, bland annat Way Out West i Göteborg, Peace and Love i Borlänge, Göteborgs Kulturkalas och Pride-festivalen i Stockholm.
- P3 samarbetade med Palladium i Malmö om P3:s Humorfestival.
- Inom ramen för *Musikhjälpen* samarbetade P3 med Stora Teatern i Göteborg om en direktsänd konsert.

Samarbeten i P4

- P4 Dalarna samarbetade med flera festivaler under året, bland andra Musik vid Siljan och Rockstad Falun.
- P4 Värmland samarbetade med Värmlands Museum i programmet *Gissa Prylen*. Personal från museet har berättat om tingens historia och hur de används.
- Tillsammans med Örebro Stads sommarscen sände P4 Örebro uppläsningar av Hjalmar Gullberg-dikter.
- P4 Sjuhärad sänder regelbundet från Kulturhuset i Borås. Författare som ska föreläsa senare under kvällen intervjuas inför publiken.
- P4 Jönköping samarbetade med Fest i Grevskapet i samband Allsång i Gränna hamn.
- Tillsammans med Regina Teatern i Uppsala sände P4 Uppland lunchmusik.

- P4 Gotland producerade tillsammans med Länsteatern en julkalender som blev både radio och teaterföreställning.
- P4 Gotland samarbetade också med Gotlandsmusiken och deras konsertserie.
- P4 Uppland anordnade tillsammans med Uppsala Stadsteater en mediepolitisk debatt i samband med uppförande av pjäsen Fursten.

Samarbeten med kulturinstitutioner, antal utsändningar och timmar

Antal utsändningar	2010	2011	2012	2013
Rikskanaler	675	639	829	
Lokala kanaler	2 078	1 972	1 739	
Webb	30	9	29	
Totalt	2 783	2 620	2 597	

Timmar	2010	2011	2012	2013
Rikskanaler	930	1 013	1 054	
Lokala kanaler	878	888	746	
Webb	42	14	31	
Totalt	1 850	1 915	1 831	

Programbolagen SR, SVT och UR har gemensamma definitioner av begrepp inom programverksamheten och för redovisningen av kostnader, i syfte att öka jämförbarheten mellan bolagens public service-redovisningar under tillståndsperioden. Detta innebär att jämförbara mått för samarbete med kulturinstitutioner redovisas.

5.8 Det mångkulturella Sverige

SR ska tillhandahålla ett mångsidigt utbud. Det utländska programutbudet ska spegla olika kultukretsar och innehålla program från olika delar av världen. Program om och från de nordiska grannländerna ska sändas i syfte att stärka den nordiska kulturgemenskapen.

(Sveriges Radios sändningstillstånd 2010–2013, § 12)

”Mångfald berikar utbudet, tar vara på resurser, ökar tolerans och motverkar fördomar. Sveriges Radios uppfattning är att mångfalden i samhället speglas bäst om de olika mångfaldsområdena ingår i alla typer av program”. (*Ur Sveriges Radios mångfaldspolicy*)

Sverige är ett mångkulturellt samhälle med cirka 1,4 miljoner invandrare. Det avspeglar sig också i den mångfald av röster som dagligen hörs i programmen. Sveriges Radios strävan är att det mångkulturella Sverige ska ingå som en naturlig del av programutbudet. Men det hindrar inte en stor variation och bredd av enskilda program och kanalsatsningar. Här ett axplock ur utbudet nationellt och lokalt under 2012.

Rekrytering/arbetsmetoder

Sveriges Radio arbetar kontinuerligt med att utbilda personalen i mångfaldsfrågor. Strävan har varit att bredda kunskap och erfarenhet genom att aktivt rekrytera tillsvidareanställda, vikarier, praktikanter, programanställda och produktionsbolag med annan bakgrund än svensk.

Redaktionerna arbetar också sedan flera år tillbaka med mätbara mål för medverkan både i nyheter och program.

Utbildningsprojektet ”SR Komet” som genomfördes 2011 har medfört att Sveriges Radio har tillgång till fler tvåspråkiga personer med journalistkompetens. De har bidragit i minoritets-språksredaktionernas programverksamhet under 2012.

Kanaler och redaktioner med särskilda program

På Sveriges Radio finns redaktioner vars arbete genomsyras av mångkultur och mångfald: Sameradion, SR Metropol, SR Sisuradio, SR International och Din Gata. Genom samarbeten inom Sveriges Radio hörs röster från dessa kanaler även för en bredare publik i andra program och kanaler.

Musik

Musik är i hög grad gränsöverskridande. *Felicia*, *Kalejdoskop*, *Världens liv* och *Önska* är exempel på program som speglar Sveriges rika musikliv med betoning på musik från världens alla hörn spelad av musiker från hela världen. *P2 Världen* är den webbkanal som bygger på musik från hela världen. Under året har P2 särskilt riktat fokus mot romsk kultur i Europa och i Norden.

Rikskanaler – P1, P2, P3, P4

- Program som *Människor och tro* har regelbundet röster med olika etnisk och religiös bakgrund. Ämnen som diskuterats är till exempel manlig omskärelse, invandrare i frikyrkan, antisemitism i Malmö och hederskulturer.
- *I Morganandakten* finns de största världsreligionerna representerade.
- *Tankar för dagen* har arbetat målmedvetet för att ha en bred representation av medverkande, inte minst personer med annan etnisk bakgrund än svensk.
- *P1 dokumentär*, *Tendens* och *Barnen* är exempel på program som under 2012 satsat på en programserie om papperslösa, om estniska båtflyktingar, svenska mormoner, romska berättelser, finska krigsbarn, hemlängtan osv.
- Kulturredaktionen har lyft fram icke västerländska kulturtillfället och haft debatter om mångfald i *Nya Vågen*.
- Radioteatern har fortsatt byggandet av en röstbank med nya röster.
- *Sommar i P1* arbetar aktivt med bredd bland de utvalda sommarvärdarna.
- *Junior* i P4 riks rekryterar medvetet barnreportrar och medverkande med skiftande bakgrund.
- P4 Jönköping har producerat *P4 Dokumentär ”Resan till Somaliland”* om könsstympling.

Lokala kanalerna i P4

Samtliga lokala kanaler har under 2012 arbetat målmedvetet med att lyfta fram personer med olika social och etnisk bakgrund och som vanligtvis inte hörs så ofta.

- P4 Jönköping, P4 Östergötland, P4 Kronoberg och P4 Kalmar har producerat ett kalejdoskop av människor i *Radiodagboken*. Kanalerna har också speglat bostadssegregationen och familjers ekonomiska villkor med fokus på barnen.
- P4 Gotland, P4 Skaraborg, P4 Västerbotten och P4 Värmland har skildrat ensamstående flyktingbarns situation.

- P4 Dalarna har haft samarbete med SR International om den somaliska anhörig-invandringen.
- P4 Norrbotten har producerat program kring ett tältprojekt i ett bostadsområde i Luleå och producerat en serie program om identitet på meänkieli.
- P4 Västernorrland har skildrat Ånge kommunens engagemang för en avvisad flyktingfamilj.

5.8.1 Minoritets- och invandrarspråk

SR ska beakta språkliga och etniska minoriteters intressen. Verksamheten ska vara ett prioriterat område. Tillgängligheten ska förbättras. Minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani chib ska inta en särställning. SR ska ha en dialog med de berörda grupperna.

I fråga om verksamhet för språkliga och etniska minoriteter får SR, SVT och UR sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser.

(Sveriges Radios sändningstillstånd 2010–2013, § 16)

Sveriges Radio har ett unikt utbud på fyra av de fem inhemska minoritetsspråken: finska, meänkieli (tornedalsfinska), samiska (på flera olika dialekter) och romani chib. Programmen har en särställning i verksamheten och syftar till att stärka och utveckla minoriteternas kultur, identitet och språk som viktiga och självklara delar av den svenska mångfalden. För barn finns ett särskilt utbud för varje språk men också gemensamt inom ramen för *Magiska Skrinet* – sagor på samtliga minoritetsspråk inklusive jiddisch, sagorna översätts också till svenska.

2012 har Sveriges Radio genom en särskild publicistisk satsning beställt spänningsberättelser för barn i åldrarna 9-12 år från några av Sveriges mest namnkunniga författare. Berättelserna sänds på svenska men har dessutom översatts till samtliga minoritetsspråk och spelats in för sändning under 2013. Även för ungdomar och unga vuxna finns ett utbud på de inhemska minoritets-språken.

SR Sisuradio har under 2012 satsat på att nå nya sverigefinska och tornedalsfinska lyssnare/ användare samt att nå andra och tredje generationens sverigefinnar som ofta har svagare kunskaper i finska. Detta sker bland annat genom att ungdomsprogrammet *Finska Pinnar* utvecklat ett tvåspråkigt programformat och genom satsningar på webb och sociala medier.

Inom ramen för Meänraatio och sändningarna på tornedalsfinska har redaktionen initierat en rad nya projekt.

SR Sameradion har under 2012 granskat samisk demokrati. Bevakningen sträcker sig från FN:s forum för urfolk i New York till kritisk granskning av hur offentliga samiska personer var aktiva på en Facebooksida som öppet stöttade en man dömd för våldtäkt under Jokkmokks marknad. Dessutom har Sameradion granskat de ekonomiska konsekvenserna för samerna av gruvetableringsplanerna i Sápmi.

Sändningarna på romani chib har under 2012 särskilt präglats av det romska kulturåret. En serie reportage har hörts inte bara i dessa sändningar utan även i en rad andra radioprogram, bland annat inom ramen för en särskild temavecka. Utöver detta sändes som vanligt nyhetsorienterande samhällsprogram på romani chib varje vardag. I dessa förekom olika ämnen inriktade på de unga lyssnarna men också på romernas situation utanför Sverige.

Utöver detta har Sveriges Radio sändningar på en rad olika språk. Dessa riktar sig främst till nyanlända invandrare som behöver information om Sverige på det egna språket. Under 2012 sändes på arabiska, kurdiska, persiska och somaliska samt crossover-språk.

Sveriges Radio har under 2012 fortsatt att utveckla samarbetet mellan redaktionerna för minoritets- och invandrarspråk och övriga redaktioner. En viktig aspekt är att ge majoritetsbefolkningen insikt i och ökade kunskaper om minoriteternas perspektiv.

Internt har samarbetet inneburit att nyhetsflödet mellan minoritets- och invandrarredaktionerna och övriga nyhetsredaktioner går åt ”båda hållen”. Två exempel är serien om sjukvårdstolkar och kontinuerlig rapportering på arabiska och engelska under Mangsrättegången.

Vetenskapsradion Språket i P1 har fortlöpande diskussioner och programinslag om de nationella minoritetsspråken, bland annat om brister i kommunernas service till minoritetsspråkstalande, om flerspråkiga ortnamnsskyltar och om den stora konferensen om jiddisch vid Lunds universitet.

Inom ramen för P2:s livesändningar med folk- och världsmusik har musik från de inhemska minoriteterna varit representerade vid flera tillfällen. I ett program om romska traditioner, som sändes på romernas dag 8 april och som ingick i EBU:s ”Roma Project”, bidrog Sveriges Radio bland annat med konserter med romska och resandeartister från både Sverige, Norge och Finland. Samiska Sofia Jannok Band medverkade vid *Folk- och världsmusikgalan* som direktsändes. I P2 har också sänts musik med Sofia Böhm som sjunger på jiddisch.

Som ett sätt att öka tillgängligheten finns sändningarna på minoritets- och invandrarspråk på Sveriges Radios webb för efterlyssning och nedladdning.

SR Sisuradio

Sisuradio har vidareutvecklat de fokusområden som var centrala år 2011: att sätta agendan ur minoritetsmedias synvinkel, nå nya sverigefinska och tornedalsfinska lyssnare/användare via webb, sociala medier och mobilen, fånga andra och tredje generationens sverigefinnar och öka samarbetet med andra redaktioner inom Sveriges Radio.

Sisu-nyheterna och aktualitetsprogrammet *Studio Sisu* har fortsatt kartlägga hur minoritetslagen tillämpas i förvaltningsområdena. I Sisuradios, Sameradions och reporternätverkets gemensamma granskning avslöjades hur olika rätten till modersmålsundervisningen tolkas i 80 förvaltningskommuner. Kartläggningar har också gjorts av äldrevård på eget språk och brist på utbildningar för modersmåslärare.

Genom förändring av organisationen inom Sisuradio har utrymme skapats för att utveckla utbudet på webben och Facebook.

I reportageserien ”*Luokkaretki*” (*Klassresan*) beskrivs livet på 70-80-talen jämfört med nutid, genom elva elevers erfarenheter från tvåspråkiga finska klasser.

Kanalens största interaktiva satsning, tävlingen *Sverigefinnar 2012*, genomfördes i samarbete med finska redaktionen på SVT, sverigefinska veckotidningen Ruotsinsuomalainen och Finlandsinstitutet i Stockholm. Med hjälp av lyssnare utsågs Sverigefinne 2012, Ung Sverigefinne 2012 och Vardagshjälte 2012. Tävlingen avslutades med en stor direktsänd prisutdelningsgala på Finlandsinstitutet.

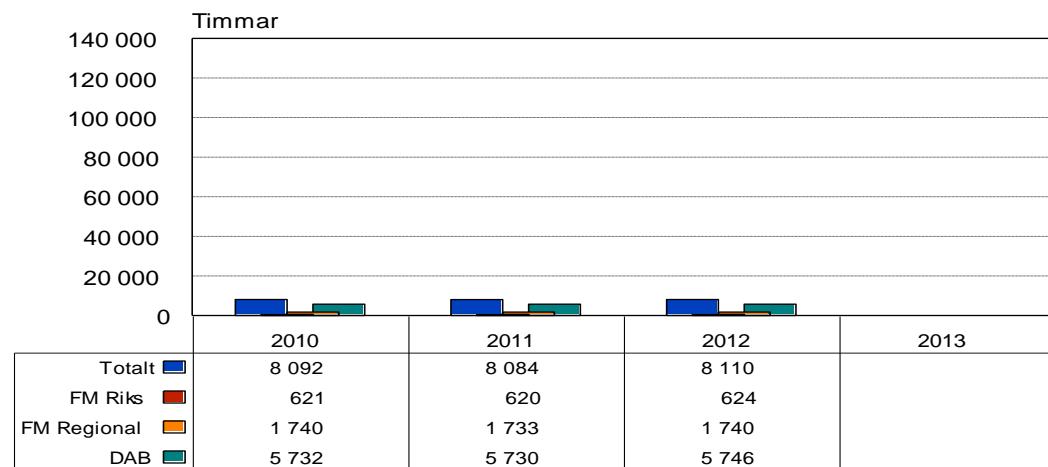
Sisutarinat (*Sisuberättelser*) bygger på lyssnarnas berättelser om självupplevda händelser.

Barnprogrammet *Roketti* har förnyats under året. Radioapan har fått en tvåspråkig kusin – Gorilja – på *Rokettis* webbsida, som ingår i Barnwebben. Den finska följetongen ”*Simo Siamanki*” publicerades på Radioapans lyssningssida och på *Magiska skrinet* publicerades fyra nya följetonger.

Roketti genomförde 2011 en låttävling med nyskrivna barnvisor. Tävlingen avslutades 2012 med en direktsänd *Pamaus-konsert* där tio nyarrangerade vinnarvisor spelades inför publik.

Tähti är ett program av och med tonåringar om aktuella och viktiga fenomen i ungdomarnas vardag. Inslag från *Tähti* sänds också i andra program, till exempel aktualitetsmagasinet *City Sisu*.

SR Sisuradios sändningar 2010-2012 fördelade på distributionsplattformar (timmar)

Meänkieli

Utbudet på meänkieli har under 2012 riktats in på:

- program för barn och unga
- program om språket och identiteten
- granskning och rapportering av kultur och näringsliv.

Två satsningar för barnen, utöver det ordinarie utbudet, kan nämnas. Sveriges Radio lät översätta grekiska sagor och berättelser till meänkieli och lät barn diskutera sagornas innehåll. Den andra satsningen gjordes när Sveriges Radio i Stockholm samlade en grupp dagisbarn och diskuterade folktron.

Gränslöst är en programserie som syftar till att nå unga som talar eller förstår meänkieli. Programmen har sänts i det ordinarie FM-utbudet men även på webben för att nå den unga publiken. Programserien har tagit upp tabubelagda ämnen som dödfödda barn och att vara asylsökande i minoritetsspråksområden, men också diskuterat språkskillnader inom meänkieli mellan unga och äldre. För att bli ännu mer folkbildande och även nå den målgrupp som håller på att förlora sitt språk har delar av programmen sänts på både meänkieli och svenska.

Språket och identitetsfrågorna har diskuterats och debatterats i programmen på meänkieli. Ett språkmagasin har regelbundet sänts där språkexperter diskuterat med varandra och med publiken som ringt in. I en serie om identitetsfrågor har språket och kulturens betydelse för minoriteter speglats.

Andra exempel från 2012:

- Ett publikt möte på Tornedalsfesten i Kulturens Hus i Luleå när det trespråkiga önskeprogrammet *FinnMix* sändes direkt från festscenen.
- Granskning och spegling av Tornedalsteaterns verksamhet på främst meänkieli. Granskningen byggde på teaterns språk; meänkieli kontra svenska och debatt om teaterns koncentration till Pajala.
- Att vara jordbruksföretag i Tornedalen, vilket innebär att man måste kombinera jordbruket med andra näringar för att få ekonomin att gå ihop, speglades på meänkieli.
- Under året har redaktionen för meänkieli besökt några av de riktigt små samhällena i norr och speglat en verklighet långt från stadens värderingar och funktion.
- Sveriges Radios meänkieliredaktion har gjort en granskning av skolsituationen i Pajala, och om hur utredd mobbning är på skolan.

Sameradion

Sameradion sänder program inom samtliga programområden och för alla åldersgrupper inklusive barn och ungdomar. Sameradion granskar och bevakar det samiska samhället inom alla samhällsgrupper och följer utvecklingen inom andra urfolkssamhällen i världen. Under året sände Sameradion dels i FM, dels via en unik webbradiokanal som även finns tillgänglig via mobilen. Sameradion har sin huvudredaktion i Kiruna och har personal i Stockholm, Umeå, Arvidsjaur och Luleå.

2012 var bevakningen av styrelsebråket och chefsfrågan inom Sameteatern ett av Sameradions viktiga uppdrag. Det slutade med att ett extra årsmöte fick hållas och att en ny styrelseordförande valdes. Sameradion direktsände även från samtliga av Sametingets fyra plenumsmöten.

Sameradion var på plats i New York på FN:s forum för urfolk, och berättade bland annat om 20-åriga Zenaida som har förlorat många familjemedlemmar i kampen för sin rätt och nu ber hon urfolksforumet om hjälp.

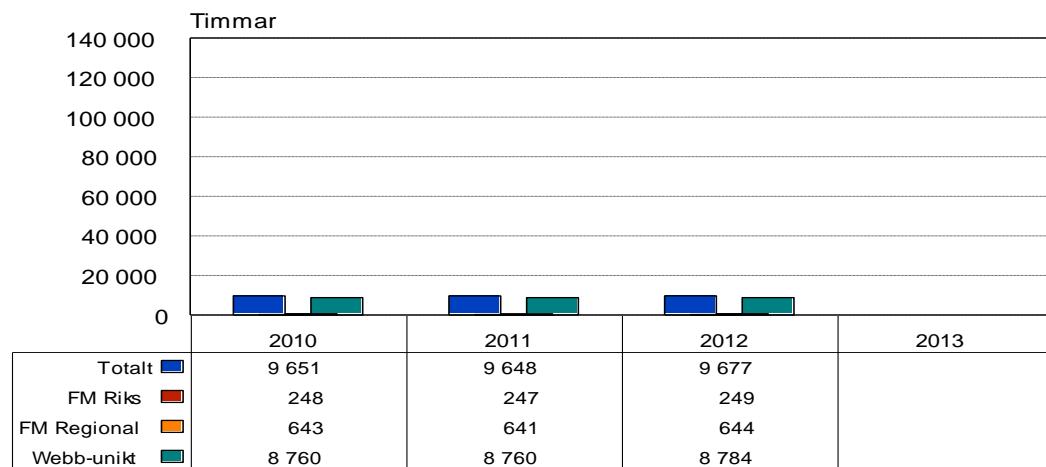
Sameradion har genom en publicistisk satsning lagt fokus på gruvetableringsplanerna som finns inom Sápmi. Man har bland annat rapporterat om gruvhysterin i Pajala där tusentals personer sökt gruvjobb, om ungdomarna i Kiruna som tjänar mer än de flesta på att vara nere på 1000-metersnivån och om bostadsbristen.

Sameradion direktsände den samiska melodifestivalen som hölls i norska Sápmi och berättade om den internationella minoritetssångfestivalen Liet-Lávlut, som i år gick av stapeln i Spanien och där Sápmi blev nia.

Sameradion sänder ett program för barn och ett för ungdomar varje vecka, dessa finns även på webben. Barnprogrammet har bland annat sänt serien ”Dolla och Druida”, om en underjordisk grabb som fått veta att han ska rädda världen. Ungdomsprogrammet, som tar upp aktuella ämnen, har en egen Facebookgruppsida för att stärka dialogen med publiken. I programmet har sångerskan Johanna Sevä deltagit. Hon både jostrar och sjunger på samiska för att hålla det samiska språket levande.

Under 2012 har Sveriges Radios och Sveriges Televisions samiska verksamheter fortsatt utvecklingen av nyhetssamarbetet. Sameradion ingår också i ett utvecklingsarbete tillsammans med SVT-, YLE- och NRK Sápmi med syfte att bli ännu mer relevanta för sin publik. Samarbetet i Norden finns för att samerna är ett folk som är delat i flera nationalstater.

Sveriges Radios sändningstid på samiska 2010-2012, fördelad på distributionsplattformar (timmar)

Romani

Sveriges Radio har ambitionen att nå ut till de olika romska grupperna genom att erbjuda program på flera romanidialekter. Redaktionen på romani chib, Radio Romano, sänder ett nyhetsorienterat halvtimmesprogram alla vardagar i veckan och har ett kulturbefarande och kulturfrämjande uppdrag gentemot sina lyssnargrupper. Genom sändningarna och nyhetspubliceringen på webben bidrar redaktionen till utveckling och modernisering av chib-dialekterna.

Radio Romano söker aktivt samarbete med andra redaktioner inom Sveriges Radio, vilket bland annat har lett till en serie inslag med SR Sisuradio om hur romer förhåller sig till militärtjänstgöringen. I nyhetsrapporteringen under året földe Radio Romano upp situationen för de romska (bulgariska) bärplockarna i Uppland med direktrapporteringar från Mehedeby i juli och i september.

Romska kulturåret

Under 2012 har den romska redaktionen bevakat seminarier, kulturevenemang och festivaler i samband med Romska kulturåret, ett jubileum med anledning av att romerna i Sverige omnämns för första gången i en historisk källa från 1512. På initiativ av Radio Romano genomfördes en satsning som kulminerade med en temavecka i april på hela Sveriges Radio där flera kanaler och redaktioner samverkade. Ett samarbete med P1-programmet *Människor och tro* resulterade i ett program om de olika trosbekännelser som finns bland romer i Sverige.

Romer i Europa

För att sätta in situationen för de bulgariska romerna i Sverige i ett större perspektiv följde redaktionen händelseutvecklingen i Europa, till exempel i Norge och Frankrike. I reportage från ett romskt läger utanför Paris beskrevs de franska myndigheternas agerande och spänningarna mellan franska och de tillresta (mestadels rumänska) romerna.

Unga romer

Många av den romska redaktionens inslag vänder sig till en yngre publik. Detta gäller främst den omfattande rapporteringen om utbildnings- och arbetsmarknadsfrågor. Ett annat fokus i rapporteringen till unga lyssnare är livsstilsfrågor med allt från dataspel till drogmiss bruk.

Barnprogram på romani

Under årets stora helger repriserades sagor ur *Magiska skrinet* för romska barn. Sagorna är också tillgängliga på webben.

Program på nationella minoritetsspråk i Sveriges Radio 2010-2012, timmar

	2010	2011	2012	2013
Finska	8 111	8 102	8 131	
Tornedalsfinska/meänkieli	642	638	637	
Samiska	9 651	9 648	9 677	
Romani chib	365	389	391	
Totalt	18 769	18 776	18 835	

I bilaga 1a finns mer detaljerad redovisning av sändningstiden på nationella minoritetsspråk 2012, uppdelad i olika kategorier. Bilagans format är gemensamt för de tre programbolagen så att läsaren lättare kan skapa sig en samlad bild av public service-utbudet för dessa målgrupper.

Program på nationella minoritetsspråk i Sveriges Radio 2010-2012, kostnader mnkr

	2010	2011	2012	2013
Finska	86,1	89,8	89,9	
Tornedalsfinska/meänkieli	5,9	6,2	6,2	
Samiska	33,5	35,0	35,0	
Romani chib	5,2	5,4	5,4	
Totalt	130,7	136,4	136,5	

Nyheter och aktualiteter på andra språk

Utöver de nationella minoritetsspråken har Sveriges Radio under 2012 haft FM-sändningar på ytterligare fem språk som riktar sig till nyanlända i landet. Språken är arabiska, kurdiska, persiska/dhari, somaliska och cross-over språket engelska. Utbudet är nyhetsorienterat med syfte att fylla ett informationsbehov hos dem som ännu inte behärskar svenska samt att så småningom slussa in publiken i Sveriges Radios övriga utbud. Därutöver finns ett webbutbud på ryska och tyska.

Nyhetsverksamhetens fokus har varit att integrera redaktionens arbete i Sveriges Radios nyhetsflöde åt båda håll genom Reporternätverket, samarbete med andra redaktioner och användning av andra redaktioners material.

SR International ledde undersökningen om sjukvårdstolkarna. Redaktionen initierade och utförde också en granskning av kommunernas beredskap inför en ökad somalisk anhöriginvandring, samarbetade med SR Malmö under Mangsrättegången för att få ut en kontinuerlig webbrapportering även på arabiska och engelska.

Flera språkredaktioner, där ibland engelska och arabiska, samarbetade under året kring ämnet idrott och integration. Projektet mynnade ut i direktsändningar på Sveriges nationaldag den 6 juni från Medborgarplatsen i Stockholm där flera idrottsevenemang ägde rum samma dag. I sändningarna undersöktes frågan huruvida en utländsk bakgrund är till fördel eller nackdel i unga mänskors idrottsutövande, hur representationen av utlandsfödda inom de olika idrottsgrenarna ser ut och hur idrottsförbunden jobbar med mångfald. Programledarna pratade med unga idrottsmän, coacher, idrottsfunktionärer och politiker. Sändningarna videofilmades och lades ut på webben efteråt.

Program på invandrarspråk i Sveriges Radio 2010-2012, timmar

	2010	2011	2012	2013
Albanska	81	0	0	
Arabiska	391	390	392	
Assyriska	27	0	0	
Kurdiska	283	390	392	
Persiska	192	234	236	
Serbiska, kroatiska, bosniska	124	0	0	
Somaliska	121	156	156	
Engelska	150	390	392	
Totalt	1 370	1 560	1 566	

I samband med övergången till ett nytt rapporteringsverktyg har det framkommit brister i rapportering av sändningstiden för invandrarspråk. De nya sändningstidsmått som togs fram inför nuvarande tillståndsperiod har inte tillämpats fullt ut. Det innebär att siffrorna i tabellen ovan innehåller ett viss mått av repriser. Under 2013 ska en fördjupad genomlysning göras, i syfte att säkerställa korrekta siffror till 2014 års public service-redovisning.

Program på invandrarspråk i Sveriges Radio 2010-2012, kostnader mnkr

	2010	2011	2012	2013
Totalt	49,5	51,7	49,3	

5.8.2 Sveriges Radios utlandsutbud

Sveriges Radio erbjuder ett nyhets- och aktualitetsutbud på engelska, ryska och tyska på webben. Det engelska nyhetsmaterialet uppdateras alla dagar i veckan. Tyska och ryska nyheter publiceras endast vardagar. Utbudet riktar sig till en intresserad allmänhet i världen, i synnerhet Europa, som efterlyser information om Sverige och det svenska samhället.

Under våren 2012 publicerade de tyska och ryska grupperna en serie reportage, inslag och webb-baserat material om bakgrunden till den europeiska invandringen i Sverige. Projektet ”Europeisk invandring” hade som mål att bidra till temat om social mångfald i samhället.

Sveriges Radios utlandsutbud 2010-2012, kostnader i mnkr

	2010	2011	2012	2013
Totalt	12,2	12,7	15,2	

Kostnaden för utlandsutbudet avser produktion av webb-material. Detta utbud sänds inte utan finns för nedladdning, därfor redovisas ingen sändningstid.

5.8.3 Samarbeten med nordiska public service-bolag

Danmarks Radio (DR), Norsk Rikskringkasting (NRK) och finska Yleisradio (YLE) är naturliga samarbetspartner för Sveriges Radio på många olika sätt. Utöver det rent publicistiska samarbetet och utbytet lär sig företagen av varandras erfarenheter även i frågor kring organisations- och teknikutveckling, val av arbetsverktyg och metoder samt kompetensutveckling.

Nordiska featurekonferensen samlar årligen dokumentärjournalister från de nordiska länderna. På samma sätt sker ett betydande erfarenhetsutbyte mellan de nordiska livsåskådningsredaktionerna varje år. De olika bolagens radioteaterchefer träffades i november för att undersöka möjligheterna till ett fördjupat nordiskt radioteatersamarbete, nästa steg tas 2013.

Det är framförallt Sisuradio, Sameradion, Radioteatern, Samhällsredaktionen och Sveriges Radios samlade musikredaktion SR Musik som har mest kontakt och programsamarbete med de nordiska kollegorna.

Andra exempel på programsamarbete:

- NRK har tagit över Radioteaterns programkoncept ”Möjliga samtal” – fiktiva tio-minutersdialoger mellan personer – levande och döda, kända och okända – som just nu borde mötas och prata med varandra.
- Sameradion i Kiruna har ett dagligt program- och nyhetssamarbete med NRK och ett dagligt nyhetssamarbete med YLE Sápmi.
- Sameradion sänder också barnprogram från NRK.
- Sisuradio samsänder årligen en önskekonsert Puhelinlangat laulaa med YLE. Lyssnare i båda länderna kan delta och sända hälsningar till släkt och vänner i Finland och i Sverige.
- NRK:s musikrecensent Bodil Maroni Jensen gästade *CD-revyns* direktsändning från Bok & Biblioteksmässan i Göteborg.
- Inom EBU samordnas Nordisk/Baltiska musikgruppen. De nordiska och baltiska P2-cheferna har fått ett årligt mötesforum, konsertutbyten och gemensam konsertserie.
- Ett regelbundet samarbete sker kring gudstjänster. Finska YLE sänder ett stort antal svenska gudstjänster per år. Gudstjänsten den 22 juli 2012 på årsdagen efter terrorattacken på Utöya samsändes och producerades av NRK.
- DR och NRK sänder regelbundet Sveriges Radios P1-dokumentärer, två–tre program per år. Sveriges Radio sände ”22. juli-saken.” en dokumentär producerad av NRK, om terrordåden i Norge 2011.
- På årsdagen av Utöya-attentatet sändes *Sommar i P1* med Eskil Pedersen som är ledare för Arbeidernes Ungdomsfylking. Programmet producerades av NRK.
- *Ligga med P3* har webbsamarbete med NRK i form av länkar till och från NRK:s sexprogram för unga, *Juntafil*.

5.9 Barn och unga

SR ska erbjuda ett varierat utbud av program av hög kvalitet för och med barn och unga.

Programmen ska på barns och ungdomars egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen. SR ska ha en omfattande nyproduktion och egen produktion av program i olika genrer för barn och unga.

SR ska särskilt utveckla programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna.

SR ska ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper.

(Sveriges Radios sändningstillstånd 2010-2013, § 14)

Hela utbudet för barn och unga bygger på idéer och projekt initierade av Sveriges Radio. Merparten av utbudet produceras internt, men till vissa projekt och program anlitas externa aktörer för att få bredd och mångfald i utbudet. Dels kan utomstående medverka i interna produktioner, dels kan vissa program eller inslag göras av ett produktionsbolag. Vid externa produktioner finns alltid en exekutiv producent från Sveriges Radio som har huvudproducentansvar och som svarar för public service-perspektivet.

Det mesta av Sveriges Radios utbud för barn och ungdomar är nyproduktioner. Under åtta sommarveckor sändes klassiska barnsagor. Även Unga Radioteatern sänder ett antal repriser per år, 2012 var ungefär hälften av föreställningarna repriser från tidigare år. Just för barn är ofta även repriserade klassiker i realiteten en ny upplevelse, eftersom det ständigt tillkommer nya generationer barn.

5.9.1 Barnutbudet

Sveriges Radios svenska språkiga barnutbud har två målgrupper, yngre barn upp till åtta år och äldre barn 9-12 år. Den övervägande delen av FM-utbudet för barn sänds i familjekanalen P4. Unga Radioteatern och vissa program under skolloven sänds även i P1. (I P2 sänds barnprogram på minoritetsspråk). Alla barnprogram är tillgängliga för lyssning via webben i minst 30 dagar efter att de sänts. En stor del av programmen finns också därefter tillgängliga (i så kallat poddformat).

Barnen tog över P4

Under skolornas höstlov fick barnen ta över P4 under en helg. Både äldre och yngre barn deltog, tillsammans med vuxna, och styrde helgens program. Det gällde ämnesval, idéprocesserna, urval och det redaktionella arbetet. Under helgen kunde man exempelvis höra barn bedöma *Svensktoppens* låtar, bestämma intervupersoner och agera reportrar i *P4 Extra helg* samt presentera frågor i *Ring så spelar vi*. Hela *Melodikrysset* utformades för att passa en barnmålgrupp, *Kossornas planet* lät barn ställa frågor till forskare, i *Radiosporten* fanns barnen med som experter och klassikern från 70–80-talen *Upp till tretton* återuppstod för en dag.

Utbudet för yngre barn

För barn upp till åtta år sänds *Barnradion* varje vardag i P4. Sändningstiden delas med Utbildningsradion. I *Barnradion* sätts de yngsta lyssnarna i centrum med dramatik, musik, ljud, röster och dialekter.

Under året har många nya originalmanus hörts i *Barnradion*, bland annat:

- En serie i sagoform för små barn som på ett kul sätt tog upp frågor om utseendefixering, till exempel handlade det om stor eller för liten näsa?
- ”I Sagoskogen”, om Radioapan och hans vänner med tillhörande sånger om kroppen, småord och siffror.
- ”Herman och eldsvådan” av Stian Hole, som bland annat handlar om en före detta brevbärare som samlade på osända brev.

Barnradion har också sändt *Sagotajm*, nyskrivna sagor på klassisk grund, för mindre barn som kan ha svårt att koncentrera sig på alla förvecklingar i mer komplicerade sagor. I sagorna ska finnas en modern tematik, men de ska vara berättade i den klassiska formen. Ett annat exempel är ”Olles skidfärd” av Elsa Beskow som omarbetats till musiksaga.

Sommartid sänds klassiker på barnradiotiden i P4 för att även nya generationer barn ska få ta del av lite äldre kända verk. Exempel på detta från sommaren 2012 är:

- ”Hedvig och Max-Olov” av Frida Nilsson
- ”Monsterakademien och Frankensteinaren” av Martin Widmark
- ”Ulf-sagor” av Ulf Stark
- ”Stormtydan” – en musikberättelse som bygger på bohusländerna skrönor om gastar och sjöjungfrur men också på en verlig berättelse om två unga fiskarpojkar som gick till sjöss och om 14-årige Edvins äventyr på sjön, berättad av fiskaren Helge Samuelsson, Öckerö.

I Radioapans knattekanal på webben spelas ny musik och gamla favoritlåtar för de yngre barnen, tillsammans med korta intervjuer eller låtönsningar gjorda av och med barn.

Barns medverkan

I *Barnradion* hörs barnens röster, oftast som presentatörer och huvudpersoner. Detta är delvis tack vare Radioapan som hörs i merparten av *Barnradions* produktioner. Radioapans röst görs av barn, likaså hans djurvänner. I serien *Fantasiresor*, som sänts i *Barnradion*, har barn med annan etnisk härkomst än svensk varit berättare. I serien *Sagotajm* hörs en barnröst som stående och återkommande karaktär. I *Julkalendern* görs flera av rollerna av barn. I Radioapans knattekanal på webben hör man barn som blir intervjuade och barn som önskar favoritlåtar.

Fakta för yngre barn

Sveriges Radios barnutbud erbjuder de yngre barnen fakta med hjälp av fiktion, för att göra svåra fakta mer lättillgängliga.

- *Unga Radioteatern* har under året uruppfört och repriserat föreställningen ”Moritz minnen” som bygger på autentiska kassettinspelningar av en judisk man som satt i koncentrationsläger. Kassetterna hittades först nyligen, och *Unga Radioteatern* har låtit göra en faktabaserad ”dramadokumentär”, en föreställning i vilken man hör stycken från kassetsamlingen.
- *Barnradion* har under året sändt bland annat ”Uppfinnarklubben”, en serie om ett antal uppfinnare som uppfann skateboarden, papperspåsen, blixtlåset, diskmaskinen och osthyveln. *Barnradion* har också sändt program om Marie Curie och radioaktivitet.
- Till varje julkalenderavsnitt har *Barnradion* låtit specialskriva musikstycken som Radioapan framför. Varje låt har sitt musikaliska ursprung i en fågels läte, och textmässigt handlar låten

- om just den fågeln – utseende, karaktär och så vidare. När *Julkalendern* har sänts färdigt har Radioapan sjungit om 24 olika fåglar.
- När barnen tog över P4 fick barn fråga forskare om precis vad som helst. *Vetenskapsradion* och *Kossornas planet* lät söka reda på svaren hos forskare.

Utbudet för de äldre barnen

Berättelser och dramatik

Unga Radioteatern producerar gestaltande föreställningar för barn 9-12 år och barnfamiljer. Lyssnarna bjuds på dramatiska och spännande, angelägna och fantasifulla historier med karaktärer att känna igen och intressera sig för.

Årets premiärer vittnar om stor bredd och dynamik till innehåll och form. I P1, P4 och på webben har lyssnarna bland annat bjudits på klassikern ”Det osynliga barnet” av Tove Jansson och en fotbollsmusikal ”Gräsmattan får ej beträdas” av Kristian Hallberg. Handlingen i fotbolls-musikalen kretsade kring den avgörande fotbollsmatchen mellan Sverige och Danmark, där vinnaren kvalificerades till fotbolls-EM för elvaåringar. Radiosportens kommentator Christian Olsson lotsade lyssnarna genom matchen tillsammans med Uje Brandelius musikalband. Som expertkommentator medverkade Radiosportens Ralf Edström.

Under jullovet avslutade *Unga Radioteatern* det gångna Strindbergsåret med författarens pjäs ”Lycko-Pers resa” – nu som en saga för hela familjen.

Unga Radioteatern engagerar varje år ett stort antal externa medverkande – dramatiker, regissörer, skådespelare och musiker. Bland dessa finns debutanter såväl som etablerade konstnärer med skiftande uttryck.

Unga Radioteatern fick stor uppmärksamhet för sin nyproducerade ljudpromenad, bland annat på BIBU (scenkonstbiennal för barn och unga) och bjöds därefter in till internationella festivaler som exempelvis Nordic Cool på svenska ambassaden i Washington. *Unga Radioteatern* vann under 2012 priser och utmärkelser för bästa produktioner i Prix Nordica och Prix Ex Aequo.

Nyheter för äldre barn

Varje lördag förmiddag sänds nyhetsmagasinet *Junior i P4*.

I FM-sändningarna har man kunnat höra reporterer, förklaringar och reportage från ett år som kännetecknats av stora världshändelser och nationella händelser som har krävt förklaringar för barn. Sveriges Radios utrikeskorrespondenter medverkar i programmet. *Junior i P4* har också egna ”juniorkorrar”, barn runt om i landet som skriver till programmet om sin verklighet och får vara med och berätta om den i programmet.

Förutom dessa ”juniorkorrar” medverkar tiotalet barn både i det redaktionella arbetet, med nyhetsvärdering och urval, frågemanus och reportage, tillsammans med de vuxna i redaktionen, och som programledare i sändningarna.

Vi i femman

Vi i femman firar sin femtiofemte säsong. Detta uppmärksammades med specialproducerade program under vinjetten ”Vi i femman – femtio år” som sändes under julhelgerna.

Över 100 000 barn nås av *Vi i femmans* informationsutskick, och över 70 000 barn ställer upp i uttagningen – som därefter fortsätter i direktsända deltävlingar i Sveriges Radios 25 lokala

kanaler. Via regionala delfinaler avslutas *Vi i Femman* i två rikssända semifinaler och en TV-sänd final. Under året har mer än 1 000 olika barnröster hörts i någon av Sveriges Radios kanaler.

Alla lokala kanaler ställer upp under de lokala kvalfinalomgångarna med programledare, teknik och sändningsutrymme. Många av kanalerna gör också specialprogram om just deras lokala vinnare och förlorare i tävlingen.

Sommarlov i P4

En serie om 52 program sändes i P4 riks varje vardag under sommarlovet. Programmet sändes i direkt anslutning till och i samarbete med SVT:s sommarprogram *Sommarlov*. *Sommarlov i P4* har sänt kvalificerade reportage med barn runt om i landet gjorda av såväl externa bolag som lokala kanaler. Det har varit intervjuer med för barnen relevanta personer, målgruppsorienterad musik och Sveriges Radios programledare. Besökarantalet på Juniorwebben fördubblades under samarbetet med SVT:s *Sommarlov*.

Juniorsporten

På söndagseftermiddagar kan sportintresserade barn och ungdomar höra *Juniorsporten i P4* – ett sportmagasin för barn och unga inom ramen för *Sportextra*. Programmet kan handla om allt från hur man ska hantera föräldrahets till många träningstips och hur man ska kunna kombinera skolarbetet med sin favoritidrott på bästa sätt.

Fakta för äldre barn

Förutom *Junior i P4*, *Juniorsporten*, *Sommarlov* och *Vi i Femman* är många av *Unga Radioteaterns* föreställningar baserade på fakta.

Barnwebben

Barnwebben är ett visuellt och interaktivt medium som också ska ge en bra lyssningsupplevelse. Redaktionen har därför lagt vikt vid att undersöka vilken sorts visuellt material som passar till webb-lyssning. Resultatet har bland annat blivit en ny ”spelare” där det finns aktiviteter att utföra medan man lyssnar. Exempelvis finns en digital målarbok, en danslek när man lyssnar på musik och möjligheten att skriva vykort till Radioapan om programmet man lyssnar på. Arbetet har också resulterat i rörliga bilder till flertalet av *Barnradions* program.

Sveriges Radio har under året lanserat en applikation för smarta telefoner som vänder sig till barn från 3 år och uppåt. ”Radioapans banankalas” är tänkt att knyta ihop den intuitiva lekglädjen som barn har kring smarta telefoner med radions stora utbud för barn.

Juniorwebben

Junior är ett begrepp som omfattar hela utbudet för 9–12-åringar. På Juniorwebben publiceras nyheter och aktualiteter för barn, frågetävlingar, sex- och samlevnadsfrågor och svar, webbunika reportage och intervjuer. Förutom att synliggöra de radioprogram som sänds för målgruppen tar också Juniorwebben tillvara en del övrigt redaktionellt material från Sveriges Radio, anpassar det till målgruppen och publicerar det i ny kostym.

Julkalendern

”Siri och ishavspiraterna” är namnet på 2012-års julkalender. Det är en äventyrsberättelse med djur, natur och syskonskap som centrala teman. Till varje avsnitt hör en nykomponerad visa med olika fåglar framförd av Radioapan.

Julkalendern sänds i P4 och lyssningen kan kompletteras med aktiviteter på webben. Där finns tävlingar, webbspel, kartor, persongalleri, illustrationer och ljudklipp med mera som alla relaterar till julkalendern. Här kan man kommentera avsnitten, diskutera och fråga om innehållet.

Barn med funktionsnedsättning – utbud och tillgänglighet

Sveriges Radios grundläggande inställning är att hela barnutbudet riktar sig till alla barn, oavsett eventuella funktionsnedsättningar. Programmen utformas med målet att alla barn i målgruppen ska kunna lyssna med behållning. Webben är ett viktigt komplement, speciellt för barn med särskilda behov. Den är utvecklad i samarbete med Funka Nu AB som är specialiserat på tillgänglighet. På webben finns bildsatta berättelser, tydliga och väldigt enkla instruktioner samt en intuitiv formgivning. Den som kanske inte uppfattat allt i ett program, på grund av hörselnedsättning eller andra skäl, kan lyssna igen. Den som har svårt att sitta still och koncentrera sig under ett helt program kan vid lyssning via webben ta paus emellanåt. Utbudet ska också ge möjlighet till identifikation för alla möjliga olikheter som naturligt finns bland barn. Här följer några programexempel med eller om barn med funktionsnedsättning:

- Barn med olika funktionsnedsättningar har medverkat i *Sommarlovs* reportage och *Junior i P4*, för att de har något mer integrerande och allmängiltigt att berätta än om sin funktionsnedsättning.
- Siri, som är huvudperson i *Julkalendern*, har en fysisk funktionsnedsättning vilket man bara kan lägga märke till om man också tittar noga på webben.
- Barn med psykiska funktionsnedsättningar har gestaltats i Strindbergs ”Lycko-Pers resa” och i Mark Haddons ”Den besynnerliga händelsen med hunden om natten”.
- *Barnradion* har sändt en historia om en palestinsk rullstolsburen flicka. Det var en uppläsning av författaren Ulf Starks bok ”Pojken, flickan och muren” på arabiska och svenska av Saleh Vallander. Flickan och hennes bror längtar hem till sitt gamla hus på andra sidan muren. Flickan kan inte gå, men hon skriver poesi och kan på det sättet ta sig över muren. Boken finns på barnwebben för lyssning på både svenska och arabiska.

5.9.2 Utbudet för ungdomar

Tonåringar i P3 – vidareutveckling av utbudet

Sveriges Radios utbud för den unga publiken finns främst i P3. Visst utbud är direkt riktat till tonårspubliken. Tre viktiga fundament för att nå tonåringar är relevans, dialog och tillgänglighet. Den unga publiken är en föränderlig publik. Det innebär att utbudet för unga ständigt måste förändras och utvecklas.

För tonåringar är musik ett av de viktigaste intressena. P3:s ambition är att vara en, kanske den viktigaste musikjournalistiska plattformen i Sverige. Under samlingsnamnet *Musikguiden i P3* ryms bland annat *Musikguiden i P3 med gästredaktör* där en artist eller annan känd person varje vecka guidar lyssnaren till just sin favoritmusik. En gång i veckan får lyssnare sätta ihop sin egen lista av favoritmusik under rubriken *Musikguiden i P3: Din Playlist*.

För att få bredd och mångfald ger P3 flera verksamma dj:s möjligheten att spela sin musik/genre tisdag, torsdag och fredagkvällar. Det blandas friskt i genre, allt från världsmusik till tung techno. Idén är att göra musik som inte är känd för alla tillgänglig genom att sätta den i ett sammanhang.

P3:s livesändningar är ett sätt att göra musik tillgänglig för den delen av tonårspubliken som kanske varken har råd eller möjlighet att vara på plats. Dansmusikfestivalen Summerburst som gick av stapeln i juni i Stockholm är ett exempel på detta, ett annat är den världsexklusiva spelningen med rockgruppen Coldplay, direkt från Stadion i Stockholm.

Bland tonåringar är den så kallade K-popen, det vill säga den koreanska popmusiken, stor. Under året har P3 tillsammans med hundratals svenska fans fördjupat sig i K-pop, bland annat genom att låta fans skapa spellistor som sedan spelats upp i radion.

P3 Nyheter är P3:s egen nyhetsredaktion. Som ett led i arbetet med att få en större delaktighet och dialog med den yngre delen av publiken fanns *P3 Nyheter* på plats vid Peace and Love-festivalen i Borlänge. Besökarna hade möjlighet att lämna nyhetstips, diskutera nyheter och framförallt ställa frågor till politiker. Frågorna tog *P3 Nyheters* reportrar med sig till Almedalen där politikerna fick svara.

Programmet *Ligga med P3*, med tillhörande webbportal, har fokus på sex och relationer. Under året har programmet och webb-sidan utvecklats till en naturlig och central del av kanalen. I början av sommaren genomförde P3 en temadag under rubriken ”Sex timmar om Sex” där redaktion och publik samtalade om ämnet under en hel dag i radion.

Nytt utbud för ungdomar 2012

Under året lanserade P3 ett humorprogram, *CFD*, som riktar sig till unga i de övre tonåren. En stor del av redaktionen består av nya oetablerade komiker som gör parodier och sketcher på aktuella ämnen inom populärkulturen.

Under sommar-OS sändes *OS med Ola*. Programmet hade till uppgift att skilda OS i vid bemärkelse för en ung publik och inte bara fokusera på det rent sportsliga utan även på det som hände utanför arenorna och det folk pratade om. Ambitionen var att i ton och tilltal föra ett samtal som är sportkunnigt och initierat samtidigt som det är tillåtande, uppmuntrande och inbjudande. Programmet lyfte fram både udda och väletablerade OS-grenar och förklarade på ett smart och roligt sätt regler och historiska händelser i OS.

Veckorna före OS sändes *Fyra OS som förändrade världen*. I en dokumentärserie om fyra olika Olympiska spel, berättades om den värld och tid dessa OS ägde rum i. Genom serien fick lyssnaren ta del av de stora svenska idrottsprestationerna, men också hur världen och spelens var färgade av allt från terrorism till kriget på Balkan.

Sommarfesten var ett festförberedande matlagningsprogram som publiken bjöds in att delta i. En känd person fick laga sin paradrätt samtidigt som en professionell kock lagade sin tolkning av samma rätt. Kändisens fans bjöds in till studion och de fick avgöra vilken rätt som var bäst. Syftet var både att roa och att samtidigt lära publiken mer om matlagning.

I oktober ordnade P3 en Humorgala på Palladium i Malmö. Med över 500 unga personer i publiken radade P3 upp humorstjärnor från då till nu. Medverkade gjorde bland andra *Tanke-smedjan*, *Mammas Nya Kille*, *Pang Prego*, *CFD*, *Gräddhyllan* och *Cirkus Kiev*. Evenemanget sändes i radio samtidigt som det framfördes på scen.

Lokalt utbud för den yngre publiken

Stockholmskanalen Metropol 93,8 arbetade under en vecka i december med temat racism och samlade unga Stockholmarests erfarenheter och berättelser om ”Hur känns det?” att bli utsatt för rasistiska värderingar och åsikter. Målet med kampanjen var att öka förståelsen för effekten av att bli utsatt för racism i vardagen, slentrianrasism i skolan, på jobbet, på fotbollsplanen och i klubbkön. Historierna samlades in via radio, sms, mejl, Twitter och på Facebook samt på papper på Fryshuset. Varje dag under veckan släpptes en film på sociala medier där en känd person berättade om sina upplevelser. Över 400 historier kom in och kampanjen låg i topp flera dagar i rad på Twitter som ett av de mest diskuterade ämnena. Efter temaveckan har ämnet fångats upp av P3 och P1 i specialprogram.

Den lokala Malmökanalen Din Gata, riktar sig till unga mellan 15 och 25 år. Kanalen har ett särskilt fokus att nå unga med annan etnisk bakgrund. Sensommaren 2012 genomfördes kampanjen ”Din gata är min gata”. Varje vecka besökte redaktionen en gata i någon av Malmös stadsdelar. Där spelade man in en film med tips och känslor från gatan. I början av 2013 kommer Malmös bästa gata att koras. Detta projekt har sin bas på webben och framför allt i sociala medier.

P4 Jönköping har under 2012 gjort riktad rekrytering till nyhetsredaktionen i syfte att fånga in nyheter för unga med unga röster.

P4 Kronoberg genomförde under 2012 en satsning där man följde en niondeklass på en så kallad toleransresa till Tyskland där koncentrationsläger och andra minnen från Nazityskland besöktes.

Tillgänglighet på andra plattformar

I slutet av 2011 inleddes ett samarbete med musikplattformarna Spotify och Wimp för att ännu bättre nå ut till den unga publiken. Ett stort antal inslag gjordes tillgängliga och under året har ännu fler publiceringar skett. Framförallt är det P3:s utbud som publicerats, men Spotify/Wimp-besökaren har också kunnat ta del av *Lördagsintervjun* och *Sommar i P1*.

Under augusti skapades en app på Spotify. Denna app (som inte ska förväxlas med appar i smarta mobiler) syftar i första hand till att lyfta fram de program som redan finns på Spotify, men också till att rikta fokus på Sveriges Radios roll som ”Sveriges bästa Musikguide” genom att sammanställa ett stort antal spellistor varje vecka.

Sveriges Radio har också en så kallad inbäddad spelare. Det innebär att vem som helst med en webbsida eller blogg kan länka till ett Sveriges Radio-program, ett klipp eller en kanal på sin egen sida. Det som är speciellt är att länken till Sveriges Radio är en spelare, vilket innebär att den som besöker sidan kan spela ljudet på den sida där länken finns. Genom denna funktion har Sveriges Radio en möjlighet att nå de yngre målgrupperna via populära bloggar och specialiserade webbsidor.

Program för barn- och ungdomar i Sveriges Radio 2012 per programområde, timmar

	Nyheter	Samhälle	Livsstil	Kultur	Sport	Underhållning	Musik	Service	Totalt
Svenskspråkiga program - upp till 12	27	0	0	1 322	6	52	4 113	0	5 520
Svenskspråkiga program - 13-19	265	448	93	610	211	954	12 195	43	14 819
*** varav webbunikt	0	0	0	0	0	18	165	0	184
Finska	95	180	42	95	21	64	541	21	1 060
Tornedalsfinska	0	6	0	2	0	1	6	0	17
Samiska	229	137	0	196	1	223	1 028	0	1 813
*** varav webbunikt	211	123	0	193	0	211	1 019	0	1 757
Romani chib	12	21	0	1	0	0	6	0	40
Totalt 2012	629	793	136	2 225	239	1 294	17 889	65	23 269
*** varav webbunikt	211	123	0	193	0	229	1 184	0	1 940
Totalt 2011	598	756	140	2 297	225	1 650	22 624	65	28 355
*** varav webbunikt	210	123	0	268	0	559	5 950	0	7 109
Totalt 2010	578	778	114	2 311	228	2 353	32 312	65	38 740
*** varav webbunikt	210	123	0	420	0	1 234	15 698	0	17 685

Utbudet på minoritetsspråk, även det för barn och unga, beskrivs under respektive språk i avsnitt 5.8.1.

Program för barn- och ungdomar i Sveriges Radio 2010–2012 per programområde, kostnader mnkr

	2010	2011	2012	2013
Svenskspråkiga program – upp till 12	22,5	23,5	23,5	
Svenskspråkiga program – 13-19 år	123,0	128,1	128,6	
Finska	10,7	11,2	11,2	
Tornedalsfinska	0,2	0,2	0,2	
Samiska	3,3	3,4	3,4	
Romani chib	0,0	0,0	0,0	
Totalt	159,7	166,3	166,9	

5.10 Insatser för personer med funktionsnedsättning

SR ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning.

Ambitionsnivån när det gäller möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att tillgodogöra sig SR:s utbud ska höjas och tillgängligheten förbättras. Tillgängligheten till program för barn och unga ska prioriteras särskilt.

SR ska fortsatt prioritera god hörbarhet, bl.a. genom att vid utformningen av sändningarna beakta att bakgrundsljud kraftigt kan försämra möjligheten för personer med hörselnedsättning att ta del av utbudet.

SR ska ha en dialog med de berörda grupperna.

I fråga om program om och för personer med funktionsnedsättning får SR, SVT och UR sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser.

(Sveriges Radios sändningstillstånd 2010-2013 § 15)

5.10.1 Program

Sveriges Radios särskilda uppdrag när det gäller människor med funktionsnedsättning är integrerat i det dagliga arbetet och är både inkluderande och granskande.

Inkluderande innebär att människor med funktionsnedsättning medverkar i alla slags program och sammanhang och intervjuas på samma villkor som andra intervupersoner.

Det granskande uppdraget handlar om att bevaka hur människor med funktionsnedsättning bemöts i samhället till exempel på arbetsmarknaden och inom vården. Både problem med tillgänglighet och orättvisa livsvillkor lyfts fram och ansvariga makthavare ställs till svars. Även goda exempel, förebilder och lyckade satsningar att förbättra tillgängligheten skildras.

Sveriges Radio arbetar med så kallad kompetensbaserad rekrytering vilket lett till att företaget har flera anställda med funktionsnedsättning. Regelbundet engageras också människor med olika typer av funktionsnedsättningar i olika roller i programverksamheten.

Sveriges Radio beaktar tillgänglighet och hörbarhet både via radion i sändningsögonblicket och genom webben i efterhand.

Här följer ett axplock av Sveriges Radios omfattande programproduktion under 2012 vad gäller företagets särskilda ansvar för människor med funktionshinder.

Både rapportering och flera granskningar har handlat om funktionshinder och möjligheter till resande. *P1 Morgon* har berättat om hur problematiskt det är för synskadade när chaufförerna i färdtjänsttaxibilarna inte har tillräcklig lokalkänedom. P4 Halland har rapporterat om att Hallandstrafiken vägrar sätta upp nya informationstavlor som är anpassade för synskadade vid busshållplatserna, och P4 Uppland ordnade en direktsänd debatt om försämringarna inom färdtjänsten.

P4 Västernorrland har i inslag berättat om Kristinaskolan för döva som tar emot färre elever, bland annat som följd av implantatoperationer och ny teknik.

P4 Granskar och P4 Värmland uppmärksammade att många barn i Sverige sätts i särskola på felaktiga grunder och konsekvenserna för barnen kan bli förödande. Fler fall där kommunerna gjort undermåliga utredningar granskades.

P4 Halland granskade behandlingen av psykiskt funktionshindrade i Falkenberg. Utgångspunkten var en 24-åring som av kommunen hävnisats att bo på ett ålderdomshem och som nekades hjälp nattetid med mera. Flera unga falkenbergare med funktionshinder medverkade.

Granskningen visade på hur kommunen systematiskt underläter att leva upp till lagstiftarnas krav på skäliga levnadsvillkor för alla medborgare.

En rad reportage och hela program har skildrat situationen för människor med olika slags funktionsnedsättning.

- Tendens skildrade i serien ”Mitt bipolära liv” resan mellan manisk eufori och djup depression, både i reportage och samtal.
- ”Forskningsobjekt” var en serie i Tendens om barn som blir betraktade som forskningsobjekt. Numera vuxna med funktionsnedsättningar berättar hur deras kroppar studerats av en kamera och varit utställningsobjekt för andra läkare samt vad som händer med vår blick när människan blir ett forskningsobjekt.
- I Barnen sändes reportaget ”Tre av fem sinnen”, där Lukas 8 år och Mikaela 16 år, berättade om hur det är att vara dövblind – ett reportage om framtidsdrömmar och längtan att bli busschaufför.
- P4 Väst följde en av deltagarna i höstens Paralympics i London; en kvinnlig rullstolsåkare inför, under och efter tävlingarna.
- P4 Halland bevakade Getabocksspelet, SM-tävlingar i friidrott för ungdomar med funktionshinder.
- P4 Värmland sände reportage om att som 28-åring leva med diagnosen multipel skleros.
- I Studio 1 sändes ett reportage med rörelsehindrade Emelie Felderman med utfrågning av integrationsminister Erik Ullenhag om varför den utredning där det föreslås att lagen mot diskriminering ska utvidgas till att också gälla tillgänglighet inte lett till något.
- I *Ligga med P3* har unga människor med funktionsnedsättning berättat om sina situationer. Anders med ryggmärgsskada berättade hur det påverkar sexlivet att vara förlamad. Monica med grav synskada beskrev hur man flörtar när man inte ser den andra personen. Och Nancy med intellektuell funktionsnedsättning krossade fördomen om att personer med utvecklingsstörning inte har sex. Dessutom gjordes en intervju med forskaren Lotta Löfgren Mårtensson om varför vi så sällan pratar om sexualiteten/ sexlusten hos personer med intellektuell funktionsnedsättning.

I *P1 Dokumentär* har flera program tagit upp olika perspektiv och frågeställningar om funktionsnedsättningar.

- ”Hon lämnade inte så många spår efter sig” tar upp rädslan och okunskapen kring psykisk sjukdom. Dokumentären är ett personligt porträtt om en mamma och faster som bara försvann och de svaga spåren av ett liv vid sidan om.
- ”Liv utan andetag” handlar om Nina Muhonen som är totalt förlamad och inte kan andas själv, en berättelse om att vara oberoende trots att hon hela tiden behöver be om hjälp.
- I ”Inferno” beskrivs det svåra att leva med spåren efter sexuella övergrepp som skapat ett trauma för huvudpersonen som idag som vuxen lider av starka fysiska och psykiska minnen som gör hennes vardag starkt begränsad.
- ”Vad är mitt problem” handlar om att vara kortväxt – en personlig betraktelse som cirklar kring frågorna: ”Hur hittar jag en partner? Varför ska det vara så svårt? Hur mycket spelar mitt funktionshinder in i problematiken för att jag inte hittar någon? Eller är det ens ett problem?”

Tendens tog upp situationen för familjerna runt personer med funktionsnedsättning i ”Anhörigvårdarna”. Vad innebär det att vårdar en anhörig på heltid? Hur mycket ska man ställa upp? Och är den som står närmast alltid den bästa vårdaren?

Kossornas planet, från Vetenskapsredaktionen, har under året bland annat behandlat dyskalkyli, berättat om hjälpmittel för polioskadade och om protesutveckling.

Musikhjälpen gästades i glasburen på Stortorget i Malmö av FunkiModels, modellagenturen där alla modeller har någon sorts funktionsnedsättning – synlig eller osynlig.

Sveriges Radio strävar efter att inte enbart ha program *om* personer med funktionsnedsättning utan också engagera personer med olika typer av funktionsnedsättningar i olika roller i programverksamheten. P4 Väst hade under våren en praktikant med psykisk funktionsnedsättning som både gjorde inslag och medverkade i olika program. På P4 Västmanland praktiserade en pojke med ett lättare förståndshandikapp från Särskolans gymnasium i Västerås. P4 Jämtland knöt under året till sig en kvinna från Östersund med en intellektuell funktionsnedsättning för att vara en av tre i en panel som talar om livsstilsrelaterade frågor.

Nordegren och Epstein i PI berättade i en serie inslag om cochleaimplantat som gör det möjligt för hörselnedsatta att höra bättre. För att öka tillgängligheten transkriberades också dessa inslag så att hörselnedsatta kunde ta del av dem. *Ligga med P3* satsade också på att förbättra tillgängligheten till programmet för hörselskadade genom att programmet har en flik på webbsidan där material samlas i textform. Läsare kan där också ge önskemål på vad de vill att ska översättas till textform.

5.10.2 Tillgänglighet

Hörbarhet

Sveriges Radio arbetar med de ljudrelaterade tillgänglighetsfrågorna utifrån både estetiska och tekniska aspekter.

- De **estetiska** aspekterna omfattar hur olika ljud blandas eller balanseras mot varandra eller diktions, betonningar och pauseringar i talet.
- De **tekniska** aspekterna omfattar hur tekniska utrustningar och system nyttjas för att åstadkomma högsta möjliga tekniska kvalitet och därmed tydlighet och hörbarhet hos ljudet.

Programproduktionen har under året baserats på de riktlinjer för ljudet i Sveriges Radio som tagits fram i det tidigare hörbarhetsarbetet.

Under 2012 har hörbarhetsarbetet främst bedrivits inom ordinarie linjeverksamhet där hörbarhetsambassadörer inom varje redaktion drivit det aktiva arbetet. Några exempel på aktiviteter under året:

- Alla redaktioner har arbetat med regelbunden teknisk och hörbarhetsrelaterad återkoppling enskilt och i grupp.
- Flera redaktioner har genomfört utbildningar, seminarier eller workshops kring ljud och hörbarhet.
- Flera redaktioner har strävat mot färre telefonintervjuer till förmån för ”live”-intervjuer med bättre hörbarhet.
- Några redaktioner har arbetat med röstcoachning individuellt och i grupp.
- Radioteatern har inom redaktionen fört återkommande samtal om balansgången mellan tydlighet i ljudet och konstnärliga aspekter på ljuduttrycket.

Under 2012 har också några tekniskt relaterade åtgärder genomförts:

- Ett utbyte av äldre mikrofoner har påbörjats med syfte att ge en högre ljudkvalitet med bättre hörbarhet.
- Ljudprocessen för både FM- och webbkanaler har fortsatt fintrimmats för ökad hörbarhet.

Sveriges Radio har under året, i samarbete med Handikappförbunden och Post- och telestyrelsen, tagit fram en prototyp av en ”hörbarhetsapp” för smarta mobiltelefoner. När denna app är färdigutvecklad och program specialproducerats för att passa appen, ska lyssnaren själv kunna reglera förhållandet mellan tal och andra ljud, till exempel musik eller bakgrundsljud.

Webben

Sveriges Radio arbetar kontinuerligt med att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. När webben har bra tillgänglighet gagnar det alla besökare.

Sveriges Radio har 2012 köpt tillgänglighetsanalyser och tillgänglighetsstöd av Funka Nu AB och har under året även arbetat vidare med resultatet av tidigare köpt undersökning.

Utöver att förbättra webbplatsen tekniskt för till exempel synskadade är helheten viktig, och enkelhet och tydlighet prioriteras. Sidor får inte vara röriga och det får inte finnas för mycket information och länkar. Det ska vara enkelt för publiken att hitta det den söker, och därför pågår ett kontinuerligt arbete med att se över och ”städa” företagets webb-sidor.

Under året har Sveriges Radio även börjat arbetet med att göra om webben till följsam design. När förändringen är genomförd kommer sverigesradio.se att se likadan ut oberoende av plattform. Som besökare ska du känna igen dig oavsett apparat (mobil, desktopdator etc).

Arbetet med enkelhet och tydlighet går hand i hand med följsam design. Alla programsidor ses över avseende såväl struktur som innehåll. Det ur redaktionell synpunkt viktigaste innehållet lyfts fram.

Under hösten 2012 genomfördes webbpiloter på två lokala kanaler för att testa olika sätt att öka tillgängligheten. P4 Skaraborg samlar artiklar i två flöden, nyheter och program. P4 Väst samlar alla artiklar på förstasidan i ett flöde, nyhetsbegreppet ska vara vidgat. Publikens ska lättare finna aktuellt material (som efterfrågas mest) utan att behöva leta på flera olika sidor på kanalens webb. Den pilot Sveriges Radio uppfattar som mest lyckad ska sedan bli förebild för alla lokala kanalers/P4-kanalers förstasida. Endast en mall ska gälla när omläggningen till följsam design är klar.

P4 Kalmar har arbetat extra mycket med att skriva på rätt sätt för webben. Till exempel ska alternativtexten skrivas på ett givet sätt för att förklara innehållet för publiken på bästa sätt. Även P4 Blekinge arbetar med att förbättra informationen till bilderna så att synskadade får informationen uppläst för sig.

Sveriges Radios Barnwebb gör kontinuerliga tester för barn med olika funktionsnedsättningar. Exempelvis bildsätts de flesta ljudsagor för att barn med koncentrationssvårigheter lättare ska kunna tillgodogöra sig materialet. Barnwebben har också en lättanvigerad sida, med stora knappar och lite text för att barn med andra funktionsnedsättningar både ska kunna spela spel och ta del av Sveriges Radios utbud på nätet.

Lokaler

Det är en självklar strävan att medarbetare, gäster och intervupersoner på ett acceptabelt sätt ska kunna komma in och förflytta sig i Sveriges Radios samtliga lokaler oberoende av funktionsnedsättning. Tillgängligheten till radiohusen runt om i landet är löpande en del av planering och genomförande vid alla större byggprojekt inom Sveriges Radio.

Under sommaren har entrén till Radiohuset i Stockholm byggts om. Exempel på åtgärder som genomförs är att det markerats en ledlinje i golvet genom entrén för synskadade, dörrar har försetts med motoröppnare och en sluss för rullstolsburna har installerats.

5.10.3 Intressentdialog

Sveriges Radio möter kontinuerligt publik med särskilda behov på olika sätt och i olika sammanhang. Grunden för dessa möten är Sveriges Radios behov av att förstå hur programverksamhet och produktionssätt kan utvecklas för att så stor del av publiken som möjligt ska kunna ta del av programutbudet. Exempel:

- SR Värmland mötte representanter för handikapprörelsen i länet under en temakväll om radions arbetssätt, nyhetsvärdering och mediaetik. Det handlade också om hur man kan ta del av radioutbudet via webb och mobil.
- SR Örebro har utvecklat en löpande dialog med företrädare för dövsamhället på Twitter.
- Sisuradio har en kontinuerlig dialog med ett Sverigefinskt förbund för synskadade.
- SR Sjuhärad har haft flera studiebesök av Primacura media, en dagverksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning som producerar poddradio.
- Radioteatern har tätta kontakter med Länsteatern i Örebro som arbetar särskilt mot döva.
- SR Väst har en kontinuerlig dialog med representanter för hörselnedsatta personer.
- Flera grupper av ungdomar med funktionsnedsättning har besökt SR Skaraborg.
- SR Uppland har haft studiebesök av skolklasser för barn med olika funktionsnedsättningar och även vuxengrupper från särskilda boenden har genomfört studiebesök på kanalen. P4 Uppland har också bistått med tips och råd till nystartad radioverksamhet i kommunal regi för lätt förståndshandikappade.
- SR Dalarna, som producerar programmet *Klartext*, har bjudit in till samtal om nyhetsverksamheten där deltagarna rekryterats via de olika handikapporganisationerna.

Sveriges Radio, SVT och UR genomför årligen en temadag tillsammans med handikapprörelsen, där chefer och medarbetare möter företrädare och medlemmar i olika intresseorganisationer. Årets tema var ”Barn, unga och normalitet”. Programexempel spelades upp och sen följde samtal och diskussion om varför och hur programmen gjorts samt om reaktioner på programmen. I rundabordssamtal diskuterades olika typer av normskapande och de mediebilder av personer med funktionsnedsättningar som förmedlas till barn och ungdomar via radio och tv.

Sveriges Radio demonstrerade den prototyp till hörbarhetsapp som gör det möjligt för lyssnaren att själv reglera förhållandet mellan tal och andra ljud så att talet hörs tydligare.

Under temadagen pågick ett twitterflöde och inför nästa års temadag, som Sveriges Radio är huvudvärd för, kommer åsikter och kommentarer från det flödet att tas tillvara och påverka dagens utformning.

6 Sveriges Radios programkvalitetsarbete

Kvalitetsarbete inom programverksamheten innebär att

- formulera policy, riktlinjer och mål för vad som ska produceras och vilken kvalitet som ska uppnås i programverksamheten
- följa upp, utvärdera och återkoppla resultatet utifrån uppsatta riktlinjer och mål.

Inom Sveriges Radio bedöms programkvalitet utifrån tre perspektiv:

- Public service-uppdraget – att kunna visa att Sveriges Radio uppfyller de krav som ställs av riksdagen och som finns formulerade i sändningstillståndet.
- Publikens behov och förväntningar.
- Det professionella perspektivet – att arbeta med tydliga metoder för beställningar och utvärderingar, programetiska diskussioner, teknisk utveckling med mera.

6.1 Public service-perspektivet

Sveriges Radios public service-uppdrag beslutas av riksdagen och tolkas av Sveriges Radios styrelse och ledning. När Sveriges Radio uppfyller sändningstillståndets krav uppnås kvalitet utifrån public service-uppdraget. I den årliga public service-redovisningen beskrivs hur uppdraget utförts.

”Sveriges Radios Public service-handbok” – ”SR-handboken”, inklusive programreglerna, är ett verktyg som används i det redaktionella arbetet tillsammans med fortlöpande publicistiska diskussioner för att säkerställa att utbudet håller public service-kvalitet.

6.2 Det publika perspektivet

Med den företagsgemensamma definitionen av programkvalitet sätts publikens behov och förväntningar i fokus för Sveriges Radios hela utbud:

”Programkvalitet är Sveriges Radios förmåga att med sitt utbud tillfredsställa och helst överträffa dagens och morgondagens lyssnarens behov och förväntningar.”

Denna definition understryker att Sveriges Radios yttersta uppdragsgivare är publikens behov och att hela utbudet ska relateras till publikens skiftande behov. Både kvantitativa och kvalitativa lyssnarundersökningar genomförs kontinuerligt, och kunskapen om publikens behov förmedlas till och diskuteras med medarbetarna.

Agendasättande

Ett av Sveriges Radios strategiska mål är att vara agendasättande. Målet inskränker sig inte enbart till nyheter. Agendasättande kan lika väl handla om musik eller om kultur.

Under 2012 har Sveriges Radio ändå följt upp målet just när det gäller agendasättande inom nyhetsverksamheten. Uppföljningen gjordes ur flera perspektiv: ur publikens perspektiv, ur andra mediers perspektiv samt ur Sveriges Radios egna interna perspektiv. Resultaten kan beskrivas så här:

- **Publikens**: 44 procent anser att de ofta hör om aktuella ämnen för första gången i Sveriges Radio.¹⁹

¹⁹ Novus. Attitydundersökning, december 2012

- Andra medier: Sveriges Radios nyhetsredaktioner citerades av andra medier 176 000 gånger under 2012²⁰
- Internt perspektiv: Sveriges Radios nyhetsredaktioner sätter agendan till 29 procent räknat efter antalet nyheter. Ser man till sändningstiden inom nyhetssändningarna ökar andelen till 38 procent.²¹

När det gäller publikssfiffran, som är något lägre än vid motsvarande mätning 2011, är en reflektion kring publikens sätt att svara, att det blir allt svårare att avgöra var man hört något *först*. I den föränderliga medievärlden är det för Sveriges Radio framgent lika viktigt att vara mest trovärdig som att vara *först*.

Sveriges Radios nyhetsredaktioner citerades av andra medier 2012 nästan fyra gånger så ofta som 2010. Sveriges Radio ser detta som ett grovt mått på hur nyhetsverksamheten påverkar andra mediers agendor. Framförallt är det på tidningarnas webbsidor som citaten finns.

Den interna undersökningen av agendasättande på nyhetsredaktionerna syftade till att ta reda på vilken makt Sveriges Radio har över den egna nyhetsagendan. Genom att räkna antalet nyheter och samtidigt kategorisera dem får man fram en bild av nyhetsurvalet. Undersökningen visade alltså att 29 procent av nyheterna under en vecka var *agendasättande*, 32 procent var *agendaföljande* – bygger på nyheter från andra medier, 23 procent var *speglande* – händelsestyrda och 16 procent var *manipulerat nyhetsarbete* – resultat av till exempel pressmeddelande. Rapporten från undersökningen är framförallt avsedd att användas internt som diskussionsunderlag på nyhetsredaktionerna.

6.3 Det professionella perspektivet

6.3.1 Programbeställningar

En övergripande årsencykel för Sveriges Radios planerings- och uppföljningsarbete fastställdes 2010. Med tydlighet i det utbudsstrategiska arbetet, inklusive programbeställningar, ska såväl fast anställda medarbetare som frilansare och produktionsbolag lätt kunna förstå och delta i processen.

Utbudsavdelningen ansvarar för interna och externa programbeställningar och har tydliga rutiner för arbetet.

Under 2012 har processen för programbeställningar utvecklats, bland annat efter en utvärdering som gjordes 2011. Ett nytt beställningsverktyg har införts, de olika rollerna i processen har förtysligats och regelbundna avstämningar för alla inblandade har införts.

Det nya beställningsverktyget innebär att de olika delarna i en programbeställning (programbeskrivning, sändningsinformation och målgrupper/programområden) kan bindas samman med de ekonomiska förutsättningarna på ett sätt som tidigare inte varit möjligt i ett och samma system. Verktyget ger möjlighet att i framtiden utveckla beställningarna ytterligare, för att ge ännu bättre underlag både för kommunikation mellan de inblandade och för spårbarhet runt ett programs utveckling.

²⁰ Mediebevakningsföretaget Retriever

²¹ Sveriges Radios agendaundersökning 2012, ”Ungefär var tredje nyhet”

6.3.2 Utvärdering, återkoppling och programutveckling – interna produktioner

Arbetet med programkvalitet bedrivs på kanaler och redaktioner på olika sätt och delvis ur olika perspektiv. Utbudsavdelningen ansvarar för utvärdering av utbudet. Ledningen på den producerande redaktionen eller kanalen ansvarar för löpande återkoppling. Detta kan göras på en mängd olika sätt, det viktigaste är att återkopplingen sker medvetet och enligt en tydlig metodik.

Under 2012 har en mycket omfattande analys av samtliga P4-kanalers innehåll genomförts. Ett lyssnarteam har gått igenom innehållet i tusentals inslag och program. Innehållet har kategoriseringar i en mängd publikt relevanta avseenden och lyssnarteamen har återkopplat till respektive lokal kanals medarbetare och ledning. Analysen har lagt grund för en ny kanalbeställning för P4, och uppföljning sker i nya omgångar av återkoppling.

Lokala kanaler och redaktioner utvärderar fortlöpande sina publiceringar, internt och i dialog med publiken, till exempel i publikmöten och i de publiknätverk som bildats under året på ett stort antal lokala kanaler och Samhällsredaktionen.

Ett exempel bland många är Radio Värmland som har genomfört temaveckor inom nyhetsverksamheten för att utveckla form, tilltal, hörbarhet, innehåll och ämnesval. Efter genomlyssning av utbudet under en viss tidsperiod kan därefter redaktionen stämma av mål för andelar medverkande och intervjuade, män/kvinnor, berörda med mera.

På Ekot har bildats ett kvalitetsråd bestående av chefer och medarbetare från olika delar av redaktionen. Ekots kvalitetsråd diskuterar viktiga publicistiska överväganden och går igenom kritik mot redaktionen, bland annat från Granskningsnämnden och i kommunikationen med publiken i särskilda publikmöten eller på sociala medier.

Sveriges Radio arbetar fortlöpande med att förbättra hörbarhet. Det sker genom utbildning och i inslags- och reportagegenomgångar med repotrarr och producenter. Under 2012 har SR utvecklat en ”hörbarhetsapp”. Appen, som är avsedd för smarta telefoner, kan användas av publik som störs av bakgrundsljud. Till appen sänds ljudet ut i tre kanaler – talet i en separat monosignal och resten av ljudet i stereo. Lyssnaren kan då själv ställa in balansen mellan tal och bakgrundsljud. Utvecklingsarbetet fortsätter 2013, bland annat med tester av specialproducerade program.

Under året har researcharbetet och faktajournalistiken utvecklats kvalitativt i omfattande, gemensamma researchprojekt. En researcher har samlat journalistiskt substansrikt basmaterial som används, med olika infallsvinklar och utifrån lokala förutsättningar, av ett stort antal lokala kanaler och redaktioner. Ett exempel i början av året var grävjournalistik i lokala kanaler kring den för sydsvenska kommuner gemensamma EU-organisationen West Sweden. Andra exempel är SCB-samarbetet kring en databas för satsningen ”Här och nu”, SR Internationals researchmodell för skildring i olika språkgrupper av europeisk invandring och Ekots research med samordnade publiceringar över redaktions- och kanalgränser under sommaren.

I maj och juni genomfördes en kontinuitetsövning på samtliga lokala kanaler. Bakgrunden var att säkra att P4 fungerar som beredskapskanal – en central källa för information när samhället är utsatt för kriser. Om en P4-kanal tystnar så ska en förutbestämd grannkanal strax träda i dess ställe, och betjäna två P4-områden till dess att ordinarie kanal är uppe och sänder igen.

Övningen innehöll en utbildningsdel, en uppdatering av den tekniska och journalistiska kunskap som måste finnas på varje kanal och en praktisk övningsdel för att hantera krissituationer. Erfarenheterna av övningen används för fortsatt kvalitetsarbete.

I samband med direktsändning med kort varsel har konstaterats problem med sändningsavbrott. En teknisk översyn inleddes under hösten i områdena för att förbättra teknisk utrustning, kommunikation och samarbetsrutiner olika befattningshavare emellan och information till publiken. Avbrottskontroll med månatlig rapportering utförs och åtgärdas fortlöpande.

6.3.3 Kvalitetskontroll, utvärdering och återkoppling – externa produktioner

Sveriges Radios inköp av produktioner från externa bolag har ökat under 2000-talet, inte minst i form av färdiga programserier. Det pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra rutiner, hantering, beställningsprocess och kvalitetskontroller för program producerade av externa bolag.

Den medarbetare som har funktionen ansvarig för bolagsproduktioner har huvuduppgiften på Utbudsavdelningen att sköta förhandlingarna med de större externa bolagen som producerar program och programserier för Sveriges Radio.

I rollen ansvarig för bolagsproduktioner ingår också att tydliggöra hur Sveriges Radio ska bli ännu tydligare och mer korrekt gällande avtal, kvalitetsrutiner, avvikeler från standardavtal, MBL-underlag, rättighetshantering med mera. Detta för att redaktioner och avdelningar ska agera på ett likvärdigt vis oavsett i vilken kanal eller på vilken plattform inom Sveriges Radio den externa produktionen ska publiceras.

Under året har en månatlig planeringsprocess tagits fram för att förenkla när och av vilka medarbetare de olika delarna i en beställning av extern produktion görs

Funktionen exekutiv producent har fortsättningsvis utvecklats under året och införts på vissa externa produktioner. Den exekutiva producenten ansvarar för återkoppling och ska säkerställa att produktionerna lever upp till Sveriges Radios krav på publicistisk kvalitet. Den exekutiva producenten blir ansvarig utgivares förlängda arm och garant för att programreglerna följs.

Sveriges Radio har en koordinator för externa produktioner. I uppdraget ingår att kontinuerligt se över och förbättra rutinerna för leveranser av produktioner från produktionsbolagen till Sveriges Radio. Processen för denna kvalitetskontroll beskrivs i ”Leveranshandbok – ett programs väg genom SR:s infrastruktur”. Denna handbok uppdateras regelbundet eftersom förbättringar och förändringar sker kontinuerligt. Den finns också tillgänglig på Sveriges Radios webb genom en portal.

Handboken innehåller instruktioner och rutiner för musikrapportering, teknikstandard, webbpublicering, leveranstidpunkter, pressinformation, telefonnummer med mera.

Under 2012 har också projektet ”Mediemottagning” fortsatt. Inom projektet ser man över rutiner och praktiska frågor så att det blir enklare för externa producenter att leverera utbud som är anpassat för olika digitala plattformar.

Koordinatorns roll som produktionsbolagens ”ledsagare” inom Sveriges Radio är av stor vikt för att kommunikationen och samarbetet i det dagliga ska löpa smidigt och friktionsfritt.

Koordinatoren ser också till att viktig information om till exempel förändringar i programregler sprids till de externa bolagen.

I slutet av 2012 införde Sveriges Radio, tillsammans med SVT och UR, en ny musikrapporteringstjänst. Denna tjänst används också av produktionsbolagen. Genom systemets uppbyggnad blir det enklare att rapportera använd musik och det finns även möjlighet att göra eftersökningar vilken musik som spelats och som finns i systemet. Samtidigt säkerställs att korrekta uppgifter om vilken musik som spelats finns på Sveriges Radios webb – en kvalitetsaspekt och servicefunktion som efterfrågas av många av Sveriges Radios lyssnare.

6.3.4 Kompetensutveckling

En självklar bas i alla interna utbildningar är de centrala public service-begrepp som gäller för Sveriges Radio – oberoende, saklighet och opartiskhet.

Av de aktiviteter som genomförts 2012 med fokus på programkvalitet kan följande nämnas:

- **Nyhetsutbildningen** riktar sig till både nyhetschefer och övriga nyhetsmedarbetare. Syftet är att öka förmågan att bland annat producera originaljournalistik, leva upp till kraven på saklighet och opartiskhet i ett medielandskap som kräver ökad interaktion med lyssnarna och publicering på flera olika plattformar samt att spegla hela nationen med betoning på mångfald.
- **Berättande** Flera utbildningar har handlat om berättande och gestaltande radio, från kortare inslag och reportage till längre dokumentärer.
- **Sociala medier** Under året genomfördes en utbildningsinsats med fokus på hur sociala medier kan användas i det redaktionella arbetet.
- **Röstvård** Rösten är bärande i allt som hörs i Sveriges Radio. Utbildningar under året har syftat till att öka medarbetarens kunskaper om röstens betydelse för begriplighet, hörbarhet och engagemang hos lyssnaren.
- **Skräddarsydd utbildning för morgonprogramledare** Ett utbildningsprogram som omfattat personligt tilltal, intervjuTeknik, dubbelt programledarskap och individuell återkoppling med syfte att lyfta kompetensen hos dem som finns närmast publiken.
- **Metodutveckling för utrikeskorrespondenter** Korrespondenternas arbete ställer höga krav på flexibilitet eftersom det omfattar både nyhetsarbete, reportage, direktsamtal och kommentarer i alla SR:s kanaler. Korrespondenterna har fått en gemensam utbildning i dramaturgi följt av enskild återkoppling.
- **Utbildning för producenter** Under året har producenter, både nyare och mer erfarna, deltagit i utvecklingsprogram för att dels stärka den arbetsledande rollen, dels ge verktyg för att stötta den kreativa processen på redaktionen.
- **Återkoppling** Ett av de vanligaste och samtidigt bästa sätten att utveckla programkvaliteten är genom återkoppling. Det kräver i sin tur kunskap om metodik. Under året har 18 medarbetare utbildats för att i sin tur lära ut återkopplingsmetodik till kollegor. Alla återkopplare har ordinarie arbetsuppgifter och åker på beställning till kanaler och redaktioner för att dels lära ut återkoppling, dels tillsammans med gruppen praktisera det som lärts ut.

SR-handboken är ett viktigt verktyg i utbildningar och etiska diskussioner. SR-handboken, som togs fram 2008, har reviderats ett par gånger. I handboken beskrivs hur Sveriges Radio arbetar dels utifrån regelverk, dels utifrån de egna publicistiska värderingarna. Handboken sammanfattar befintliga policydokument och riktlinjer som styr Sveriges Radios publicistiska beslut och arbetsmetoder.

Under året har arbetet med att ta fram en **Sociala medier-handbok** påbörjats. I SR-handboken finns en kortfattad så kallad mikrobloggspolicy som i huvudsak reglerar vad medarbetare får göra. Nu behövs mer konkreta råd och tips om hur man kan arbeta journalistiskt med sociala medier, ha en dialog med publiken och förverkliga ”Journalistik 3.0”. I Sociala medier-handboken, som kommer att delas ut till medarbetarna i början av 2013, tar man också upp vilka strategier som behöver tas fram på redaktionerna.

6.3.5 Språkvård

Begripligt, levande och språkriktigt – det är nyckelorden i Sveriges Radios språkpolicy som är inskriven i SR-handboken. Riktlinjerna för språket gäller också för publicering på de nationella minoritetsspråken samt för övriga språk inom Sveriges Radio.

Språkvård bedrivs på olika sätt och av många medarbetare, men dessutom finns två språkvårdare som ger råd och rekommendationer i språkfrågor till alla tre public service-bolagen.

Språkhjälpen, som kan gälla till exempel uttal, ordval, formuleringar och skrivregler, ges både direkt via telefon och mejl och mer långsiktigt genom medverkan i utbildningar och seminarier på olika redaktioner. Språkvårdarna ger också ut Språkbrevet fyra gånger om året och publicerar ”Månadens språkråd” i personaltidningen.

Central betydelse för språkrådgivningen har den interna språk databasen Dixi med närmare 16 000 rekommendationer, de flesta med ljudfiler. För att göra det möjligt för alla medarbetare att avlyssna Dixi har en ny version utvecklats under året.

Till språkvårdarnas uppgifter hör också att följa utvecklingen av det svenska språket. De tar även emot lyssnarsynpunkter och besvarar allmänhetens frågor om språket i radio.

För att stimulera intresset för språkbehandlingen i radio delas två språkpris ut årligen, ett till medarbetare i lokala program och ett till medarbetare som hörs i rikssändningar.

6.3.6 Anmälningar till Granskningssnämnden för radio och tv

Det totala antalet anmälningar under 2012 var 701 (638 år 2011), vilket är fler än något tidigare år. Totalt antal ärenden 2012, det vill säga unika anmälningar, var dock 364 stycken, vilket ligger i linje med antalet ärenden per år under senare delen av 2000-talet. Ökningen i antalet anmälningar beror främst på att ett och samma program allt oftare anmäls av flera personer efter till exempel uppdrag på en webbsida eller ett webbforum. De program som genererade flest anmälningar under 2012 var *Tankesmedjan* om Sverigedemokraternas Ungdomsförbud, SDU – 72 stycken, *Ekot* efter en kommentar om Iran – 73 stycken, *Studio Ett* om partiledardebatten – 42 stycken och *P1 Morgen* om Pridefestivalen i Belgrad – 42 stycken.

Sveriges Radio fick under 2012 yttra sig i 40 ärenden och fälldes vid 13 tillfällen. Antalet begärda yttranden 2012 var alltså sju stycken fler än 2011 och antalet fällningar ungefär dubbelt så många.

Fällningarna 2012 gällde opartiskhet (6), saklighet (2), respekt för den enskildes privatliv (2), respekt för enskilda privatliv och opartiskhet (1), mediets genomslagskraft (1) samt gynnande (1). Grunderna för fällningar varierar från år till år. Det går inte att utläsa någon trend eller något mönster i vilka kategorier Sveriges Radio fälls, men partiskhet brukar generellt vara en av de grunder Sveriges Radio fälls för några gånger per år.

Efter en fällning i Granskningssnämnden har vd och programdirektören ett möte med samtliga berörda där beslutet diskuteras och dess konsekvenser analyseras. De slutsatser som dras av en fällning och som berör andra delar av företaget presenteras i intertidningen, på intranätet och på olika interna kurser och seminarier.

Enligt Sveriges Radios sändningstillstånd ska sändningsrätten utövas opartiskt och sakligt. Den enskildes privatliv ska respekteras i programmen om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat. Vidare föreskrivs i radio- och tv-lagen att ett program som inte är reklam inte på ett otillbörligt sätt får gynna kommersiella intressen. Ett gynnande kan dock enligt praxis uppvägas av ett informations- eller underhållningsintresse och därigenom inte vara otillbörligt.

De ovan uppräknade bestämmelserna – tillsammans med bland annat sponsringsregler och den så kallade demokratibestämmelsen i radio- och tv-lagen – är centrala för Sveriges Radios programverksamhet. Medarbetarna får kunskap om bestämmelserna på många olika sätt. De finns till exempel återgivna i Sveriges Radios programregler tillsammans med en tolkning av Granskningssnämndens praxis och i SR-handboken. Såväl programreglerna som SR-handboken delas ut till alla anställda och till produktionsbolagen som en del av produktionsutläggningssavtalet.

För nya medarbetare på Sveriges Radio genomförs introduktionskurser två-tre gånger varje halvår. Kurserna innehåller ett avsnitt om regelverket där tyngdpunkten ligger på innehållet i sändningstillståndet. Bolagsjuristerna medverkar också med utbildning om programregler i ett flertal skräddarsydda interna kurser för chefer och programmedarbetare. Dessutom diskuteras Granskningsnämndens beslut på olika redaktionella seminarier, publicistiska samtal och på möten där medarbetare och chefer från hela organisationen medverkar. Besluten är en återkommande punkt på Programmenhetens chefsforum. Redaktioner och lokala kanaler får regelbundet besök av Programsekretariatet som ansvarar för handläggning och informations-spridning. Under 2012 har seminarierna haft fokus på de Granskningsnämndensbeslut och de bestämmelser som är särskilt relevanta vid Sveriges Radios publicering på olika digitala plattformar och sociala medier.

När det gäller begäran om beriktigande eller genmäle kommer de flesta per telefon eller e-post. Om någon hör av sig gör berörd ansvarig utgivare tillsammans med den berörda redaktionen en bedömning om ett beriktigande eller genmäle ska göras. Beriktiganden görs även på eget initiativ när en redaktion själv upptäcker att något blivit fel i en sändning.

En begäran om beriktigade kan även komma genom en anmälan till Myndigheten för radio och tv om att ett program är osakligt. Anmälningar från myndigheten distribueras till den berörda lokala kanalen eller redaktionen som omedelbart kan ta ställning till ett eventuellt beriktigande.

Bestämmelsen om beriktigande och genmäle ingår i Sveriges Radios programregler. Där framgår att Sveriges Radio har skyldighet att informera om skälen vid ett avslag av en skriftlig begäran om genmäle. Sveriges Radio hänvisar till Granskningsnämnden i de fall redaktionen beslutar att inte bereda någon ett genmäle i enlighet med bestämmelsen i sändningstillståndet.

6.3.7 Sveriges Radios tekniska utveckling 2012

Av alla de tekniska utvecklingsprojekt som pågick 2012 (och fortfarande pågår) inom Sveriges Radio kan här nämnas två av stor betydelse – digitalt arkiv och kontribution.

Digitalt arkiv - programbank

Under flera år har arbetet med att digitalisera Sveriges Radios alla ljudarkiv pågått. Arbetet syftar till att göra materialet lättare åtkomligt, i första hand för medarbetarna och på sikt även för publiken.

Cirka 270 000 program har vid årsskiftet 2012/2013 förts över från rullband, CD och DAT-band för åren 1931 till 2005. Det unika materialet har hämtats från SR:s alla kanaler i hela landet.

För att förenkla lagring, återsökning och användningen av allt ljudmaterial har nya verktyg utvecklats och arkiven har integrerats i Sveriges Radios nuvarande produktions- och programplaneringssystem. Under 2013 introduceras:

- ”Arkivsök” - innebär att alla medarbetare i sin dator kan söka, lyssna och använda över en halv miljon ljudfiler samt över två miljoner låtar från Grammofonarkivets kommersiella CD.
- ”Programrapporten” - samlar in redan befintlig information kring ett program ur andra text och produktionssystem.

Begreppet ”arkivet” kommer att ersättas av ”programbanken”, som ger direkt åtkomst till program, inslag och råmaterial för medarbetarna inom Sveriges Radio, oberoende av radiohus eller andra fysiska platser.

Kontribution

En viktig del i Sveriges Radios infrastruktur är programförbindelser mellan alla radiohus i landet och i Stockholm, till exempel för sändning i en rikskanal eller medverkan i ett annat radioprogram. Denna insamling av programljud brukar kallas kontribution. Den är nu föremål för stora omdaningar för att förbättras och bli billigare.

”Ljud över IP” är en gemensam nämnare för att skicka ljud över olika typer av dataförbindelser. Under 2012 byttes Sveriges Radios gamla nät till nya förbindelser som bygger på ”ljud över IP”. Även ISDN-tjänsten, som används för programinsamling, kommer att ersättas med ”ljud över IP”. Fokus är bland annat på möjligheten för användarna att själva kunna koppla upp sig, till exempel på idrottsarenor.

En viktig del i Sveriges Radio programinsamling är den trådlösa tekniken, i vardagligt tal kallad HF. Frekvenserna för detta är inte längre SR:s egendom, och dessutom är de på väg att övergå till mobila bredband. Inom Sveriges Radio har satellitteknik använts länge, men både tekniken och själva förbindelsen (satellitkapaciteten) har varit dyr och utrustningen stor och tung.

Under 2012 testades en ny typ av satellitlänkar som placerades på vanliga personbilar. Sveriges Radio kommer att satsa på denna teknik som bland annat ger möjlighet att sända från platser i landet som tidigare inte varit möjliga att sända från.

Som komplement till satellittekniken prövas dels mobilt bredband, dels utveckling av ett eget radionät. När det gäller mobilt bredband pågår samtal med operatörerna för att undersöka om SR kan få prioritet i nätet till en rimlig kostnad. Ett eget radionät på en digital plattform är framförallt tänkt att finnas i städer där satellittekniken inte är att föredra. Ett annat viktigt skäl till ett eget radionät är Sveriges Radios uppdrag att fungera i tider med påfrestningar på samhällsstrukturen, till exempel vid stora strömbrott då de mobila bredbanden får svårt att fungera över längre tid.

”Grön IT”

Under 2012 avslutades arbetet med att driftsätta Sveriges Radios så kallade virtuella serverplattform. Denna plattform kan hantera system som tidigare var utspridda på över 400 fysiska enheter. Behoven av kommande återinvesteringar minskar, och det krävs färre personer för att sköta driften. Till detta ska läggas minskade behov av el och kyla. Den årliga beräknade effektbesparingen uppgår till 1 700 000 kW per år.

6.3.8 Risk- och sårbarhetsanalyser

Som en del av beredskapsplaneringen genomförs risk- och sårbarhetsanalyser på kritiska funktioner för distribution och produktion. På regeringens direkta uppdrag vidmakthålls vissa reservfunktioner för etermedia med syftet att säkerställa distribution och utsändning av viktigt meddelande till allmänheten (VMA). Sveriges Radio har ett beredskapsavtal med Teracom och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i syfte att upprätthålla sändningar under svåra påfrestningar på samhället. Sveriges Radio har deltagit i övningar tillsammans med myndigheter och organisationer. Utveckling av kontinuitetsplaner pågår fortlöpande för att säkerställa distribution och alternativa produktionsplatser med tryggad tillgång till försörjningssystem, information och kommunikation.

7 Sveriges Radios styrning och ekonomi

7.1 Så styrs Sveriges Radio

Sveriges Radios verksamhet styrs av regler som läggs fast av riksdag och regering. Med stöd av radio- och tv-lagen utformar regeringen det sändningstillstånd som bestämmer ramarna för verksamheten. Årligen utfärdar sedan regeringen anslagsvillkor vars funktion är att ange förutsättningar av väsentlig teknisk/administrativ karaktär.

Sveriges Radio AB ägs av Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Ledningen av Sveriges Radio utövas av styrelsen och verkställande direktören i enlighet med aktiebolagslagen, bolagsordningen och svensk kod för bolagsstyrning.

Från 2009 till och med september 2012 utgjordes Sveriges Radios verkställande ledning av verkställande direktör tillsammans med vice verkställande direktör som båda utsetts av styrelsen. Från och med oktober 2012 har befattningen som vice vd tagits bort, då tidigare vice vd tillträdde som vd.

Sveriges Radios verksamhet är organiserad i fyra enheter: Programmenheten, Enheten för administration och teknik, Enheten för analys och kommunikation samt Personalenheten. Direktionen utgörs från 1 oktober förutom av vd, av de fyra enhetscheferna samt en biträdande programdirektör med ansvar för utbud.

Sedan 2011 har Programmenheten organiserat de producerande verksamheterna i områden. De lokala kanalerna är indelade i sex geografiska områden. Genrerедакtionerna i Stockholm samlas också i områden. Ledningarna för respektive område har ett samlat planerings- och budgetansvar för hela områdets verksamhet.

Vid starten av nuvarande tillståndsperiod, 2010-2013, införde Sveriges Radio en ny styr- och planeringsprocess. Syftet är en mer överblickbar och tydlig styrning för att klara uppdraget och samtidigt öka flexibilitet och handlingsfrihet för att till exempel kunna genomföra förändringar snabbare.

Sveriges Radio har fastställt nio strategiska mål för tillståndsperioden. Grunden för dessa är företagsledningens bedömning av hur verksamheten ska utformas och utvecklas för att nå företagets vision och för att de krav som ställs på Sveriges Radio ska uppfyllas. De nio långsiktiga målen utgår från tre övergripande områden – publiken, medarbetarna och ekonomin.

Sedan 2011 pågår ett kontinuerligt arbete med att utveckla styrprocessen. Syftet är dels att ledningsfunktioner på alla nivåer i företaget ska koncentrera sig på för respektive verksamhet väsentliga frågor, dels att korta ledtiderna vid planering, uppföljning och rapportering av verksamheten. Fokus under 2012 har varit att utveckla den ekonomiska uppföljnings- och prognosprocessen. Budgetprocessen har också utvecklats och framförallt formerna för dialog, i form av resultatsamtal på alla nivåer, har etablerats.

Publikens

Fyra av Sveriges Radios långsiktiga mål rör publiken. Som komplement till dessa fastställs årligen prioriteringar som ska vara vägledande för verksamheten.

För varje verksamhetsår fastställs också kvantitativa publikmål för alla kanaler och för användandet av Sveriges Radios utbud på digitala plattformar.

Publikmålen följs upp med olika typer av undersökningar. TNS-Sifo genomför, på hela radiobranschens uppdrag, löpande lyssnarundersökningar med hjälp av telefonintervjuer. Resultaten rapporteras offentligt vid fyra tillfällen per år. Därutöver kommer så kallade PPM-mätningar att göras från och med 2013.

Antalet användare av Sveriges Radios sajter mäts med teknisk trafikmätning och redovisas löpande externt via Kia Index och Orvesto Internet.

Förutom det genomför Sveriges Radio en rad undersökningar för internt bruk avseende nöjdhet med programverksamheten, attityder till företaget, hur medievanor generellt förändras och hur användandet av företagets utbud utvecklas.

Medarbetarna

Sveriges Radios personalpolitik är en förutsättning för att de långsiktiga medarbetarmålen ska uppnås. Personalpolitikens innehåll kan sammanfattas i fem kategorier – attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla personal. Arbete sker inom en rad områden; hälso- och arbetsmiljöarbete, kompetensutveckling, mångfald, rekrytering och miljöarbete.

Mot bakgrund av Sveriges Radios åldersstruktur är kompetensväxling ett nyckelord i styrningen. Nyckelkompetenser hos medarbetare som går i pension måste identifieras för att kompetensväxling ska ske. Samtidigt måste vakanta utrymmen användas strategiskt till riktade verksamhetsförändringar.

Sveriges Radio arbetar med ett så kallat personalmåttal som innebär att antalet tillsvidareanställningar ska vara oförändrat vid tillståndsperiodens slut jämfört med dess början.

Under 2013 påbörjas ett arbete med att ta fram en bemanningsstrategi för nästa tillståndsperiod, som en del i arbetet med att formulera företagets vision och strategiska mål.

Ekonomin

En tydlig ekonomistyrning är av avgörande betydelse för att Sveriges Radio ska upprätthålla en ekonomi i balans och samtidigt skapa den flexibilitet och handlingsfrihet som fastställts i de strategiska målen.

För att åstadkomma detta prioriterar Sveriges Radio resurserna – vissa delar av verksamheten ska ha oförändrade resurser under lång tid medan andra delar prioriteras ner.

Ett område som kräver detaljerad uppföljning är personalkostnaderna som är den minst rörliga delen av kostnadsmassan. Utöver det följs kostnadsutvecklingen i förhållande till externa indikatorer, till exempel SR-index²² och konsumenterprisindex.

Den ekonomiska handlingsfriheten innebär att Sveriges Radios ledning har möjlighet att göra nya satsningar i takt med omvärldsförändringar.

²² ”SR-index” har konstruerats för Sveriges Radio och tas årligen fram av SCB. Det kombinerar delar av KPI med löneutveckling och bygger på att andelen lönekostnader (AKI) uppgår till 50 procent och omkostnader (KPI exkl. livsmedel och bostad) till 50 procent.

Sveriges Radios årscykel för planering och uppföljning

Sedan 2010 har Sveriges Radio en övergripande årscykel för planerings- och uppföljningsarbetet. En grundläggande del i årscykeln är det utbudsstrategiska arbetet, inklusive programbeställningsprocessen.

Vd formulerar årliga riktlinjer för kommande års verksamhetsplaner. Riktlinjerna utgår från de krav som ställs i sändningstillståndet, de långsiktiga målen, prioriteringar och företagsledningens bedömning av hur verksamheten bör utvecklas. Vd:s riktlinjer samt resurser för respektive enhet fastställs av styrelsen i februari.

Därefter formulerar enhetscheferna inriktningsförslag för sina respektive verksamheter. Under våren pågår samtidigt arbetet med programbeställningar för kommande år. Utbudsavdelningen ansvarar för analyser av tidigare utbud, för att hämta in nya idéer, för samverkansmöten och för att överenskommelser om uppdrag diskuteras både internt och med externa produktionsbolag.

En preliminär utbudsplan presenteras före sommaren och programbeställningsprocessen avslutas sedan i september då beställning och ansvar för genomförande lämnas över från utbudsavdelningen till områden, redaktioner och externa producenter.

Programbeställningarna samt enheternas respektive inriktningsförslag utgör grunden för områdenas, redaktionernas och avdelningarnas planering och budgetering. Verksamhetsplanerna färdigställs i november.

Alla verksamheternas planer konsolideras till Sveriges Radios verksamhetsplan där man kan avläsa hur Sveriges Radios arbete för att nå målen bedrivs. Planeringens årscykel avslutas formellt i och med att styrelsen godkänner utbudsplanen och företagets årsbudget.

Under verksamhetsåret får företagsledningen månatliga uppföljningsrapporter.

Tertiärluppföljningarna (per april, augusti och december) är mer omfattande. Då följs aktivitetsplaner upp tillsammans med exempelvis särskilda satsningar, sändningstid, ekonomi, personal och externa indikatorer.

Satsningar på utveckling

Sveriges Radios ledning planerar för utveckling av verksamheten under tillståndsperioden. Fem huvudområden har fastställts där satsningar ska göras för att de strategiska målen ska nås. För dessa satsningar och utvecklingsprojekt avsätts särskilda resurser. Förutom ett stort antal satsningar på utveckling av utbudet genomförs också projekt för att utveckla arbetsmetoder.

Beslut om satsningar/utvecklingsprojekt och tilldelning av särskilda resurser följer den ordinarie årscykeln. När satsningar avslutats görs utvärderingar som ligger till grund för beslut om huruvida satsningen ska arbetas in i den ordinarie verksamheten eller om den ska avslutas och på vilket sätt erfarenheterna ska tas tillvara.

7.2 Väsentliga händelser under året

I september presenterades betänkande ”Nya villkor för Public Service” (SOU 2012:59) med sikte på nästa tillståndsperiod. Under 2013 ska detta betänkande resultera i en proposition och ett riks- dagsbeslut om Sveriges Radios villkor för tillståndsperioden, som föreslås bli sex år, 2014 – 2019.

Under utredningens gång avsatte Sveriges Radio stora resurser för att ta fram underlag åt public service-kommittén. En viktig uppgift under hösten 2012 var framtagandet av Sveriges Radios remissvar till kommitténs betänkande.

Under året tillträdde Cilla Benkö som ny verkställande direktör.

7.3 Vad kostar Sveriges Radio

7.3.1 Ekonomiska ramar

Sveriges Radios verksamhet finansieras i allt väsentligt genom den särskilda avgift som tas ut för innehav av tv-mottagare. Storleken på tv-avgiften beslutas av riksdagen.

Sveriges Radio tilldelades 2 633,5 mnkr för verksamheten 2012.

Sveriges Radios medelstilldelning 2010–2012

	2010	2011	2012	2013
Medelstilldelning	2 523,7	2 574,1	2 633,5	
Medelsavstående RIKAB	-56,6	-56,7	-49,9	
Medelsavstående SRF	-113,7	-103,8	-88,9	
Justering programbolagen	-2,6	-2,6	-3,0	
Summa	2 350,8	2 411,0	2 491,7	

Tabellen visar dels de medel som riksdagen tilldelat Sveriges Radio, dels de medelsavståenden som SR gör till Radiotjänst i Kiruna, RIKAB och till Sveriges Radios Förvaltnings AB, SRF. Utöver det inkluderas justering mellan programbolagen. Sveriges Radio förfogade således över 2 491,7 mnkr år 2012.

Sveriges Radios medelstilldelning följer sedan 2002 inte SR-index²³ utan baseras på en fast priskompensation om 2 procent per år²⁴. Därför måste Sveriges Radio kontinuerligt öka effektiviteten för att så långt möjligt kunna bibehålla nivån på programverksamheten.

7.3.2 Sveriges Radios medelsanvändning

	2010		2011		2012		2013	
	Mnkr	%	Mnkr	%	Mnkr	%	Mnkr	%
Personal	1 154,0	48	1 221,7	49	1 273,9	50		
Medverkan	340,8	14	331,6	13	335,8	13		
Programavtal	150,4	6	156,4	6	162,3	6		
Distribution/kontribution	286,2	12	284,9	11	257,9	10		
Lokaler	123,1	5	127,2	5	139,1	5		
Övriga omkostnader	352,7	15	394,3	16	360,4	14		
Summa	2 407,3	100	2 516,1	100	2 529,5	100		

Under perioden har personalkostnadernas andel ökat något, medan andelen för distribution och kontribution minskat.

²³ SR-index är en 50/50 sammanvägning av Konsumentprisindex, exklusiva livsmedel och bostad, och AKI (arbetskostnadsindex) för tjänstemän.

²⁴ 3 procent 2010.

7.3.3 Kostnadsandelar

	2010		2011		2012		2013	
	Mnkr	%	Mnkr	%	Mnkr	%	Mnkr	%
Produktionskostnader	1 742,1	72	1 817,0	72	1 862,8	73,6		
Distribution/kontribution	286,2	12	284,9	11	257,9	10,2		
Lokalkostnader	123,1	5	127,2	5	139,1	5,5		
Gemensamma kostnader	255,9	11	287,0	12	269,7	10,7		
Summa	2 407,3	100	2 516,1	100	2 529,5	100		

Programbolagen SR, SVT och UR har gemensamma definitioner av begrepp inom programverksamheten och för redovisningen av kostnader, i syfte att öka jämförbarheten mellan bolagens public service-redovisningar under tillståndsperioden. Den gemensamma överenskommelsen innebär att jämförbara mått för produktionskostnad, distribution och gemensamma kostnader ska redovisas.

7.4 Produktivitet

Det är komplicerat att utforma relevanta produktivitetsmått för Sveriges Radios verksamhet. Under nuvarande tillståndsperiod har produktiviteten definierats som ”det som produceras under en viss tid av en anställd”, vilket redovisas med antal sända timmar per anställd och kostnad per sänd timme.

Sveriges Radios produktivitet 2010-2012

År	2010		2011		2012	
	Lyssnar-perspektiv	Produktionsperspektiv	Lyssnar-perspektiv	Produktionsperspektiv	Lyssnar-perspektiv	Produktionsperspektiv
Sändningstid (timmar)	515 400	220 098	607 353	194 367	584 571	182 960
Medelantal anställda	1 826	1 826	1 799	1 799	1 817	1 817
Kostnad (mnkr)	2 407,3	2 407,3	2 516,1	2 516,1	2 529,5	2 529,5
Sändningstid per anställd (tim)	282	121	338	108	322	101
Kostnad per sänd timme (tkr)	4,7	10,9	4,1	12,9	4,3	13,8

Sveriges Radio ökar inte antalet sändningstimmar per medarbetare. Fokus har istället legat på dels utveckling och kvalitetshöjning av programmen, dels att öka publikens tillgänglighet till programmen framför allt genom webb och mobil.

Under tillståndsperioden har många särskilda satsningar genomförts i syfte att utveckla programverksamheten. Detta har bland annat gett publiken breddad utrikesbevakning, förynat kulturutbud och ökad lokal närvaro. Dessutom har resurser satsats på grävande journalistik som har resulterat i flera agendasättande nyheter och reportage.

Några exempel på 2012 års utvecklingsarbete, som ökar tillgängligheten och därmed publiknytan, men inte kan uttryckas i termer av sändningstid per anställd:

- Lansering av Radioapans app för barn 3-8 år.
- SR Play har lanserats med ny design och nya funktioner för fler olika mobiltelefoner.
- Anpassning av publicerat format, så publiken kan tillgodogöra sig innehållet oavsett apparat (dator, surfplatta, mobil).

Det blir allt tydligare att ett traditionellt produktivitetsbegrepp inte är helt relevant för Sveriges Radio. Public service-uppdraget är i sig formulerat på ett sätt som kräver mer av kvalitativ uppföljning.

Erfarenhet av tidigare samarbete med studenter vid Uppsala universitet pekar i samma riktning som etablerad ekonomisk teori avseende möjligheter att mäta produktivitet och effektivitet i tjänstesektorn. Slutsatserna för Sveriges Radio kretsar kring att publikens användande och upplevda nytta av utbudet bör ingå i sådana mått. Perspektiv som interaktivitet och brukarvärdé är mer och mer relevanta i det nya medielandskapet.

Det för Sveriges Radios verksamhet relevanta att följa är förhållandet mellan å ena sidan måluppfyllelse inklusive värdet för publiken och å andra sidan nedlagda resurser. Här krävs någon form av indikatorer som säger mer än rent kvantitativa mått. Det innebär också att begreppen produktivitet och effektivitet närmar sig varandra.

7.5 Effektivitet

Det finns svårigheter med att bedöma effektiviteten i hur public service-uppdraget utförs. Sveriges Radio har under tillståndsperioden definierat effektivitet som att ”tillgängliga resurser används på bästa sätt för att nå uppsatta mål”.

Sveriges Radio har ett antal strategiska och långsiktiga mål för tillståndsperioden som följs upp årligen.

Vid slutet av 2012 kan bland annat följande konstateras.

- Sveriges Radio var det företag som åtnjöt störst förtroende hos allmänheten.
- Sveriges Radios utbud ägnas mer tid än andra medieföretags utbud.
- Sveriges Radios marknadsandel av radiolyssnandet ökar.
- Användandet av Sveriges Radios webb, mobil och appar ökar.
- Publikmedverkan och delaktighet har ökat genom bland annat publiknätverk.
- Mer än 55 procent av sändningstiden produceras utanför Stockholm.
- Handlingsfriheten ökar genom att andelen rörliga kostnader ökar.

För Sveriges Radios del betyder effektivitet, enligt definitionen ovan, också att till en fortsatt låg kostnad per lyssnad uppfylla Sveriges Radios mål.

Genomsnittlig kostnad per lyssnad timme (kontaktkostnad) för SR 2010-2012

År	2010	2011	2012	2013
GL ²⁵	96	94	100	
Befolknings 9-79	7 890 718	7 938 688	7 988 379	
Antal dagar	365	365	365	
SR:s kostnader (mnkr)	2 407,3	2 516,1	2 529,5	
Kostnad per lyssnad timme (kr)	0,52	0,55	0,52	

²⁵ GL (genomsnittlig lyssnartid) är den genomsnittliga tid i minuter som befolkningen (9–79 år) lyssnat på Sveriges Radios kanaler under ett dygn, måndag till söndag. Lyssningen kan ha skett via FM, DAB eller webb. Kostnaden per lyssnad timme (kontaktkostnad) definieras som Sveriges Radios kostnader dividerade med: GL/60 x antal invånare x antal dagar under ett år. Befolkningsssfiffran bygger på uppgifter som SIFO får från Statistiska centralbyrån, SCB. GL bygger på SIFO:s publikmätningar (2013/1). Dessa mätningar visar lyssnandet under föregående års sista månader.

Trots att kostnaden per sänd timme ökat minskar kostnaden per lyssnad timme något jämfört med 2011. Detta beror på att den sammanlagda lyssnartiden ökade.

Denna tolkning av begreppet effektivitet är dock alltför begränsad. Den säger ingenting om hur till exempel uppdraget att spegla hela landet utförs. För att kunna följa upp Sveriges Radios demokratiska uppdrag räcker inte kvantitativa mått, utan också någon form av kvalitativa mått behövs. Enligt sändningstillståndet ska Sveriges Radio ”ge medborgare den information som krävs för att de ska kunna ta ställning i samhälls- och kulturfrågor”. Detta kräver helt andra former av mätmetoder, till exempel något som handlar om publikens upplevelser, attityder och insikter. Med fokus på mätbarhet i form av siffror finns en risk att man då mäter det som går att mäta snarare än det som är relevant att mäta.

I rapporten ”Att utveckla indikatorer för utvärdering av kulturpolitik”²⁶, beskrivs den strävan som finns i politiska sammanhang att öka transparensen hos producenter av offentliga tjänster samt den ökade betoningen på effektiv resursanvändning.

I rapporten problematiseras kring svårigheter att identifiera effekter i kultursammanhang. Det ges exempel på hur mått som brukar användas i kultursammanhang ofta är kvantitativa och i alltför hög grad fokuserar på ekonomiska variabler. Samtidigt presenteras i rapporten resonemang om hur indikatorer kan vara en väg att åskådliggöra utveckling. Genom att formulera ett begränsat antal relevanta indikatorer, som inkluderar mer än ekonomiska effekter, är det möjligt att belysa måluppfyllelse och eventuella förändringar.

Att på detta sätt arbeta med indikatorer för delar av Sveriges Radios public service-uppdrag skulle kunna vara möjligt. Det förutsätter ett utvecklingsarbete och noggranna överväganden av vilka indikatorer som är relevanta. Det måste också vara möjligt att följa upp indikatorerna på ett sätt som inte kräver en tung administration och omfattande systemutveckling.

7.6 Samarbeten inom koncernen

Samarbetet med Sveriges Television och Utbildningsradion sker dels inom ramen för de två samägda dotterbolagen Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) och Sveriges Radio Förvaltnings AB (SRF), dels i olika projekt antingen mellan två av bolagen eller i samarbetssprojekt som omfattar alla tre bolagen.

RIKAB ansvarar för uppbörden av radio- och tv-avgiften. Huvudkontoret ligger i Kiruna.

SRF ansvarar för gemensamma service- och stödfunktioner för de tre programbolagen och tillhandahåller följande tjänster:

- ekonomi- och personaladministration
- tjänster inom områdena telefoni, postdistribution, repro, varumottagning och fastighetsförvaltning
- arkiv- och researchtjänster samt digital mediatjänst
- friskvård.

Tillsammans med SRF driver Sveriges Radio ett arkivprojekt, som syftar till att göra alla tidigare sända program digitalt sökbara. Under 2012 och 2013 utvecklas också nya verktyg som bland

²⁶ Myndigheten för kulturanalys, Redovisning av ett regeringsuppdrag, rapport 2012:2

annat kommer att underlätta återanvändande av det lagrade materialet i ny radio-produktion. På sikt är ambitionen att det digitala arkivet även ska göras tillgängligt för Sveriges Radios publik.

Sveriges Radio har tillsammans med de övriga programbolagen inlett en genomlysning av tjänster som levereras av SRF. Syftet är att ta reda på om det finns SRF-tjänster som skulle kunna levereras i en annan form än idag, mer anpassade till den framtida verksamhetens krav.

Samarbeten kring programutbudet

De tre programbolagen arbetar med årliga överenskommelser angående programverksamhet för personer med funktionsnedsättning respektive språkliga och etniska minoriteter. Sameradion exempelvis har ett dagligt nyhetssamarbete med SVT:s samiska redaktion. Tävlingen Sverigefinne 2012, där publiken röstar fram vinnaren i olika kategorier, är ett samarbete mellan SR Sisuradio och finska redaktionen på SVT med flera. Bolagen samarbetar också kring intressentdialoger med representanter för dessa målgrupper.

Samarbeten finns även i många andra delar av programverksamheten. Radioteatern och UR har samarbetat kring den Strindbergssatsning som pågått hela året. Bland annat har UR sändt några Strindbergsdrämer i Radioteaterns uppsättning. Som en förlängning av *Sommar i P1* görs tv-programmet *Sommarpratarna*, där några av årets *Sommar*-värdar har återträff för ett samtal utifrån det som sagts i respektive värdars program. Ett annat exempel är den granskning av Ölands djurpark som P4 Kalmar gjorde tillsammans med SVT. Flest samarbeten finns kring program för barn och i musikutbudet.

Barnutbudet:

- *Barnens Romanpris* samarbete med UR har, förutom sändningar i både P1 och P4, resulterat i att programmen också kan användas i skolan.
- Barndokumentärer från UR:s Barnaministeriet sändes vid tre tillfällen i P1.
- *Knattetimmen* i P4, där en psykolog och en psykoterapeut svarar på föräldrars frågor om barn, är ett samarbete med UR:s Barnaministeriet.
- *Vi i femman* är ett mångårigt samarbete mellan SVT och Sveriges Radio.
- *Sommarlov i P4* är ett samarbete med SVT där både innehåll och sändningar i Barnkanalen och P4 riks samplanerades i år.

Musiksamarbeten med SVT:

- Sveriges Radio spelar i förväg upp de tävlande bidragen till *Melodifestivalen* i SVT samt bevakar och sänder evenemanget. *Lilla Melodifestivalen* är även det ett samarbetsprojekt där SR Underhållning under året har ansvarat för urval av bidrag och direktsändning i radio.
- *Musikhjälpen 2012* producerades och sändes från Stortorget i Malmö i samarbete med SVT.
- *Summerburst*, konserten på Stadion i Stockholm, spelades in i samarbete med SVT och sändes både i radio och tv.
- *Svensktoppen Nästa*-vinnaren 2012 går vidare till Melodifestivalen 2013 i SVT.
- *P3 Guld*, som sammanfattar det gångna musikåret, delar ut priser till svenska musiker och bjuter på livemusik samsänds med SVT.

Exempel på samarbeten inom andra områden

Lokaler - Programbolagen arbetar utifrån en gemensam strävan att samlokalisera och samutnyttja lokaler. Alla tre bolagen är samlokaliserade i Göteborg. Sveriges Radio och SVT är samlokaliserade i Uppsala, Visby, Eskilstuna, Örnsköldsvik, Karlskrona, Kalmar, Uddevalla och Norrköping. I Malmö och Sundsvall är Sveriges Radio och UR samlokaliserade. Programbolagen har tillsammans med SRF ett gemensamt fastighetsråd som samordnar lokal- och fastighetsfrågor. Under 2012 har bland annat en gemensam besiktning av brandskyddet samt utrymningsövningar genomförts.

Inköpssverksamhet - De tre programbolagen och SRF genomförde tillsammans 18 större upphandlingar under året. Några av dessa gällde banktjänster, affärsresebyrå, företagshälsovård, teleoperatörstjänster samt rekryteringskonsuljärer.

IT-teknik med mera – Bolagen arbetar med kunskapsdelning avseende bland annat uppgradering av datorsystem samt informationssäkerhet. Sveriges Radio och SVT upplåter utrymme åt varandras utrustning i sina respektive datahallar.

7.7 Sidoverksamhet

Sveriges Radios medelstilldelning ska användas till företagets kärnverksamhet, det vill säga radioverksamhet i allmänhetens tjänst. Medlen ska också i förekommande fall användas till kompletterande verksamhet, det vill säga verksamhet som syftar till att utveckla kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig denna. Utöver detta bedriver Sveriges Radio viss sidoverksamhet.

Syftet med Sveriges Radios sidoverksamhet kan sägas vara att stärka varumärket och ge service till lyssnare som vill ha kopior på program eller programinslag. Den mycket begränsade sidoverksamhet som sker utgår från det som föreskrivs i sändningstillståndet - att verksamheten inte får finansieras med mottagaravgifter och att den ska bedrivas på ett konkurrensneutralt sätt.

Sveriges Radios sidoverksamhet består av följande delar:

- Uthyrning av musikstudior i Radiohuset, framförallt för repetitioner.
- Uthyrning av Konserthuset Berwaldhallen, dels för konserter, dels för konferenser och andra typer av evenemang.
- Programförsäljning. Privatpersoner kan köpa så kallade unika kopior av radioprogram. Dessa kopior levereras på cd och innehåller inget upphovsrättsskyddat material. Sveriges Radio licensierar även inspelningar till externa aktörer för användning i kommersiellt syfte. Det kan röra sig om musikinspelningar för utgivning på cd, radioföljetonger för utgivning som ljudböcker, klipp för filmproduktioner, inslag i teveprogram eller som del i en teateruppsättning.

Resultat sidoverksamheten²⁷, mnkr

Intäkter	2010	2011	2012	2013
Uthyrning, Berwaldhallen	2,7	2,4	2,1	
Uthyrning, studior	1,4	1,1	1,0	
Programförsäljning	3,8	2,5	1,5	
Försäljning varor (reklamartiklar)	0,2	0,1	–	
Totalt, intäkter	8,1	6,1	4,6	
Kostnader	-7,5	-6,1	-4,6	
Resultat, efter skatt	0,6	0	0	

Prissättning

För uthyrning av Konserthuset Berwaldhallen och musikstudiorna gäller att den egna (interna) verksamheten prioriteras före externa kunder.

För prissättning vid uthyrning av Berwaldhallen görs jämförelser med andra arenor, till exempel Konserthuset och Cirkus. Hänsyn tas samtidigt till att dessa har större antal publikplatser och andra faciliteter i närheten, till exempel restaurang.

Vad gäller studiorna i Hangaren finns det inte jämförbara lokaler. De är inte längre rena inspelningsstudior och inte heller konferenslokaler. Prissättningen är vår bedömning av vad marknaden är villig att betala.

Prissättning vid försäljning av programkopior sker efter omvärldsbevakning. Några gånger per år görs avstämning av externa bolags prisnivåer och produktionskostnader. Sveriges Radios pris baseras på det beräknade ppd-priset (pris innan produkten når handeln) och rekommendationer från upphovsrättsorganisationer.

Privatkopior säljs till självkostnadspris.

Dessutom kan påpekas att sidoverksamheten bedrivs inom konkurrensutsatta och väl fungerande områden. Prisbilderna inom dessa områden är väl kända både för kunder och andra leverantörer.

²⁷ Sidoverksamhetens resultat- och balansräkning redovisas i Sveriges Radios årsredovisning.

8 Sveriges Radios kommande verksamhet

8.1 Långsiktig strategisk planering 2010–2013

Sveriges Radios vision är att vara landets viktigaste medieföretag och ledande kulturskapare. I strävan att nå visionen har Sveriges Radio en styrmodell som innebär ett tydligt arbete med långsiktiga och strategiska mål. För tillståndsperioden 2010–2013 gäller nio mål som hela organisationen ska sträva emot.

De nio målen utgår från tre områden – publiken, medarbetarna och ekonomin.

Sveriges Radios unika innehåll möter uppskattning hos en engagerad publik.

- Sveriges Radio sätter agendan.
- Användande av Sveriges Radios totala utbud hos publiken under 50 år ökar.
- Förtroendet hos allmänheten för Sveriges Radio är högt.
- Genom större publikmedverkan ökar delaktigheten.

Sveriges Radio är en attraktiv arbetsplats med professionella och kreativa medarbetare.

- Arbetsklimatet förbättras årligen.
- Sveriges Radio attraherar de bästa förmågorna inom olika yrkesområden.
- Medarbetarna har ett utvecklingsperspektiv på verksamheten.

Sveriges Radio har en stabil ekonomi och ger mest public service för pengarna.

- Sveriges Radio har handlingsfrihet för att utveckla och förnya.
- Alla beslut om användande av resurser har ett tydligt syfte och mål som följs upp.

8.2 Företagsledningens fokus 2013

Nytt sändningstillstånd

Under våren ska regeringen lägga en proposition om public service och under hösten väntas beslut i riksdagen om Sveriges Radios villkor för de kommande åren.

Det finns ett antal frågor som är avgörande för Sveriges Radio: finansieringsformen och nivån på den årliga uppräkningen av tilldelade medel, närvaren på webben och hur en eventuell övergång till digital radio kan genomföras och finansieras.

Publicistisk utveckling

Som en del i arbetet inför den nya tillståndsperioden startar Sveriges Radio ett projekt i syfte att utveckla publicistiken, distributionsvägar och förhållandet till publiken.

- *Den publicistiska grunden.* Nyckelord är att Sveriges Radio ska sätta agendan, skapa sammanhang och vara närvarande.
- *Den publika ambitionen.* Nyckelord är att Sveriges Radio ska vara till för alla, bjuda in publiken och få publiken att stanna kvar.
- *Kanal- och distributionsidén.* Nyckelord är att Sveriges Radio ska bli tydligare, utveckla vägarna till publiken och samarbeta.

Första steget i arbetet tas våren 2013 utifrån tolv utvecklingsuppdrag formulerade av vd. Uppdragen ska genomföras stegvis från och med 2014.

Nytt strategi- och måldokument

Inför den nya tillståndsperioden ska Sveriges Radios befintliga strategidokument revideras.

Strategidokumentet är det styrdokument som förtydligar och sammanfattar företagets publicistiska inriktning och strategier med perspektiven att finnas där publiken finns, ett effektivt resursutnyttjande samt utveckling av medarbetarna och verksamheten i takt med de förändringar som sker i omvärlden.

Redaktion 3.0

För att effektivisera produktionsprocessen har ”Redaktion 3.0” startats. Projektet kommer att pågå 2012-2015 och beröra i stort sett samtliga medarbetare.

I början av 2013 startar delprojektet ”Arbetssätt” som ska ta fram metodik, journalistik samt organisation på redaktionerna. Ledstjärnorna är enkelhet, snabbhet och journalistisk kvalitet.

SRF

Sveriges Radio kommer under 2013 att ta över huvudmannaskapet för radioarkivet från SRF.

Den översyn av SRF-tjänster som Sveriges Radio tillsammans med de övriga programbolagen inleddes 2012 fortsätter 2013.

8.3 Utbudet 2013

FM är fortfarande Sveriges Radios främsta kanal till publiken, men mänsklor i alla åldrar använder alltmer smarta mobiltelefoner för att ta del av alla typer av innehåll. Den digitala utvecklingen anpassas så att publiken kan lyssna säkert och smidigt, såväl direkt som i efterhand.

Sveriges Radios sammanlagda sändningstid 2013 minskar marginellt jämfört med 2012.

- Den ökade sändningstiden i FM beror i huvudsak på att rikssändningarna från OS 2012 inte är med 2013. Därmed ökar den lokala sändningstiden.
- Utvecklingsprojektet ”Alltid Nyheter”, som sändes i DAB, har avslutats.

Distributionsväg	Budget 2013	Utfall 2012	Diff
FM	118 058	117 090	968
DAB	45 881	47 600	-1 719
Webb	18 246	18 270	-24
Totalt	182 185	182 960	-775

8.4 Några exempel på utveckling/förändringar i utbudet 2013

Nyheter

Satsningen ”**Grävjournalistik**”, som har skapat stort genomslag för avslöjanden och granskningar, fortsätter. 2013 breddas ämnesvalen med hjälp av Sveriges Radio specialredaktioner.

Sveriges Radios förstasida på webben får en tydlig nyhetsinriktning och de lokala P4-kanalernas webbsidor skapar ett samlat flöde av det mest aktuella lokala materialet.

Samhälle

Dokumentära program, debatt, reportage, granskning och analys av till exempel politik, sociala, kulturella, internationella och ekonomiska frågor är delar i samhällsutbudet.

Satsningen ”Här och nu” fortsätter att skildra och granska den stora mångfalden av levnadsvillkor i det svenska samhället. Målet är att informera publiken om våra olikheter, beröra genom människors berättelser och ge upphov till reflektioner kring mångfaldens innehåll och betydelse.

Livsstil

Livsstilsprogrammen handlar om människors liv och vardag: relationer, hälsa, mat, trädgård med mera. Bland de nya livsstilsserierna i P1 finns en programserie från Vetenskapsredaktionen om nyheter i vår vardagsteknik.

Kultur

Inom kulturområdet pågår ständig utveckling i linje med Sveriges Radios uppdrag och vision att vara landets ledande kulturskapare.

- 2013 fortsätter satsningarna som handlar om en helt ny tablå med bland annat kultur-dokumentärer, *Lundströms bokradio* med allt om litteratur och med *Nya vågen* som forum för kulturdebatter över hela landet.
- *Kulturnytt* slås samman med *Mitt i musiken* och editioneras med kanalanpassade upplagor för P1, P2 och P4. Publikens ska därmed kunna följa nyhetsutvecklingen på kultur- och musikområdet över dagen.
- Varje dag under 2013 sänder Radioteatern fem minuter världshistoria, i samarbete med Sveriges alla 19 länsteatrar.
- Produktionen av samtidsdramatik förstärks genom att samtliga pjäser i 30-minutersformat som sänds under 2013 kommer att vara nyproducerade.

Sport

Två större evenemang domineras Radiosportens bevakning 2013; ishockey-VM i Sverige och i Finland samt fotbolls-EM för damer med matcher utspridda över flera städer i landet.

Underhållning

Sveriges Radios utbud inom programområdet Underhållning kännetecknas av bredd och många olika tilltal, för att passa in i olika kanaler och attrahera olika målgrupper. Under 2013 ska bland annat ett nytt underhållningsformat för P1 tas fram.

Morgonpasset i P3 kommer under 2013 att sändas både på sverigesradio.se, i SVT Play och på lördagarna i SVT 2. Publikens kommer alltså att få möjlighet att inte bara höra utan också se allt som händer i studion, hur det ser ut och vad som sker när låtarna spelar.

Musik

P2:s tablå förändras från och med januari 2013. De klassiska musikprogrammen på vardagar blir mer direktsända och ger därmed större närvärvo. Samtidigt samlas jazz, visa, folk- och världsmusik och elektronika i tydliga och sammanhängande block på helgerna. Avsikten är att göra tablån tydligare och enklare att orientera sig i.

Sveriges Radios Symfoniorkester och Radiokören bjuter på klassiker och nyskrivet under 2013. Det blir också en minifestival med Bachs körmusik och fler ”Nallekonserter” för den allra yngsta publiken. Den elfte Östersjöfestivalen genomförs i augusti, och vårens tonsättare i Berwaldhallen är Jörgen Dafgård.

Under 2013 kommer oestablisherade musiker att uppmärksammas i P3.

Trafik och service

Trafik- och servicerapporteringen utvecklas under året med tonvikt på förbättrad service i mobilen och på webben.

Målgruppen barn

För att göra Sveriges Radios utbud för barn känt bland både barn och föräldrar fortsätter samarbetet med SVT kring bland annat *Sommarlov* och *Vi i Femman*.

För att nå lärare och elever publiceras Unga Radioteaterns föreställningar och nyheterna från *Junior i P4* på UR Access, som är den webbplats där skolorna hämtar material.

Målgruppen unga/tonåringar

”Det nya unga” i P3 innebär ett utbud som attraherar tonåringar med tonvikt på gymnasieelever. Det nya utbudet bygger på mobilens betydelse, att internetanvändningen börjar i allt yngre åldrar, de sociala nätverkens betydelse och målgruppens musiklyssning.

Målgruppen språkliga och etniska minoriteter

Sveriges Radio fortsätter att sända på fyra av de fem nationella minoritetsspråken; finska, samiska, meänkieli och romani chib.

Under 2013 kommer Sameradion bland annat att uppmärksamma sametingsvalet i maj. Utbudet på samiska, finska och meänkieli ska ses över för att bättre än idag nå en ung publik.

Sveriges Radios sänder program på fem andra minoritetsspråk; arabiska, kurdiska, persiska, somaliska och engelska, det sistnämnda som ett ”crossover-språk” – ett språk som når en större publik eftersom många har det som andraspråk.

Webb och mobil

Webben och mobilen är fortsatt ett av Sveriges Radios utvecklingsområden. Grunden för förändringarna, som genomförs under 2013, är publikens sökande efter det snabbt tillgängliga och det överskådliga.

En viktig utveckling är den effektivisering och förenkling som blir följen av följsam design, där det som publiceras på webben anpassas för publicering i mobilen – alltså till den apparat som publiken för tillfället använder.

8.5 Publicistiska satsningar och utvecklingsprojekt

Några exempel på pågående publicistiska satsningar och utvecklingsprojekt 2013:

Det lokala uppdraget

De 25 lokala P4-kanalerna får ett nytt, gemensamt uppdrag 2013. Syftet är att lyfta fram de lokala kanalernas särställning genom att bli mer aktuella och komma ännu närmare lyssnarnas vardag.

Publiknätverk

På elva redaktioner finns publiknätverk där kontakten med lyssnarna bidrar till att nyheter hämtas ur människors vardag. Under 2013 ska ytterligare tio redaktioner starta egna publiknätverk.

Digitaliserat arkiv - programbank

Sommaren 2013 ska digitaliseringen av Radioarkivet och lokala kanalers material vara klar. Då har nära nog 300 000 program från åren 1931 till 2005 katalogisering och digitalisering. Projektet har tre syften; bevarande, förenklat återanvändande samt att på sikt kunna tillgängliggöra arkivet för publiken.

8.6 Medarbetarna

För att Sveriges Radio ska nå de långsiktiga medarbetarmålen krävs en verksamhetsanpassad och effektiv kompetensförsörjningsprocess. Målet är att Sveriges Radio ska vara en attraktiv arbetsgivare som kan rekrytera, utveckla och behålla rätt kompetens på rätt plats i rätt tid samt ha en bra process för avslut av anställningar.

- Under 2013 kommer en bemanningsstrategi för nästa tillståndsperiod att tas fram. Utifrån verksamhetens behov, krav och produktionsstrategiska överväganden ska strategiska kompetensutvecklingsområden och en bemanningsstrategi med uppföljningsbara nyckeltal fastställas.
- I linje med det publicistiska uppdraget att spegla hela samhället läggs 2013 ytterligare kraft på att öka mångfalden bland Sveriges Radios medarbetare, bland annat genom riktade rekryteringar.
- Som en del i arbetsmiljöarbete ska Sveriges Radios under 2013 göra en analys av yngre kvinnliga medarbetares möjligheter till återhämtning och balans samt skapa bättre förutsättningar för äldre medarbetare att utvecklas och prestera väl fram till pension.

8.7 Ekonomin

Budgetarbetet 2013 har utgått från Sveriges Radios medelstilldelning 2012 uppräknad med 2 procent. Därutöver har bolaget tilldelats ett särskilt anslag på fem miljoner kronor för att säkerställa kvaliteten i verksamheten i Berwaldhallen, Sveriges Radios symfoniorkester och Radiokören.

Sedan 2011 pågår ett kontinuerligt arbete med att utveckla styrprocessen med fokus på ekonomistyrningen. Efter översyn av rutiner för uppföljning, prognos och budgetarbete inriktas arbetet under 2013 dels på fortsatt utveckling av de nya rutinerna, dels på att ta fram adekvat systemstöd.

8.8 Investeringar

Sveriges Radios investeringsverksamhet de närmsta åren fokuseras på:

Digitala Radiohus

En av Sveriges Radios största satsningar genom tiderna går mot sitt slut under 2013 och 2014. Syftet har varit att i första hand ge lokala kanaler teknik som är anpassad till stor produktion med små resurser och låg bemanning.

Mobilitet

Under ett antal år framöver ska äldre tekniska lösningar för överföring av ljud (ISDN, analog HF, radiolänk med mera) bytas ut mot IP-baserad kontribution.

Redaktion 3.0

Syftet med ”Redaktion 3.0” är att knyta ihop det material som produceras för ljud, text och på webben, för att effektivisera produktionsprocessen. Under 2013 genomförs upphandling och målet är att det nya systemet driftsätts vid årsskiftet 2013/2014.

Satellit

Satellitteknik har länge använts inom Sveriges Radio, men både tekniken och själva förbindelsen (satellitkapaciteten) är dyr och utrustningen stor och tung. Nu har tekniken utvecklats och möjliggör sändning från platser i landet, som tidigare inte varit möjliga att sända från.

Bilaga 1a – Sveriges Radios sändningstid 2012 på nationella minoritetsspråk, endast FM och DAB

		<u>Finska</u>	<u>Meadkteli</u>	<u>Samiska</u>	<u>Romani chib</u>	<u>Summa minoritetsspråk</u>
Nyheter	Totalt antal timmar	883	29	259	105	1 276
	Varav förstasändning	834	29	239	105	1 207
Drama/kultur, underhållning och musik	Totalt antal timmar	4 730	370	371	56	5 527
	Varav förstasändning	4 611	370	347	56	5 384
Samhälle/utbildning (inkl. service)	Totalt antal timmar	1 486	216	255	189	2 147
	Varav förstasändning	1 416	216	242	189	2 064
Sport	Totalt antal timmar	230	6	9	0	245
	Varav förstasändning	209	6	8	0	223
Barn och unga	Totalt antal timmar	1 060	17	64	41	1 181
	Varav förstasändning	1 060	17	57	40	1 173
Summa	Totalt antal timmar	8 389	637	958	391	10 376
	Varav förstasändning	8 131	637	893	391	10 052

I denna tabell redovisas sändningstiden i FM och DAB på nationella minoritetsspråk 2012. Formatet är gemensamt för de tre programbolagen så att läsaren lättare kan skapa sig en samlad bild av public service-utbudet för dessa målgrupper.

Bilaga 1b – Sveriges Radios sändningstid 2012 på nationella minoritetsspråk, alla plattformar

		<u>Finska</u>	<u>Meänkieli</u>	<u>Samiska</u>	<u>Romani chib</u>	<u>Summa minoritetsspråk</u>
Nyheter		3 032 834	97 29	2 376 1 082	316 105	5 820 2 051
Drama/kultur, underhållning och musik	Lyssnarperspektiv ²⁸ <i>Produktionsperspektiv</i> ²⁹	17 157 4 611	1 336 370	12 384 6 039	168 56	31 045 11 076
Samhälle/utbildning (inkl. service)	Lyssnarperspektiv <i>Produktionsperspektiv</i>	5 264 1 416	791 216	1 682 734	568 189	8 305 2 556
Sport	Lyssnarperspektiv <i>Produktionsperspektiv</i>	774 209	22 6	24 8	0 0	819 223
Barn och unga	Lyssnarperspektiv <i>Produktionsperspektiv</i>	4 239 1 060	71 17	3 677 1 813	122 40	8 108 2 930
Summa	Lyssnarperspektiv <i>Produktionsperspektiv</i>	30 466 8 131	2 316 637	20 142 9 677	1 174 391	54 098 18 835

I denna tabell redovisas sändningstiden för de nationella minoritetsspråk 2012 på alla plattformar, det vill säga inklusive webben. Detta ger en bild av den totala tillgängligheten till Sveriges Radios utbud på dessa språk.

28 Lyssnarperspektivet – sändningstiden redovisas som den totala tillgängligheten av Sveriges radios utbud på alla plattformar, inklusive repriser.

29 Produktionsperspektivet – sändningstiden redovisas endast en gång oavsett på hur många parallella plattformar utbudet tillgängliggörs. Detta är originalsändningstid, tabålagda repriser ingår inte.

Bilaga 2 – Sveriges Radios kanaler och nya distributionsformer

Sveriges Radios FM-kanaler

P1 är talat innehåll om samhälle, kultur och vetenskap. Kanalen erbjuder nyheter och aktualiteter, granskning och fördjupning men också livsåskådnings- och livsstilsprogram samt underhållning och upplevelser, till exempel i form av teater.

P2 erbjuder konstmusik – klassisk såväl som nutida – improvisationsmusik och traditionsmusik, till exempel jazz eller världsmusik. P2 sänder på flera språk för dem som har sina rötter i de nationella minoriteterna och för dem som nyligen kommit till Sverige.

P2 Musik – Över Stockholmsområdet (på frekvensen 96,2) sänder P2 musik dygnet runt i kanalen P2 Musik. Programmen på andra språk än svenska sänds över P6, (se nedan).

P3 är ung public service. Här diskuterar unga lyssnare samtiden och unga medarbetare beskriver och granskar samhällsutvecklingen. Samhällsjournalistik, populärvärld, humor och relationer är bärande delar. P3 guidar till den nya musiken och lyfter särskilt fram nya svenska artister.

P4 är den lokala kanalen för hela Sverige som utgår från lyssnarnas vardag. Det är kanalen för sport och barnradio. I P4 presenteras nyheter, aktualiteter, kultur och livsstilsfrågor tillsammans med bred radiounderhållning i form av både klassiker och nysatsningar. P4 är också kris- och beredskapskanalen som ständigt kan förse allmänheten med viktig information.

Metropol är en lokal kanal med fokus på den unga publiken med annan bakgrund än helsvensk i Stockholmsområdet och i de södra förorterna. I kanalen hörs andra personligheter än i Sveriges Radio i stort.

SR International sänder på följande språk över P2:s rikskanal och på webben: arabiska, engelska, kurdiska, persiska, somaliska samt minoritetsspråket romani chib. Programmen sänds även över P6 89,6 i Stockholm tillsammans med delar av SR Sameradions och SR Sisuradions program. Det engelska nyhets- och programutbudet, som samtidigt är riktat mot utlandet, är tillgängligt på webben samt i nedladdningsbar poddversion. Sändningarna återutsänds också via satellit. Nyhetsutbudet på ryska och tyska för en i huvudsak utländsk publik finns publicerat på webben med en sändning i poddformat för respektive språk.

Din Gata är en Malmöbaserad lokal kanal för den unga publiken. Lokala profiler diskuterar samhällsfrågor och relationer. Musiken har hiphop som bas med ett stort inslag av skånska artister.

Sveriges Radio sänder på webben och mobilen:

- samtliga kanaler som finns i FM (riks och lokala)
- samtliga kanaler som finns i DAB
- SR Minnen – sändningar ur Sveriges Radios arkiv
- P2 Klassiskt – en renodlad klassisk musikanal som komplement till P2 i FM
- Sisuradio – den finska kanalen
- P2 Musik – en renodlad musikanal som också sänds över FM 96,2 i Stockholm
- P3 Star – en musikanal för tonåringar
- Radioapans knattekanal – Sveriges Radios barnkanal
- Sápmi – den samiska kanalen

- P2 Världen – en kanal med världsmusik
- Dessutom förfogar SR över 12 evenemangskanaler på webben där de flesta används av Radiosporten. De övriga används vid andra större evenemang. Sedan julen 2008 har SR till exempel sändt två kanaler med julmusik: ”P4 Bjällerklang” och ”P2 Klassisk Jul”. P4 Melodifest sändes under delar av året.
- Under delar av årets sändes också Alltid Nyheter, ett utvecklingsprojekt.

Sveriges Radio sänder i DAB:

- SR P1
- SR Minnen
- P2 Klassiskt
- Sisuradio
- P3 Star
- Radioapans knattekanal
- P2 Världen
- DAB Event (möjlighet finns att vid speciella tillfällen utöka utbudet).

Sveriges Radio genomför försökssändningar över DAB+ över ett begränsat geografiskt område:

- P3
- P2 Musik
- P4 Stockholm
- Under delar av året sändes Alltid Nyheter, ett utvecklingsprojekt.

Sveriges Radio sänder i kabel-tv (Com Hem):

- P1
- P2
- P3
- Sisuradio

Sajter

- sverigesradio.se (för datorer och surfplattor)
- mobil.sverigesradio.se (för smarta telefoner)
- mini.sverigesradio.se (för enkla telefoner)

Appar

- Sveriges Radio Play för Android (fungerar även på surfplattor med Android)
- Sveriges Radio Play för Iphone (fungerar även på Ipad och Ipod Touch)
- Sveriges Radio Play för Windows Phone
- Radiosporten Play för Android (fungerar även på surfplattor med Android)
- Radiosporten Play för Iphone (fungerar även på Ipad och Ipod Touch)
- Melodikryssset i P4 för Android (fungerar även på surfplattor med Android)
- Melodikryssset i P4 för Iphone (fungerar även på Ipad och Ipod Touch)
- Radioapans banankalas för Android/surfplattor med Android
- Radioapans banankalas för Iphone (fungerar även i Ipod Touch)

- Radioapans banankalas för Ipad
- P2 Ström för Iphone (fungerar även på Ipad och Ipod Touch)

Api

Via öppet api så att alla kan bygga egna tjänster med Sveriges Radios innehåll. Ny version av api:t släpptes 2012.

Bilaga 3 – Definition av programområden

Sveriges Radio redovisar sitt programutbud i åtta programområden: Nyheter, Samhälle, Livsstil, Kultur, Sport, Underhållning, Musik och Service.

Nyheter

Programområdet Nyheter omfattar alla ordinarie och extra nyhetssändningar i Sveriges Radio. Hit hör Ekots nyhetssändningar och de lokala kanalernas nyhetssändningar. I programområdet ingår också extrasändningar i nyhetsform vid större nyhetshändelser (som föregås av nyhetssignatur) samt nyheter på olika språk. Undantagna är nyhetssändningar som i sin helhet är specialiserade kring ett ämne som ingår i andra programområden som sport, kultur, musik och vetenskap.

Samhälle

I programområdet Samhälle ingår program och inslag som ger bakgrund, fördjupning, granskning och debatt. Här ingår bland annat program med blandat innehåll av aktualitetskaraktär, program om vetenskap och forskning samt om religion och livsåskådning. I programområdet ingår också andakter och gudstjänster.

Livsstil

Programområdet Livsstil innefattar program och inslag om ämnen av vardaglig karaktär. Det består bland annat av program om relationer, familj, hem, hälsa, privatekonomi, konsumentfrågor och fritidsintressen.

Kultur

I programområdet Kultur ingår bevakande, recenserande och granskande program och inslag om kultur och musik, inklusive nyheter inom kulturområdet. Det omfattar också kulturskapande och gestaltande program, uppläsningar, dramatik och lyrik samt dokumentärer.

Sport

Sport som programområde omfattar sportnyhetssändningar med inslag och resultat, sändningar från sportevenemang samt program som i sin helhet behandlar idrott och till exempel sociala, ekonomiska och medicinska frågor i samband med idrott. I programområdet ingår även inslag om sport i andra program (undantag är endast sportinslag i ordinarie nyhetssändningar).

Underhållning

Programområdet Underhållning innefattar hela program eller inslag som har till syfte att förströ och underhålla. Det kan till exempel handla om satir, humorprogram, tävlingar och firarprogram. I området ingår också den talade delen i vissa musikprogram.

Musik

Musiken delas in i:

- musik på fonogram som inte är egenproducerad
- levande musik, egenproducerad eller av annat ursprung.

Inom respektive område finns fyra undergrupper:

- konstmusik (ofta benämnd klassisk musik)
- jazz och annan improviserad musik
- traditionsmusik från svenska och utländska kulturer och från alla epoker
- populärmusik i flertalet gener och från alla tider, pop och rock, soul och blues, hiphop och r&b, underhållningsmusik med mera.

Observera att musik som spelas i program som sorteras under rubrikerna Samhälle, Livsstil, Kultur, Sport och Underhållning inte räknas in i dessa programområden. All musik, samt musiknyheter, redovisas under programområdet musik.

Service

Programområdet Service omfattar trafikinformation, evenemangstips, servicemeddelanden, ”viktigt meddelande till allmänheten” (VMA), väder- och sjörapporter som sänds fristående från nyheterna samt programinformation (bland annat trailrar).

14. Revisorsintyg

Till Kulturdepartementet

Revisorsintyg avseende Sveriges Radio ABs public service-redovisning för år 2012.

Uppdrag och ansvarsfördelning

I Sveriges Radio ABs anslagsvillkor för år 2012 anges att bolaget årligen skall följa upp och rapportera hur public service-uppdraget uppfyllts. Uppföljningsrapporten, av bolaget benämnd public service-redovisning, för 2012 skall senast den 1 mars 2013 ges in till Kulturdepartementet. Bolaget skall säkerställa att företagets revisorer ges möjlighet att granska uppföljningsrapporten. Utlåtande över denna granskning skall ske i ett revisorsintyg som tillställs Kulturdepartementet.

Vi har översiktligt granskat Sveriges Radio ABs public service-redovisning för år 2012. Det är företagsledningen som har ansvaret för public service-redovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om public service-redovisningen på grundval av vår översiktliga granskning.

Granskningens inriktnings och omfattning

Den översiktliga granskningen har utförts i enlighet med standard för översiktig granskning (SÖG) 2400 ”Uppdrag att göra översiktig granskning av finansiella rapporter”. Detta innebär att vi har planerat och genomfört den översiktliga granskningen för att med en begränsad säkerhet försäkra oss om att public service-redovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En översiktig granskning är i huvudsak begränsad till förfrågningar hos bolagets personal och analytisk granskning av finansiella uppgifter, och vårt bestyrkande grundar sig därmed på en begränsad säkerhet jämfört med en revision. Vår granskning har omfattat ett urval av ekonomiska uppgifter för bedömning om de i public service-redovisningen angivna historiska uppgifterna blivit korrekt redovisade i public service-redovisningen. Granskningen omfattar inte framtida bedömningar. Granskningen omfattar inte någon bedömning huruvida public service-redovisningen uppfyller de krav som ställs i anslagsvillkoren och inte heller om Sveriges Radio AB uppnått målen med verksamheten. Vi har inte utfört en revision och vårt uttalande är därmed inte baserat på en revision.

Slutsats

Det har inte kommit fram några omständigheter under vår översiktliga granskning som tyder på att de i public service-redovisningen intagna historiska uppgifterna inte är korrekt redovisade.

Stockholm 2013-02-22

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB
Nicklas Kullberg
Auktoriserad revisor

Carina Åkesson
Auktoriserad revisor
Utsedd av regeringen